

๒๔ - ๓๔, ๙๖ - ๙๘, ๑๐๐,
๑๐๒ - ๑๐๔

การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถาม
หลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุชาดา สุทธาพันธ์

๗๕ เม.ธ. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน ๒๕๓๕

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177013

๕.๕

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

(ผศ. ดร. นันทนา ภาคบังกช)

..... กรรมการ

(อ. อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ. ดร. นันทนา ภาคบังกช)

..... กรรมการ

(อ. อาวุธ วัฒนสิน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศ. ดร. อารี สันทรวี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่...๒๗...เดือน...เมษายน.../ พ.ศ. 2532

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วย ศาสตราจารย์
ดร.ฉันทนา ภาคงกช ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ศาสตราจารย์
ดร.อารี สัมหลวี อาจารย์อาวุโส วัฒนสิน กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์
และคณาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาร่วมกันทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ราศรี ทองสวัสดิ์ อาจารย์พิบูล ภานุทานนท์
อาจารย์วัฒนา ปญญเทธิ์ อาจารย์ประภาพรพันธุ์ นิลอรุณ อาจารย์ ดร.วรรณาท
รักสกุลไทย และอาจารย์มัทนา ท่าพริก ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการ
ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุภาพร แสงศักดิ์ อาจารย์จิรารัตน์ จันทร์ตันติ
ที่ได้ดำเนินการทดลองตามรูปแบบการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและคณาจารย์
โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยอย่างดียิ่ง
นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาร่วมกัน รุ่น 2, รุ่น 3
ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบ เป็น เครื่องบูชาพระคุณ
ของบิดามารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

สุชาดา สุชาพันธ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษา	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัย	7
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดและการแก้ปัญหา	8
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม	21
	สมมติฐานในการศึกษา	29
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
	ประชากร	30
	กลุ่มตัวอย่าง	31
	คุณสมบัติของผู้สอน	31
	วิธีการสร้างเครื่องมือ	32
	แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง	35
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44

5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	47
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	47
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	47
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	47
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	49
	อภิปรายผล	49
	ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้	56
	ข้อเสนอแนะในด้านการศึกษา	56
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	57
	บรรณานุกรม	58
	ภาคผนวก	67
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	246

บัญชีตาราง

	ตาราง	หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	36
2	การทดสอบก่อนการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	37
3	กำหนดการสอนในการทดลอง	38
4	ตัวอย่างการให้คะแนนการแก้ปัญหา	42
5	ข้อมูลพื้นฐานคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอน โดยใช้คำถามหลายระดับและสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	45
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง	46

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 สรุปความดีพฤติกรรมการใช้คำถาม ระดับความจำ ของครูปฐมวัย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 8 สัปดาห์	51
2 สรุปความดีพฤติกรรมการใช้คำถาม ระดับเปรียบเทียบของครูปฐมวัย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 8 สัปดาห์	52
3 สรุปความดีพฤติกรรมการใช้คำถาม ระดับจัดประเภท ของครูปฐมวัย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 8 สัปดาห์	53
4 สรุปความดีพฤติกรรมการใช้คำถาม ระดับสมมติฐาน ของครูปฐมวัย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 8 สัปดาห์	54
5 สรุปความดีพฤติกรรมการใช้คำถาม ระดับประเมินค่า ของครูปฐมวัย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 8 สัปดาห์	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สังคมพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีปัญหาความซับซ้อนมากขึ้น การที่บุคคลจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งความสามารถนี้เกิดจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์และฝึกฝนจนการคิดเกิดทักษะ ดังนั้น หน้าที่ของโรงเรียนในปัจจุบันจึงมีไว้เพียงแต่ให้เฉพาะความรู้ในเนื้อหาวิชาเท่านั้น หากยังต้องสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการคิดและมีนิสัยในการคิดที่ถูกต้อง (Russell. 1956 : 3)

การศึกษาถึงพัฒนาการทางด้านการสติปัญญาและการคิดของมนุษย์จึงได้รับความสนใจจากนักศึกษากันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการคิดของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กในวัยนี้พัฒนาสติปัญญาอย่างรวดเร็ว สมรรถของเด็กวัย 3 ปี เจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ (UNESCO. 1983 : 2) เด็กปฐมวัยเริ่มรู้จักใช้ความคิดเข้าใจ เหตุผลง่าย ๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการด้านสติปัญญาขั้นสูงต่อไป หากเด็กได้รับสิ่งกระตุ้นเร้าที่ส่งเสริมให้รู้จักรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ เพื่อฝึกใช้ความคิด เช่น เปรียบเทียบ จำแนก เชื่อมโยงเหตุผลและการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมกับวุฒิภาวะแล้ว จะช่วยให้พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น (ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. 2526 : 3)

ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดอย่างมีเหตุผลและแก้ปัญหาคด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นด้วยการใช้คำถามซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาโดยตรง เด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาค็มักจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี และถ้ามีโอกาสได้ฝึกฝนการรับความรู้ต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับวัยจะช่วยส่งเสริมด้านสติปัญญาตามที่ญูลือ ทองอยู่ (2521 : 32)

กล่าวไว้ว่า ควรเริ่มปลูกฝังให้บุคคลรู้จักคิดและแก้ปัญหาในทางที่ถูกต้องตั้งแต่เด็ก
 ทั้งนี้ต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้ท้าทายและช่วยให้เด็กคิด เพื่อนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล

✓ ครูปฐมวัย เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยพัฒนาเด็กด้านการคิด โดยการจัดประสบการณ์
 ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กมีโอกาสดisplayความรู้สึกรู้สึกและแสดงออก
 ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดบรรยากาศการเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด และ
 กล้าแสดงออก ครูต้องช่วยให้อ้าใจและสร้างความเชื่อมั่นแก่เด็ก ให้เด็กมีโอกาสดisplay
 แสดงความสามารถออกมา และให้ความสนใจในการแสดงความคิดใหม่ ๆ ของเด็ก
 ทั้งนี้ครูต้องมีศรัทธาและมีความเชื่อว่าทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์มาแต่กำเนิด และ
 สามารถพัฒนาได้อย่างมากถ้าได้รับการส่งเสริม (ฉันทนา ภาคบังกช. 2528 : 17)
 การพัฒนาเด็กจะบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริงได้นั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของครู พฤติกรรม
 การสอนของครู เพราะครูสามารถช่วยกระตุ้นให้เด็กเรียนเป็นคนมีเหตุผล รู้จักใช้ความคิด
 อย่างมีอิสระ วิธีการกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดหาเหตุผลด้วยการป้อนปัญหาให้เด็กฝึกคิด
 หรือแสดง ความคิดเห็นก็คือการตั้งคำถามให้เด็กคิดนั่นเอง (อรวรรณ เลิศสังข์.

2524 : 1)

คำถามมีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยให้เด็กคิดและเรียนได้อย่างรวดเร็ว
 ครูจึง เป็นบุคคลสำคัญในการช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนด้านการคิดและการตอบโต้ การใช้
 คำถามสำหรับเด็กควรเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งมีคำตอบหลายคำตอบ เพราะคำถาม
 ดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้เด็กคิดจินตนาการและค้นคว้าหาคำตอบ ไม่ควรถามแต่คำถาม
 ที่มีคำตอบที่ตายตัว และประการสำคัญครูควรได้รับการฝึกฝนทักษะในการตั้งคำถามที่
 เหมาะสม และไม่ยากเกินความสามารถของเด็ก (Robison and Schwartz.

1982 : 139) จากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่าครู
 ส่วนมากทุกภาคภูมิศาสตร์ใช้การสอนแบบบรรยาย ใช้คำถามแบบจำกัดคำตอบเป็น
 ส่วนใหญ่ ใช้คำถามที่กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดริเริ่มมีน้อยมาก (สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 126) จากงานวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาารูปแบบ
 การจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่ากิจกรรมที่ครูจัดให้

เด็กน้อยที่สุด ไคแก ทักษะกระบวนการคิด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 101) ซึ่งอุคม บำรุงศรี ได้กล่าวว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดโดยใช้คำถามหลายระดับในการเรียนการสอน (อุคม บำรุงศรี. 2526 : 16) ความเห็นนี้สอดคล้องกับความเห็นของ ไฮแมน ที่แนะว่าถ้าครูต้องการให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาการคิดที่มีอยู่ ครูควรใช้คำถามหลายระดับ โดยเฉพาะคำถามปลายเปิดเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กรู้จักคิดและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้นกว่าเดิม (Hyman. 1970)

การใช้คำถามหลายระดับของครูมีความสำคัญมาก เพราะช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดของเด็ก แต่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำถามหลายระดับของเด็กปฐมวัยในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงวิธีการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับว่าสามารถพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยกระตุ้นให้ครูปฐมวัยตระหนักถึงความสำคัญของการใช้คำถามหลายระดับและเป็นแนวทางสำหรับครูในการเลือกใช้คำถามให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้ช่วยให้ทราบถึงผลของการใช้คำถามหลายระดับที่มีต่อการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเด็กในระดับปฐมวัย ซึ่งจะ เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในการใช้คำถามหลายระดับให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก อีกทั้งเป็นแนวทางในการอบรมครูและการนิเทศการสอน เพื่อช่วยพัฒนาค่านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 144 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้นำมาในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2531 ทดลอง สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที รวมระยะเวลาที่ทดลอง 8 สัปดาห์

4. ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้มี 2 ชนิด ค้างนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 การสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ

4.1.2 การสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความสามารถในการแก้ปัญหา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้คำถาม หมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่ครูใช้กระตุ้นนักเรียน ให้ใช้ความคิดหาเหตุผลและตอบสนองทางวาจา ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้

2. คำถามหลายระดับ หมายถึง คำถาม 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.1 ความจำ หมายถึง คำถามที่มีคำตอบแน่นอน ซึ่งนักเรียนตอบโดยใช้ความสามารถในการจดจำเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงหรือเคยเรียนรู้อยู่แล้ว ให้ยกคำจำกัดความ ตามเกี่ยวกับใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ใช่หรือไม่

2.2 เปรียบเทียบ หมายถึง คำถามที่นักเรียนตอบโดยใช้ความสามารถในการบอกความแตกต่างระหว่างสิ่งของต่าง ๆ

2.3 จัดประเภท หมายถึง คำถามที่นักเรียนตอบโดยใช้ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ โดยยึดกฎเกณฑ์หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่งเป็นหลัก

2.4 สมมติฐาน หมายถึง คำถามที่นักเรียนตอบโดยใช้ความสามารถในการคาดการณ์ หรือคาดคะเนปรากฏการณ์อย่างมีเหตุผล

2.5 ประเมินค่า หมายถึง คำถามที่นักเรียนตอบโดยใช้ความสามารถในการตัดสินคุณค่าของสิ่งของ บุคคล ความคิดเห็น เหตุการณ์ การกระทำ ข้อสรุปต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ โดยใช้เหตุผล

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง วิธีการที่นักเรียนตอบคำถามโดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาจากภาพประกอบเรื่องราวได้อย่างเหมาะสม

4. การสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ หมายถึง พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลมของครู ซึ่งดำเนินการสอนโดยใช้คำถามด้านความจำ เปรียบเทียบ จัดประเภท ตั้งสมมติฐาน และประเมินค่า ประกอบแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

5. การสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2531 ซึ่งดำเนินการสอนโดยใช้การอธิบายและใช้คำถามบางระดับ

6. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลัง
เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา
2531 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เอกสารและงานวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดและการแก้ปัญหา
 - 1.1 ความสำคัญของการคิดและการแก้ปัญหา
 - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา
 - 1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์
 - 1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์
 - 1.3 การแก้ปัญหา
 - 1.3.1 ความหมายของการแก้ปัญหา
 - 1.3.2 ประเภทของการแก้ปัญหา
 - 1.3.3 องค์ประกอบในการแก้ปัญหา
 - 1.3.4 วิธีการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาและการส่งเสริม
 - 1.3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม
 - 2.1 ความมุ่งหมายของการใช้คำถาม
 - 2.2 การจำแนกประเภทของคำถาม
 - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

การแก้ปัญหา

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดและการแก้ปัญหา

1. ความสำคัญของการคิดและการแก้ปัญหา

การคิด คือ ขบวนการรับรู้และเข้าใจสิ่งแวดล้อมของเด็ก โดยใช้สิ่งที่เขาเรียนรู้
ตอบสนองหรือสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเกี่ยวกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิดควร
ฝึกฝนให้เด็กมี 7 ประการ คือ ความตั้งใจ การรับรู้ ความจำ ความคิดรวบยอด ภาษาทาง
และการแก้ปัญหา (เยาเวา เพาะกุลพิศ. 2528 : 72) การคิดเป็นปฏิกริยาของจิตมนุษย์
ซึ่งจะช่วยให้แต่ละคนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ช่วยให้แต่ละคนเกิดความพยายาม
และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ (Dayaswal. 1974 : 135)

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษา
ความสามารถด้านนี้จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจและเลือกดำเนินชีวิตใต้อิทธิพลของ
จะต้องเรียนรู้เลือกสรรสิ่งที่ต้องการไว้ ข้อดีที่ไม่ต้องการออก รู้สึกสมส่วนกลมกลืนกับ
สิ่งแวดล้อมหรือสังคมและรู้จักเลือกขอยุติจะอำนวยความสะดวกตนเอง (Troutman and
Lichtenberg. 1970 : 590) จันทนา ภาคบังทศ กล่าวว่าการแก้ปัญหาเป็นเป้าหมาย
สำคัญที่สุดของการสอนให้เด็กคิด การส่งเสริมให้เรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายถึงขั้นนำไปใช้ในชีวิต
ประจำวันได้ ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย โดยทั่วไปมักมีการฝึกฝนทักษะการคิด โดยการท่าแบบฝึกหัด
ตอบคำถามทายบทเรียน เขียนแสดงความคิดเห็น หรืออภิปรายปัญหาโดยใช้ความคิดระดับสูง
จึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการคิดและเสนอแนะแนวทางในการสอนสำหรับครู
มากยิ่งขึ้น (จันทนา ภาคบังทศ. 2528 : 53 - 55)

จะเห็นได้ว่าการคิดและการแก้ปัญหาเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษา สภาพชีวิต
ในสังคมปัจจุบันล้วนแต่เกี่ยวข้องกับปัญหา ดังนั้นการแก้ปัญหามีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
เท่านั้น หากแต่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเด็กในอนาคต เพราะการรู้จักคิดจะช่วยให้เด็ก
นำสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ และยังช่วยให้ครูมีประสิทธิภาพในการคิดแก้ปัญหา
ส่วนตนและปัญหาในการเรียนการสอนอีกด้วย

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

การแก้ปัญหามีความเกี่ยวข้องกับสติปัญญาโดยตรง ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหามีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดและจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาคได้ เราจึงควรศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้นำทางการคิด ดังนี้

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

แนวความคิดของเพียเจต์ เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาได้เริ่มด้วยความเชื่อที่ว่า การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นรากฐานการปฏิบัติการของสมอง พัฒนาการทางสติปัญญา เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เด็กมีต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาการทางสติปัญญาเหมือนกับพัฒนาการทางร่างกายคนต่าง ๆ ที่ค่อย ๆ เติบโตจนถึงขีดสูงสุดในระยะวัยรุ่น เพียเจต์ หุมเหตความสนใจศึกษาเรื่องกระบวนการคิดของเด็กแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น เพียเจต์เชื่อว่า การศึกษากระบวนการคิดของเด็กจะเป็นแนวช่วยให้เข้าใจกระบวนการคิดของเด็กว่าแตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ช่วยให้เขารู้จักเ็นดูเข้าใจเด็กและสามารถให้อภัยเด็กได้มากขึ้น (ประสพท อิศรปริตตา. 2523 : 120 - 121)

เพียเจต์ เริ่มศึกษางานด้านความคิดจากคำถามที่เด็กถามในแบบทดสอบวัดสติปัญญาของบีเน็ต และจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ทำให้เขาพบว่าเด็กที่ตอบปัญหาคผิดมักเนื่องมาจากการใช้เหตุผลของเด็กเพราะโครงสร้างทางความคิดของเด็กต่างไปจากความคิดของผู้ใหญ่ เพียเจต์ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างทางความคิดว่ามีอยู่ 6 ขั้น พัฒนาการของความคิดเริ่มจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงตามลำดับและเชื่อว่าความคิดมี 2 ด้าน ที่สัมพันธ์กันคือ โครงสร้าง (Structure) และหน้าที่ (Function) เนื่องจากเพียเจต์เป็นนักชีววิทยาเขาจึงมองหน้าที่ของสมองในเชิงชีวภาพ เขากล่าวว่าเราต้องปรับตัวทางด้านความคิดโดยอาศัยกระบวนการพื้นฐาน 2 แบบ ซึ่งทำงานต่อเนื่องกันและสนับสนุนกันโดยมีอาจจะขาดจากกันได้ (จินตนา ภาคยงภ. 2528 : 8)

ในการพัฒนาความคิดไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น ต้องอาศัยกระบวนการทั้ง 2 คือ การรับและปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิด (Assimilation) และการปรับขยายโครงสร้างทางความคิดเพื่อรับสิ่งเร้าใหม่ (Accommodation) การรับและปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิด

(Assimilation) จะทำหน้าที่เมื่อเรารับรู้ข้อมูลใด ๆ ก็ตามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เข้ามา ที่ความหมายเท่าที่ระดับสติปัญญาจะรับรู้ได้ โดยนำสิ่งใหม่นั้นมาปรับให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ถ้าข้อมูลใหม่นั้นแตกต่างไปจากข้อมูลเดิมที่สะสมอยู่ในโครงสร้างทางความคิดอย่างมาก ก็จะไม่สามารถเข้าใจข้อมูลใหม่นั้นได้หมด จึงต้องปรับข้อมูลก่อนแล้วจึงรับเข้าไปในโครงสร้างทางความคิด ส่วนการปรับโครงสร้างทางความคิดเพื่อรับสิ่งใหม่ (Accommodation) กระบวนการปรับโครงสร้างที่มีอยู่แล้วภายในให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ โดยปรับโครงสร้างความคิดให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่จะรับเข้าไป กระบวนการทั้งสองนี้ควบคู่กันไป ในลักษณะต่อเนื่องกัน และมีสัดส่วนแตกต่างกันไป (ฉันทนา ภาคพงศ. 2528 : 8 - 9 ; อ้างอิงมาจาก นิรมล ชยุตสาหกิจ. 2524)

ขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา โครงสร้างและพัฒนาการทางความคิดในแต่ละชั้น มีความแตกต่างกัน เมื่อถึงระดับวุฒิภาวะนั้นและมีสภาพแวดล้อมเป็นทั้งช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พบ ความรู้ใหม่ที่จะนำไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น เพียเจต์ (Piaget) ได้แบ่งลำดับขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น ดังต่อไปนี้

1. ระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ (Sensorimotor Stage)

พัฒนาการขั้นนี้เริ่มแรกเกิดขึ้นถึง 2 ขวบ เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ปาก ผิวหนัง เด็กมักจะหยิบจับวัตถุมาดู มาคลำ มาดม หรือเคาะ เป็นต้น ในขั้นนี้ความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่น สามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตา สามารถรู้อาสาสรไม่หายไปจากโลก สามารถค้นหวัตถุที่เปลี่ยนที่ไป ตลอดจนสามารถจะสื่อสารโดยใช้ภาษาได้ เด็กในวัยนี้มักจะทำอะไรซ้ำบ่อย ๆ เป็นการเลียนแบบ พยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก (Trial and Error) เมื่อสิ้นสุดระยะนี้ เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่ความสามารถในการคิดวางแผนของเด็กยังอยู่ในขีดจำกัด

2. ระยะแก้ปัญหาด้วยการรับรู้และยังไม่รู้จักใช้เหตุผล

(Preoperational Stage) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 - 7 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่ามาเป็น

เหตุผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ เพราะเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น ความคิดและเหตุผลของเขาจึงไม่ค่อยถูกต้องกับหลักความเป็นจริงนัก นอกจากนั้นความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ยังอยู่ในระดับเบื้องต้น เช่น เข้าใจว่าเด็กหญิง 2 คน ซออลอยเหมือนกันจะมีทุกอย่างเหมือนกันหมด แสดงว่าความคิดรวบยอด (Concept) ของเด็กวัยนี้ยังพัฒนาไม่เต็มที่ แต่พัฒนาการทางภาษาของเด็กเจริญรวดเร็วมาก

ส่วนในช่วงที่ 2 ของระยะนี้ อยู่ในช่วงอายุประมาณ 4 - 7 ขวบ เด็กจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ยังไม่แจ่มชัด รู้จักแบ่งพวกแบ่งชั้น แต่ยังคิดหรือตัดสินใจผลของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอกเท่านั้น

3. ระยะแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete Operation) อยู่ในช่วงอายุ 7 - 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้มากขึ้น เพราะเด็กเริ่มลดความคิดยึดตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง โดยเริ่มนำเอาเหตุผลรอบ ๆ ตัว มาคิดประกอบในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เขามีความสามารถในการคิดย้อนทวนกลับได้ และยังมีความสามารถในการเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ (Conservation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เด็กสามารถคิดได้ว่าสิ่งที่เท่ากันจะยังคงเท่ากันทั้งทางค่าน้ำหนัก ปริมาณ และปริมาตร ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างสถานะแล้วก็ตาม นอกจากนั้นความสามารถในการจำของเด็กในช่วงอายุนี้ประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถจัดกลุ่มหรือจัดพวกได้อย่างสมบูรณ์ สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้

4. ระยะแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operation) เด็กอยู่ในช่วงอายุ 11 ขวบขึ้นไป หรืออยู่ในวัยรุ่น ขั้นนี้จะถึงขั้นสุดท้ายของการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก เพียเจต์เชื่อว่า ความคิดความเข้าใจของเด็กในขั้นนี้ จะเป็นขั้นที่สมบูรณ์ที่สุด คือเด็กจะสามารถจะคิดได้ แม้สิ่งนั้นไม่ปรากฏให้เด็กเห็น สามารถตั้งสมมติฐานและพิสูจน์ได้ สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยมีการคิดถกเถียง สามารถเข้าใจสูตรหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ดี พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้จะเจริญเต็มที่ แต่อาจมีการตัดสินใจ

แก้ปัญหาทางจากผู้ใหญ่บางส่วน เพราะมีประสบการณ์น้อยกว่า (ประไพพรรณ ภูมิวิศิสร.
2525 : 68 - 71)

ทฤษฎีของเพียเจต์มีอิทธิพลต่อนักจิตวิทยาสนใจเกี่ยวกับกระบวนการคิด และแก้ปัญหา ความเด่นของทฤษฎีนี้เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการศึกษาให้เข้าใจ และอธิบายวิเคราะห์พัฒนาการอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพของโครงสร้างทางความคิดตามลำดับขั้น การเปลี่ยนแปลงนี้สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก (ฉันทนา ภาควงท. 2528 : 10)

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Jerome Bruner)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Jerome Bruner) มีส่วนคล้ายทฤษฎีของเพียเจต์อยู่มาก แนวความคิดที่สำคัญ ซึ่งแตกต่างจากเพียเจต์คือ เขาเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง (สิ่งแวดล้อม) กับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งเพียเจต์มองข้ามจุดนี้ไป เขาได้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ ได้แก่ หลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) และการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) บรูเนอร์ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. Enactive Stage ขั้นนี้เปรียบได้กับขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) ของเพียเจต์ เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) มากที่สุด

2. Iconic Stage ขั้นนี้เปรียบได้กับขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ซึ่งจะครอบคลุมขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preconceptual Thought) และขั้นนี้เองโดยไม่ได้ตั้งใจเหตุผล (Intuitive Thought) ในวัยนี้เด็กเกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น เขาจะเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ อาจมีจินตนาการบ้าง แต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้งเหมือนขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมของเพียเจต์

3. Symbolic Stage เป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของบรูเนอร์ เปรียบได้กับพัฒนาการขั้นปฏิบัติการรูปธรรม (Concrete Operation) ของเพียเจต์ ขั้นนี้เด็กสามารถจะเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอด หรือตั้งกับในสิ่งต่าง ๆ ที่ซับซ้อนได้มากขึ้น

การที่บรูเนอร์ได้กำหนดชื่อและชั้นของการพัฒนาการทางสติปัญญาตามแบบของเพียเจต์นั้นใหม่ก็เพราะเขามีเหตุผลสำคัญว่าเขาต้องการจะเข้าถึงบทบาททางวัฒนธรรมซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการสติปัญญาและการคิดของบุคคล เขาและคณะได้รายงานผลการศึกษาดังกล่าว สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเร่งความเจริญงอกงามทางสติปัญญา การศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการสอนในโรงเรียน ภาษาและองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความงอกงามทางสติปัญญาและการคิด

บรูเนอร์กล่าวไว้ว่า การที่คนเราจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องใช้หลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก เขาไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า "จะต้องจัดสอนวิชาใดวิชาหนึ่งให้เฉพาะเด็กที่เรียนในชั้นระดับสูงเท่านั้น เพราะวิชานั้นยากเกินความสามารถของเด็กในระดับต่ำ" เขาได้กล่าวคัดค้านคำกล่าวข้างต้น และได้ยืนยันว่า "พื้นฐานบางอย่างของแต่ละวิชา (สามารถ) จะสอนให้กับเด็กคนใดคนหนึ่งได้ ไม่ว่าจะมีอายุอยู่ในชั้นใด ๆ ก็ตาม" (The foundations of any subject (can) be taught to any body at any age in some form) เขาให้เหตุผลในข้อความดังกล่าวไว้ว่า เด็กแต่ละคนมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ จะเกิดความรู้ความคิดรวบยอดหรือการคิดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัว ด้วยการจัดระเบียบโครงสร้างต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ถ้าหากครูได้เข้าใจถึงธรรมชาติของการแสดงความคิดรวบยอดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัวของเด็ก ก็ย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นที่ครูจะนำมาใช้ในการเริ่มสอนความรู้ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความคิดข้างต้นได้ (ประสาธน์ อิศรปริตตา, 2523 : 133 - 135)

บรูเนอร์มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับเพียเจต์ โดยกล่าวว่า พัฒนาค้นการคิดอย่างมีเหตุผลของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคิดเพื่อแก้ปัญหาความคงที่ในเชิงปริมาณของสสารนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของภาษาที่เป็นถ้อยคำหรือประสบการณ์ทางภาษาประเภทนี้ของเด็กเป็นสำคัญ เขากล่าวยืนยันว่า การพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสติปัญญานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอก สำหรับองค์ประกอบภายในนั้นหมายถึง กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลของเด็กขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้อื่นและขึ้นอยู่กับความต้องการที่เด็กจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปของตัวเด็กเองด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการอันเนื่องมาจากองค์ประกอบภายนอก ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสื่อมวลชน หรือความเจริญก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีที่เด็กเหล่านั้นมีประสบการณ์โดยตรง นอกจากนั้นกระบวนการในการคิดและสติปัญญาของเด็กยังขึ้นอยู่กับเทคนิคต่าง ๆ หลายอย่าง ซึ่งเทคนิคแต่ละอย่างนั้นต้องอาศัยทักษะโดยใช้ภาษาที่เป็นถ้อยคำและวัฒนธรรมเป็นสื่อกลาง (จำนง วิบูลย์ศรี. 2528 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Bruner. 1964 : 1966A)

3. การแก้ปัญหา

3.1 ความหมายของการแก้ปัญหา

คนเราต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา แต่ละคนต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง ยากบ้าง ง่ายบ้าง อยู่แทบทุกวันเป็นธรรมดา และเพื่อให้สามารถวางแผนอุปสรรคสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี คนเราต้องมีสติปัญญา ความคิด ทักษะแก้ปัญหาของตนให้หมดสิ้นไป ดังที่ เมเยอร์ และไฮดเกอเคน (Meyer and Heidgerken. 1962 : 200) ได้ให้ความหมายของปัญหาไว้ว่า หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องใดก็ตามที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน มีให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาสาเหตุและที่มาของปัญหานั้น ๆ และต้องมีกระบวนการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหานั้นให้หมดสิ้นไป

บอร์น เอกสตรานด์ และโดมินอสกี (Bourne, Ekstrand and Dominoski. 1971 : 9) กล่าวถึงการแก้ปัญหาว่า เป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสดงความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิม และส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน นำมาจัดเรียงลำดับใหม่ เพื่อผลสำเร็จในจุดหมายเฉพาะอย่าง

เมย์ (May. 1970 : 266) ได้ให้ความเห็นว่า การแก้ปัญหาคือกระบวนการซับซ้อนทางสมอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการหยั่งเห็น การจินตนาการ การจัดกระทำ และการรวบรวมความคิด

กาเย แลบริก (แกวตา คณะวรรณ. 2524 : 64 ; อ้างอิงมาจาก Gagne' and Brigg. 1974) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคือทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) อย่างหนึ่งที่สามารถสอนกันได้ และสามารถนำทักษะนี้ไปใช้ในด้านอื่น ๆ ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259) กล่าวว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรง (มีผู้อบรมสั่งสอน) และ ทางอ้อม (เรียนรู้ด้วยตนเอง) มาแก้ปัญหาใหม่ที่ยังประสบ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรม การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนต้องอาศัยความรู้ ความคิด ประสบการณ์เดิม และกฎ (Rule) มาใช้ในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาและการคิดจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259 - 260) กล่าวว่า ในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งจะสำเร็จหรือได้ผลดีขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถของเชาว์ปัญญา ผู้มีระดับเชาว์ปัญญาสูง ย่อมสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้มีระดับเชาว์ปัญญาค่ำ
2. การเรียนรู้ การแก้ปัญหาได้สำเร็จและรวดเร็ว เกิดจากการที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถจับหลักการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน จะแก้ปัญหาได้รวดเร็วถูกต้อง
3. การรู้จักคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล โดยอาศัยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 ข้อเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์เดิม
 - 3.2 จุดมุ่งหมายในการคิดและการแก้ปัญหา
 - 3.3 ระยะเวลา การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล จำเป็นต้องอาศัยเวลา ดังนั้นผู้ฉลาดมักจะทิ้งระยะสักระยะหนึ่ง เมื่อประสบปัญหา เพื่อไตร่ตรองหาเหตุผลที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา

ในการแก้ปัญหาให้สำเร็จได้นั้น ผู้ประสบปัญหาจะต้องรู้จักการสังเกต และการพิจารณาและเข้าใจข้อเท็จจริง รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมีหลักเกณฑ์ว่าจะทำอย่างไรด้วยตนเอง ออซูเบด ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลแตกต่างกันในการแก้ปัญหานั้นประกอบด้วย

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชาและความเคยชินในการคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น
2. การใช้ "แบบการคิด" ที่ไวต่อการแก้ปัญหาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ

3. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น แรงขับ ความมั่นคงในอารมณ์
ความวิตกกังวล เป็นต้น (Ausubel. 1968 : 551)

3.2 ประเภทของการแก้ปัญหา

โดยทั่วไปปัญหามิใช่มายากมาด แต่สรุปได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ปัญหาทางสติปัญญา เป็นปัญหาที่เกิดจากความต้องการอยากรู้อยากเห็น
ของมนุษย์ เป็นปัญหาที่ส่งเสริมให้คนฉลาดขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นผลทำให้เกิดความเจริญขึ้นได้
หลาย ๆ ด้าน

2. ปัญหาในชีวิตประจำวันอันเป็นปัญหาที่คนเราต้องพบและต้องแก้
อยู่เสมอ โดยแต่ละคนอาจจะพบในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป บางครั้งก็สามารถแก้ปัญหาได้
บางครั้งก็ไม่สามารถแก้ไข ซึ่งปัญหาในชีวิตประจำวันนี้เกิดจากความต้องการที่จะกระทำการ
แก้ปัญหาให้หมดสิ้นไปเป็นส่วนมาก

เฟรเดอริกสัน (Frederikson) จำแนกว่า ลักษณะการแก้ปัญหา

2 ประการ คือ

1. ปัญหาที่มีโครงสร้างสมบูรณ์ คือกำหนดรายละเอียดไว้ชัดเจนครบถ้วน
สำหรับให้ผู้นั้นแก้ปัญหา ได้แก่ โจทย์คณิตศาสตร์ แบบฝึกหัดวิทยาศาสตร์

2. ปัญหาที่มีโครงสร้างไม่สมบูรณ์ คือตัวคำถามไม่กระชับ อาจเพราะ
มีความซับซ้อนไม่ระบุรายละเอียดซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการพิจารณาแก้ปัญหา หรือไม่มีแนวทางใน
การหาคำตอบ เป็นปัญหาที่ผู้ตอบต้องใช้ความพยายามในการคิดตอบปัญหา ปัญหาเหล่านี้ใกล้เคียง
กับปัญหาที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน (ฉันทนา ภาคพงศ. 2528 : 25 ; อ้างอิงมาจาก
Frederikson. 1984)

3.3 องค์ประกอบในการแก้ปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าการแก้ปัญหานั้น ผู้ประสบปัญหาจะต้องรู้จัก
สังเกตและการพิจารณาและเข้าใจข้อเท็จจริง รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมีหลักเกณฑ์ว่าจะทำ
อย่างไรด้วยตนเอง แต่ละบุคคลก็ย่อมมีวิธีการต่าง ๆ แตกต่างกันไป อาจสรุปได้ว่า การแก้ปัญหา
ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างช่วยในการแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จ

3.4 วิธีการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา

ในการแก้ปัญหานั้น แต่ละคนย่อมมีวิธีการต่าง ๆ แตกต่างกัน วิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหานั้น คนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้

2 ลักษณะใหญ่ ๆ ควบกันคือ การแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก (Trial and Error) และการแก้ปัญหาคววิธีการหยั่งเห็น (Insight)

1. การแก้ปัญหาคววิธีการลองผิดลองถูก การแก้ปัญหาคววิธีส่วนใหญ่จะใช้กับปัญหาที่ยากซับซ้อน ซึ่งผู้เผชิญปัญหามองไม่เห็นแนวทางหรือไม่อาจคิดหาวิธีที่จะแก้ปัญหานี้ได้ จึงต้องใช้วิธีการทดลองทำแบบเคาะสุ่มหลายอย่าง เพื่อจะหาวิธีที่ดีที่สุด

2. การแก้ปัญหาคววิธีการหยั่งเห็น วิธีการแก้ปัญหแบบนี้มาจากการลองผิดลองถูก เพราะผู้แก้ปัญหาคววิธีการทางสติปัญญา การคิด และการรับรู้ การแก้ปัญหาคววิธีนี้จะเริ่มด้วยการรับรู้เค้าโครงของปัญหา พิจารณาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบในปัญหานั้นทั้งหมด แล้วก็จะเฝ้ามองหาเส้นทางหรือช่องทางที่จะแก้ปัญหานั้นในทันทีโดยบังเอิญอย่างกระฉับกระเฉง โดยตลอด (ประสาธน์ อิศรปริทา. 2523 : 194)

กรูเน ได้แบ่งระดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาเป็น 6 ระดับ คือ

- ระดับ 1 ผู้แก้ปัญหารู้ถึงปัญหา
- ระดับ 2 ผู้แก้ปัญหารู้กฎเกณฑ์ที่จะใช้ในการแก้ปัญหา
- ระดับ 3 ผู้แก้ปัญหารู้การตอบที่ถูกระหว่างการทำงาน
- ระดับ 4 ผู้แก้ปัญหาควเลือกและประเมินการกระทำสำหรับใช้ในการแก้ปัญหา
- ระดับ 5 ผู้แก้ปัญหาควจัดปัญหาใหม่หรือสร้างวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหา
- ระดับ 6 ผู้แก้ปัญหาควตระหนักว่าปัญหามีอยู่ทั่วไป (Grune. 1975 : 18)

1975 : 18)

สำหรับการแก้ปัญหาโดยทั่วไปแล้ว เอลิมพล์ คันสกูล ได้เสนอข้อคิดในการแก้ปัญหาควดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจที่จะแก้ปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การมองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหา
4. การหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา
5. การทบทวนเพื่อหาข้อบกพร่อง เพื่อแก้ไขปรับปรุงในการแก้ปัญหา

ครั้งต่อไป (เฉลิมพล ต้นสกุล. 2521 : 25)

เด็กควรได้รับการส่งเสริมการแก้ปัญหาค่ะแต่ละระดับปฐมวัยโดยครูเป็นผู้กำหนดปัญหาให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก สถานการณ์แก้ปัญหา ควรสอดคล้องกับหน่วยการสอน การฝึกให้เด็กคิดอย่างอิสระ นอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดทักษะในการแก้ปัญหา และยังช่วยลดความกลัวในการเผชิญปัญหาอีกด้วย (Doyle. 1983) การส่งเสริมการแก้ปัญหา ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เสริมสร้างทัศนคติที่ดี
2. มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น
4. มีการแสดงออกด้านการคิดแก้ปัญหา
5. มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา
6. มีความเข้าใจในความรู้และทักษะต่าง ๆ (Leonard, Derman and Miles. 1973 : 45)

ในการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาควรตระหนักถึงความแตกต่างของสมรรถภาพทางความคิดของคนเรา ซึ่งมี 4 ระดับ ได้แก่ (ฉันทนา ภาสขงศ. 2528 : 28 - 29)

1. ความคิดในระดับต้น ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของสิ่งเร้าเข้าด้วยกัน การตอบสนองมีลักษณะต้น ๆ สามารถแก้ปัญหาที่มองเห็นองค์ประกอบหรือ 1 มิติ

2. กระบวนการแยกแยะความแตกต่างอยู่ในระดับต่ำ รับรู้ได้เฉพาะในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เท่านั้น สามารถอธิบายลักษณะสิ่งเราได้ 2 - 3 มิติ การคิดแก้ปัญหาอยู่ในลักษณะการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลโดยตรง

3. สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์กับการตอบสนองที่ไม่สมบูรณ์ได้ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าที่เป็นนามธรรมได้

4. สามารถมองเห็นความลึกซึ้งของปัญหาและสามารถตอบสนองโดยเหมาะสม สามารถวางแผนปฏิบัติงานได้เนื่องจากมีความสามารถในการแยกแยะความแตกต่างและบูรณาการได้อย่างดี

ในการนำทฤษฎีทางการรู้คิดมาส่งเสริมทักษะการคิดให้แก่เด็ก ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรจัดประสบการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้จัดกระทำกับวัตถุหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตัวเอง นักจิตวิทยาและนักการศึกษา พยายามจัดบทเรียนโดยใช้ของจริง (Objective Lesson) และสถานการณ์จริง (Concrete Real Life Situation) และการให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจตนเอง ความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้และสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่ใช้ให้เกิดประโยชน์

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

โดยทั่วไปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหานั้นส่วนใหญ่จะทำการวิจัยในระดับอายุที่สูงกว่าระดับปฐมวัย สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาระดับปฐมวัยในประเทศไทยและต่างประเทศเท่าที่รวบรวมได้มีดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ. 2521 เอลิมพล์ ต้นสกุล ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า สติปัญญากับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามีความสัมพันธ์กันในทางบวก ซึ่งหมายความว่า คนที่มีสติปัญญาสูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูง คนที่มีสติปัญญาค่ำ จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่ำด้วย ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้ การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและการคิดให้เหตุผล

รวมทั้งหน่วยของพฤติกรรมที่ซับซ้อนในรูปต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก (เจดิมพล ทับสุถ. 2521 : 78 - 80).

ในปี พ.ศ. 2525 ชันจิตร์ การบุญ ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพรหมพรพรหมวิทยา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัย โดยใช้วิธีสอนที่ใช้คำถามแบบอเนกนัย มีความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดคล่องตัว ความคิดละเอียดลออ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แตกต่างกับเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามแบบอเนกนัย (ชันจิตร์ การบุญ. 2525 : 59 - 60)

และในปีต่อมา อรชา วรวิทย์ ได้ศึกษาการตัดสินใจแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 6 ปี พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ตัดสินใจแก้ปัญหาควยตนเองที่เป็นไปได้ และเหมาะสมและแก้ปัญหาโดยผู้อื่นช่วยที่เป็นไปได้และเหมาะสม เด็กที่มีอายุน้อยจะตัดสินใจแก้ปัญหาควยตนเองที่เป็นไปได้และเหมาะสม ส่วนเด็กที่มีอายุน้อยจะตัดสินใจแก้ปัญหาโดยให้ผู้อื่นช่วยที่เป็นไปได้และเหมาะสม เด็กที่มีบุคลิกทรงมีรายได้น้อยและการศึกษาต่ำจะตัดสินใจแก้ปัญหาควยตนเองที่เป็นไปได้แต่ไม่เหมาะสม เด็กปฐมวัยต่างเพศตัดสินใจแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ลักษณะการตัดสินใจแก้ปัญหาและสถานการณ์ของเด็กปฐมวัยกับรายได้น้อยของบุคลิกทรงสัมพันธ์มากที่สุด การศึกษาและอาชีพของบุคลิกทรงสัมพันธ์รองลงมา ส่วนอายุและเพศมีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ (อรชา วรวิทย์. 2526 : 111)

สำหรับผลงานวิจัยในต่างประเทศ กัวร์ (Goor. 1974 : 3514-A) พบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

ในที่สุดมา เกดเลอร์เฮาส์ (Kellerhous. 1975 : 5781-A) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา ในนิวยอร์ก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกมีอุปกรณ์ช่วย กลุ่มที่สองไม่มีอุปกรณ์ช่วยโดยใช้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 20 ข้อ 10 ข้อแรกใช้คำศัพท์หลาย ๆ กัน 10 ข้อหลัง ใช้คำศัพท์แตกต่างกันปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทั้ง 2 อย่าง ได้ดีกว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถแก้ปัญหาข้อที่มีคำศัพท์ซ้ำ ๆ กัน ดีกว่าข้อที่มีคำศัพท์แตกต่างกัน การใช้อุปกรณ์การสอนไม่มีผลต่อความสามารถของเด็กทั้ง 2 ระดับจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ปัญหา นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล อายุ เพศ ความคิดสร้างสรรค์ และระดับสติปัญญาของเด็กแล้ว การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการคิดในทุก ๆ ด้าน โดยจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมและใช้เครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กคิด และสนใจในการเรียนรู้ คือ การใช้คำถาม

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

1. ความมุ่งหมายของการใช้คำถาม

ในการสอนแบบไคท์ตาม ครูต้องใช้คำถามประกอบในการเรียนการสอนเสมอ การใช้คำถามมีความมุ่งหมายหลายประการ ดังที่ คาร์น และซันต์ ไคกล่าวไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความสนใจและสนใจให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน
2. เพื่อประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของเด็ก
3. เพื่อวินิจฉัยจุดเด่นและจุดบกพร่องของเด็ก
4. เพื่อทบทวนหรือสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว
5. เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด การตัดสินใจ
6. เพื่อนำเด็กไปสู่ปัญหาใหม่ที่น่าสนใจ
7. เพื่อเราให้เด็กได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง
8. เพื่อการพัฒนาความคิดรวบยอด (Concept) ของเด็ก

9. เพื่อช่วยให้เด็กได้นำความรู้ไปใช้
10. เพื่อการประเมินทเรียนวาทรรู้วัตถุประสงคหรือไม

(Carin and Sund. 1971 : 23 - 24)

สำหรับครูปฐนวัยการใช้คำถามมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้คือ

1. การใช้คำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 เป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียน เกิดความสนใจในบทเรียน
 - 1.2 เป็นคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

อย่างทั่วถึง

- 1.3 เป็นคำถามที่ทำให้ครูรู้ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของเด็กจนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างเหมาะสม
- 1.4 เป็นคำถามที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 1.5 เป็นคำถามที่ช่วยให้ครูทราบความคิดเห็นของนักเรียนได้อย่าง

เหมาะสม

- 1.6 เป็นคำถามที่ช่วยให้ครูสามารถประเมินความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียนและประเมินผลการเรียนการสอนได้

2. การใช้คำถามช่วยให้ครูเข้าใจพัฒนาการเด็ก คำถามที่เหมาะสมจะช่วยให้ครูเข้าใจพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3. การใช้คำถามช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาของเด็ก ในการใช้คำถามถ้าครูใช้คำถามที่เหมาะสม ครูจะเข้าใจปัญหาของเด็กเพราะคำถามจะช่วยให้ครูรู้จักนิสัยส่วนตัว ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวประวัติดั้งเดิมถึงปัญหาที่เคยเกิดขึ้น กำลังเป็นอยู่และที่กำลังจะเกิดขึ้น (ประคินันท์ อุปรมย์.

2. การจำแนกประเภทของคำถาม

มีนักการศึกษาหลายท่านจำแนกคำถามออกเป็นประเภทต่าง ๆ แต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกัน นักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายคือ บลูม (Bloom) ได้จำแนกคำถามออกเป็นประเภทต่าง ๆ 6 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการระลึกหรือจดจำ เรื่องราวที่เคยได้เรียนรู้มาแล้ว
2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการแปลความหมาย ที่ความ และขยายความจากสื่อความหมายต่าง ๆ พฤติกรรม คำตอบจะต้องสามารถคัดแปลงแก้ไขสิ่งที่ยากให้มีความหมายที่เข้าใจชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ต้องมีความหมายอยู่เฉพาะภายในเรื่องราวนั้น
3. การประยุกต์ความรู้ (Application) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการนำเอาหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ไปแล้วมาดัดแปลงใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่หรือที่คล้ายคลึงกัน
4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการแยกเรื่องราว หรือเหตุการณ์ตามองค์ประกอบบางส่วนย่อยอะไรบ้าง โดยอาศัยหลักกฎเกณฑ์ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้น
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการรวบรวม หรือประกอบส่วนย่อยทั้งหลายให้เป็นส่วนรวม เพื่อสรุปตามความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลย่อย ๆ ขึ้นเป็นหลักการ หรือแนวความคิดใหม่ใหม่คุณค่าและคุณภาพสูงกว่าเดิม
6. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการตัดสินคุณค่า ประเมินค่า โดยใช้กฎเกณฑ์มาตรฐานความคิด (ชวาลพรพิบูล. 2522 : 45 - 48)

กาเดเกอร์ (Gallagher. 1965) และแชนเนอร์ (Aschner. 1961) ได้จำแนกคำถามออกเป็น 4 ประเภท โดยยึดจุดประสงค์การถามเป็นหลักดังนี้

1. คำถามความรู้ความจำ (Cognitive Memory Questions) ได้แก่ คำถามที่ต้องการคำตอบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว
2. คำถามเอกนัย (Convergent Questions) ได้แก่ คำถามที่ผู้ตอบต้องใช้ความคิดหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวจากข้อมูลที่มีอยู่
3. คำถามอนนัย (Divergent Questions) ได้แก่ คำถามที่ผู้ตอบสามารถใช้ความคิดเพื่อค้นหาคำตอบได้หลายคำตอบ เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบใช้ความคิดในหลายทิศทาง โดยอาศัยข้อมูล หรือหลักฐานมายืนยันในคำตอบนั้น คำถามประเภทนี้ส่งเสริมให้ผู้ตอบเกิดความคิดสร้างสรรค์และเกิดจินตนาการ
4. คำถามประเมินค่า (Evaluation Questions) ได้แก่ คำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตัดสินใจและประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Call. 1970 : 707)

ซุคแมน (Suchman. 1966 : 56) ได้ศึกษาวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยให้นักเรียนเป็นผู้ถามปัญหา ครูเป็นเพียงผู้ตอบคำถามของนักเรียนแค่เพียงว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" เท่านั้น การสอนแบบนี้เรียกว่าการสอนแบบอินไควรี (Inquiry) นำมาใช้ในการสอนวิทยาศาสตร์ นักเรียนจะได้อบรมโดยการใช้คำถาม ครูเป็นเพียงผู้ควบคุมข้อมูลเท่านั้น คำถามของ ซุคแมน แบ่งขบวนการคิดออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การตรวจสอบ (Verification) เป็นคำถามที่ถามความจริง (Factual Question)
2. การทดลอง (Experimentation) เป็นคำถามที่ได้จากการตั้งสมมติฐาน
3. ความจำเป็น (Necessity) เป็นคำถามที่ถามเพื่อให้ความมั่นใจว่าสถานการณ์ใดเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทดลองที่จะเกิดขึ้น
4. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นคำถามที่พยายามกำหนดแนวความคิดหรือทฤษฎีเฉพาะที่เกี่ยวข้องสาเหตุว่าเป็นจริงหรือไม่

วีรบุทช์ วิเชียรโชติ (2521 : 85) ให้ความสำคัญเห็นว่าการสอนแบบสืบสวน สืบสวนของซุกแมน (Suchman) ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้กับเด็กไทย เนื่องจากเด็กไทย ยังไม่เคยชินกับการที่จะเป็นผู้ตั้งคำถาม จึงได้คิดการสอนแบบสืบสวนสืบสวนขึ้น โดยแบ่ง โครงสร้างของการเรียนการสอนแบบนี้ออกเป็น 5 ชั้น คือชั้นสั่งกับแนวทาง ชั้นการสังเกต ชั้นการอธิบาย ชั้นทำนายและทดลอง ชั้นควบคุมและสร้างสรรค์ ทุกขั้นตอนครูจะใช้คำถามเป็น วิธีการสำคัญในการสอนเพื่อเร้าให้นักเรียนถาม เป็นการสืบสวนเป็นชั้น ๆ จนสามารถค้นพบ คว้าตนเอง และจัดประเภทคำถามตามขั้นตอนของการสืบสวนสืบสวนนี้ออกเป็น 5 ประเภท เช่นกัน

ต่อมา โครงการพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์ทั่วโลก รวมทั้งสถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้เน้นการฝึกฝนความคิดอย่างมีระบบ ซึ่งเรียกว่า ทักษะขบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสอนแบบนี้ นักเรียนจะต้องพยายามค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้นำแนะแนวทางแทนการสอนแบบถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ นักเรียน วิธีที่จะช่วยให้ ครูสามารถสอนให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองคือ คำถามที่ครูใช้ ครูจะต้องรู้จักใช้คำถาม ประเภทต่าง ๆ ในการสอน สถาบันได้จัดจำแนกประเภทของคำถามในห้องเรียนที่มุ่งพัฒนา ขบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งประเภทคำถามออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. คำถามที่นำไปสู่การสังเกต
2. คำถามที่นำไปสู่การอธิบาย
3. คำถามที่นำไปสู่การสร้างสมมติฐาน
4. คำถามที่นำไปสู่การออกแบบการทดลองและความควบคุมตัวแปร
5. คำถามที่นำไปสู่การนำไปใช้

การจำแนกคำถามของครูของ สสวท. และของ วีรบุทช์ วิเชียรโชติ คล้ายคลึง กัน คือมุ่งฝึกทักษะขบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการสอนวิทยาศาสตร์แผนใหม่

ฟิงโจ สีนธวานนท์ (2519 : 189) ได้จำแนกคำถามเพื่อใช้ในการฝึกทักษะ การสอนแบบจุลภาคไว้ 3 ประเภท คือ

1. คำถามที่ใช้ความคิดพื้นฐาน เป็นคำถามเพื่อให้ระลึกถึงความรู้เดิมเพราะที่ครูจะฝึกให้เกิดความคล่องในการถาม แบ่งออกเป็น คำถามที่ต้องใช้ความจำและการสังเกตจากผู้ตอบ

2. คำถามเพื่อคนคิด เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้องใช้ขั้นตอนความคิดซับซ้อนกว่าประเภทแรก แนวทางที่คิดอาจแยกโคหลายลักษณะ คำถามประเภทนี้ ได้แก่ คำถามความเข้าใจ การนำไปใช้ การเปรียบเทียบ การถามเหตุผลและการสรุปหลักการ

3. คำถามที่ขยายความคิด โดยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้ตอบ ได้แก่ คำถามคาดคะเน การวางแผน การประเมินค่า

โรจณี จะโนภาษ และคนอื่น ๆ ได้กำหนดประเภทของคำถามเพื่อใช้ในการฝึกทักษะเกี่ยวกับการตั้งคำถาม โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. คำถามระดับต่ำ ได้แก่คำถามให้สังเกต คำถามทบทวนความจำ คำถามให้บอกคำจำกัดความ คำถามให้บอกความหมาย คำถามให้บอกคำจำกัดความและคำถามบ่งชี้

2. คำถามระดับสูง ได้แก่คำถามให้อธิบาย คำถามให้เปรียบเทียบคำถามให้จำแนกประเภท คำถามให้ยกตัวอย่าง คำถามให้วิเคราะห์ คำถามให้สังเคราะห์และคำถามให้ประเมินค่า (โรจณี จะโนภาษ และคนอื่น ๆ . 2522 : 74 - 85)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ในปี ค.ศ. 1970 ไฮแมน (Hyman) ได้สรุปรายงานการวิจัยของกาเลเกอร์ (Gallagher) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำถามในการเรียนการสอนไว้ดังนี้ ครูในระดับมัธยมศึกษาที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษา ใช้คำถามประเภทความจำประมาณ 60 % คำถามประเภททิศทางเดียวหรือรวมความคิดประมาณ 30 % คำถามประเภทประมาณค่า 6 % และคำถามประเภทหลายทิศทางหรือขยายความคิดประมาณ 4 % ไฮแมน ได้สรุปว่าไม่ว่าวิธีสอนจะเป็นวิธีใด ก็เป็นที่ประจักษ์แน่ชัดว่าครูมีชุดจำกัดในการใช้คำถามอยู่เฉพาะสองชนิดแรกมาก และเขาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ถ้าครูต้องการให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์หมอบอกควรจะถามคำถามหลายระดับ โดยเฉพาะคำถามประเภท

ขยายความคิดจะทำให้เด็กเรียนรู้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้มาก และครูจะต้องถามคำถามประเภทบอย จมปรากฏแน่ชัดว่านักเรียนได้ตอบคำถามตามความคิดของตนเอง

ไฮแมน ได้รายงานเพิ่มเติมว่า นักศึกษาหลาย ๆ ท่าน ก็ได้ทำการศึกษาในเรื่องคำถาม พบว่า คำถามที่ครูใช้ส่วนใหญ่ประมาณ 70 % ถึง 80 % เป็นคำถามชั้นความรู้ความจำ แสดงว่าพฤติกรรมการใช้คำถามของครูไม่ได้เปลี่ยนแปลง การฝึกครูหรืออบรมครูประจำการ เพื่อปรับปรุงการใช้คำถามในห้องเรียนจึงสำคัญมาก (Hyman. 1970 : 232)

เจนนิงส์ (Jennings) แห่งมหาวิทยาลัยจอร์เจีย ได้ศึกษาวิเคราะห์การสนองตอบของเด็กต่อคำถามหลายระดับในปี ค.ศ. 1978 โดยศึกษาจากเด็กจำนวน 158 คน แยกเป็นเด็กอายุ 5 ขวบ จากโรงเรียนอนุบาล จำนวน 56 คน เด็กอายุ 7 ขวบ จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 46 คน และเด็กอายุ 9 ขวบ จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 56 คน ทั้งหมดเป็นเด็กผิวขาว และเป็นตัวแทนของชนชั้นที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจระดับกลางและระดับต่ำ ผู้วิจัยใช้หุ่นและเครื่องใช้เพื่อประกอบการแสดงในขณะที่เล่าเรื่องสั้นให้เด็กฟังเหมือนกันหมดทุกคน แล้วถาม 12 คำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องและตัวละคร แยกคำถามออกเป็น 4 แบบ ความรู้ความจำ (Cognitive Memory) การคิดแบบเอกนัย (Convergent) การคิดแบบไดเกนัย (Divergent) และการประเมินค่า (Evaluative) โดยวัดความแตกต่างทางค่าปริมาณจากความยาวของการสนองตอบ และวัดความแตกต่างทางค่าปริมาณจากความยาวของการสนองตอบ และวัดความแตกต่างทางคุณภาพจากความซับซ้อนของการใช้ประโยคในการสนองตอบ พร้อมทั้งศึกษาการยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางในการตอบคำถามด้วย ผู้วิจัยบันทึกการสนองตอบลงในแบบบันทึกเสียง โดยเก็บข้อมูลในห้องซึ่งอยู่ห่างจากห้องเรียนเดิม ผลจากการวิจัยพบว่า เด็กที่อยู่ในสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจระดับกลางสามารถใช้ประโยคที่มีความยาวและความซับซ้อนในการสนองตอบได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ในสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจระดับต่ำ เด็กให้การสนองตอบยาวที่สุดต่อคำถามระดับการประเมินค่า กับการคิดเอกนัย และสนองตอบสั้นที่สุดต่อคำถามระดับความรู้ความจำ กับการคิดแบบไดเกนัย โดยที่คำถามระดับการประเมินค่า ด้รับการสนองตอบยาวที่สุดกว่าคำถามระดับอื่นทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มีอายุสูงกว่าสามารถพิจารณา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบทดลอง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ (Jennings, 1970 : 4041-A)

คำถามได้ศึกษา นอกจากนั้นยังทบทวนคำถามโดยยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางลดลง (Jennings. 1970 : 4041-A)

3.2 งานวิจัยในประเทศ

อุดม บำรุงศรี ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การสนองตอบของเด็กก่อนวัยเรียนต่อคำถาม 6 ระดับ คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยศึกษาจากเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 5 - 6 ปี มีจำนวน 3 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ในโรงเรียนพุทธะวิทยา โรงเรียนพุทธะศึกษาคาร และโรงเรียนอินทารามวิทยา อำเภอพุทธะศรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้เทปบันทึกภาพเล่าเรื่องให้เด็กฟังทีละคนจบแล้วถามคำถามจำนวน 12 ข้อ ให้เด็กตอบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กใช้ประโยชน์สนองตอบต่อคำถามระดับวิเคราะห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.59 และสนองตอบต่อคำถามระดับความจำน้อยที่สุด ร้อยละ 1.41 ในเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษา เด็กใช้ประโยคที่ไม่ซับซ้อน ในการสนองตอบมากที่สุด คือ เอกรรพประโยค ร้อยละ 94.01 ใช้สังกรประโยค ร้อยละ 4.58 และอเนกรรพประโยค ร้อยละ 1.41 ในเรื่องของความคิดให้เหตุผลได้เหมาะสมต่อคำถาม 6 ระดับ คิดเป็นร้อยละ 43.89 ของจำนวนเด็กทั้งหมด ให้เหตุผลไม่เหมาะสมร้อยละ 29.44 และให้เหตุผลไม่ได้ ร้อยละ 26.67 เด็กสามารถคิดให้เหตุผลได้เหมาะสมมากที่สุดต่อคำถามระดับความรู้และความจำ ร้อยละ 34.18 ของจำนวนเด็กทั้งหมด และให้เหตุผลได้เหมาะสมน้อยที่สุดต่อคำถามระดับสังเคราะห์เพียงร้อยละ 9.49 (อุดม บำรุงศรี. 2525 : บทคัดย่อ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัยพบว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้เน้นที่ตัวครูเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นน้อยและครูสนองตอบความต้องการของเด็กครูมักใช้การบรรยายและอธิบายเป็นส่วนใหญ่ การใช้คำถามน้อยมากและคำถามที่ใช้เป็นคำถามปิดเป็นส่วนมาก คำถามเปิดเป็นส่วนน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนการสอนในระดับชั้นเด็กเล็ก เมื่อพิจารณากิจกรรมที่จัดให้แก่เด็กแล้วจะมีลำดับดังนี้คือ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. แบบแผนการทดลองและดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนอายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา อ. เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 144 คน

การเลือกโรงเรียนมาศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้ คือ

1. มีการคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยวิธีการจับฉลาก
2. การจัดเด็กเข้าชั้นเรียนใช้วิธีการจับฉลากเข้าชั้นเรียน
3. ครูผู้สอนทุกคนมีวุฒิและประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยได้เสียกัน
4. มีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อม
5. ผู้บริหารโรงเรียนยินดีให้ความร่วมมือในการทดลองอย่างเต็มที่

กิจกรรมสร้างเสริมทักษะภาษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ทักษะทางคณิตศาสตร์ การรับรู้ การเคลื่อนไหวและการสร้างเสริมลักษณะนิสัย การสร้างเสริมสังคมนิสัย ส่วนทักษะกระบวนการคิดเป็นทักษะที่ครูจัดกิจกรรมฝึกน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 101)

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการใช้คำถามหลายระดับมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน การศึกษาเรื่องการใช้คำถามส่วนมากเป็นการศึกษาความสามารถในการตอบคำถามของเด็กโดยใช้นิทานเป็นสื่อ ศึกษาถึงคำถามแบบอเนกนัย ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้ เกมและนิทานเป็นสื่อ หรือการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ยังไม่มีการใช้คำถามหลายระดับในการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาทดลองเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดของเด็กให้เป็นผู้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและนำไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันตลอดจนสามารถแก้ปัญหของสังคมได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

สมมติฐานในการศึกษา

นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามวิธีปกติตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่กำลังศึกษา
ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2531 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
(Simple Random Sampling) ดังนี้

1. จับฉลากห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี
2 ห้องเรียน จากจำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 72 คน
2. จับฉลากอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเลือกห้องใดเป็นกลุ่มทดลองและห้องใดเป็น
กลุ่มควบคุม

คุณลักษณะของผู้สอน

ในการทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

เพศ หญิง

อายุ 25 - 30 ปี

ประสบการณ์สอนชั้นอนุบาล 5 - 10 ปี

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบการแก้ปัญหา มีลำดับการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และเครื่องมือวัดการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของ เณรฉิมพล์ ตันสกุล (2521) และเครื่องมือวัดการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของ อรชา วราวิทย์ (2526 : 37 - 50) มาดัดแปลงเป็นแบบทดสอบการแก้ปัญหา

1.2 สร้างแบบทดสอบการแก้ปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ประเภทละ 7 ข้อ

1.2.1 ปัญหาของตนเองที่ต้องแก้ทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันทีในช่วงเวลานั้น เช่น ปัญหาจากความเจ็บปวด ความหิว ความกลัว เป็นต้น

1.2.2 ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แต่ไม่จำเป็นต้องรีบแก้ไขทันที เช่น ปัญหาจากความอยากได้ ความชอบ เป็นต้น

1.2.3 ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตนเองหรือผู้อื่น โดยมีผลเกี่ยวข้องกับซึ่งกันและกันโดยตรง

1.2.4 ปัญหาของผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของผู้อื่น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับตัวเองเลย แต่เด็กเห็นเหตุการณ์หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้นควยจึงช่วยแก้ปัญหา เช่น

1.3 นำสถานการณ์จากปัญหาแต่ละข้อมาสร้างเป็นภาพสีขนาด 6" x 10" ประกอบเพื่อเป็นสื่อเร้าให้เด็กตอบปัญหา จำนวน 28 ภาพ

1.4 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและพัฒนาการของเด็ก

1.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี 30 คน (ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) เพื่อร่างเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1.5.1 บันทึกการตอบคำถามของนักเรียน และนำมาจัดกลุ่มคำตอบเพื่อเป็นแนวในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

1.5.2 นำเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจโดยบันทึกพัฒนาการเด็กเป็นหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน

1.5.3 ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้กับเด็กให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบ

1.6 นำแบบทดสอบไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร ครอนบาค (Cronbach) สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .92

1.7 คัดเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการทดลองประเภทละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ (ตัวอย่างในภาคผนวกหน้า 72 - 93)

3. แผนการจัดประสบการณ์

3.1 แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้คำถามหลายระดับ มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์อนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2 พุทธศักราช 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.1.2 ศึกษาเอกสารและนวัตกรรมในการศึกษาปฐมวัย

3.1.3 ดำเนินการสร้างแผนการจัดประสบการณ์ตามหน่วยการสอนที่ใช้สอนในภาคเรียนที่ 3 ของโรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรมและสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

3.1.4 สร้างคำถามประกอบหน่วยการสอนเป็นรายวัน/ตาม (ตัวอย่างในภาคผนวก ข) คำถามที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลองมี 5 ระดับ ดังนี้

3.1.4.1 ความจำ หมายถึง คำถามที่มีคำตอบแน่นอนที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการจดจำเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงหรือเคยเรียนรู้มาแล้ว โดยให้สังเกต ให้ออกคำ จำกัดความ ถามเกี่ยวกับ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ใช่หรือไม่

3.1.4.2 เปรียบเทียบ หมายถึง คำถามที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการเปรียบเทียบหรือเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งของต่าง ๆ

3.1.4.3 จัดประเภท หมายถึง คำถามที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ โดยยึดกฎเกณฑ์หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่งเป็นหลัก

3.1.4.4 สมมติฐาน หมายถึง คำถามที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการคาดการณ หรือคาดคะเนปรากฏการณ์อย่างมีเหตุผล

3.1.4.5 ประเมินค่า หมายถึง คำถามที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการตัดสินคุณค่าของสิ่งของ บุคคล ความคิดเห็น เหตุการณ์ การกระทำ ข้อสรุปต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่เหมาะสมหรือไม่ โดยใช้เหตุผล

3.1.5 เลือกใช้และผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนและเนื้อหาโดยมีลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอนที่ดี เช่น เรื่องราว ภาพสีดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

3.1.6 กำหนดวิธีประเมินผล ยึดจุดมุ่งหมายในแผนการจัดประสบการณ์เป็นหลักในการประเมิน

3.2 แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2 พุทธศักราช 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2 พุทธศักราช 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.2.2 เลือกหน่วยประสบการณ์ ตามหน่วยการสอนที่ใช้ในภาคเรียนที่ 3 ของ โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3.2.3 ปรับปรุงเลือกใช้และผลิตสื่อการสอน เกม เพลง นิทาน เหมือนกับแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามหลายระดับ โดยคำนึงถึงลักษณะคุณสมบัติของสื่อการสอนที่ดี เช่น เรื่องราว ภาพสี ดึงดูดความสนใจ

3.2.4 กำหนดวิธีประเมินผล โดยยึดจุดมุ่งหมายในแผนการจัดประสบการณ์เป็นหลักในการประเมิน

3.3 นำแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล ตามแผนการจัดประสบการณ์ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.4 นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 (ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 36 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการใช้คำถามให้เหมาะสมกับพัฒนาการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ (Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527 : 216 - 217) ตามตารางดังนี้

ตาราง ๗ แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบแล้ว
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- X คือ การจัดการกระทำ (Treatment) หมายถึง แผนการสอน
ประกอบคำถามหลายระดับ
- T₁ คือ การสอบก่อนที่จะจัดการทำการทดลอง (Pretest)
- T₂ คือ การสอนหลังจากที่จัดการทำการทดลอง (Posttest)
- R คือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random assignment)
- C คือ กลุ่มควบคุม (Control group)
- E คือ กลุ่มทดลอง (Experimental group)

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ศึกษาพฤติกรรมการใช้คำถามของครู ผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกตแนวของ
แฟลนเคอร์ส (Flanders) สังเกตพฤติกรรมการใช้คำถามกับครูชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้ง
4 ห้อง เพื่อให้แน่ใจว่าครูมีการใช้คำถามบางระดับเท่านั้น
- จับฉลากเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้อง และจับฉลากอีกครั้งเพื่อเลือก
ว่าห้องใดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. ผู้วิจัยชี้แจงครูผู้สอนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองรายบุคคล ดังรายละเอียดดังนี้

กลุ่มควบคุม จุดประสงค์ในการวิจัย วิธีการสอนที่ใช้อยู่ตามปกติ
ในแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มทดลอง จุดประสงค์ในการวิจัย วิธีการสอนที่ใช้คำถามหลายระดับ
ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4. จัดเตรียมสภาพห้องเรียน 2 ห้องเรียน โดยจัดสภาพห้องเรียนให้เหมือนกัน

5. ผู้วิจัยทำการทดสอบนักเรียนก่อนการสอนโดยใช้แบบทดสอบการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลาคนละ 20 นาที ตามตาราง 2

ตาราง 2 การทดสอบก่อนการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วัน	8.30 - 10.00	10.00 - 11.30
จันทร์	กลุ่มทดลอง 7 คน	กลุ่มควบคุม 7 คน
อังคาร	กลุ่มควบคุม 7 คน	กลุ่มทดลอง 7 คน
พุธ	กลุ่มทดลอง 7 คน	กลุ่มควบคุม 7 คน
พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม 7 คน	กลุ่มทดลอง 7 คน
ศุกร์	กลุ่มทดลอง 8 คน	กลุ่มควบคุม 8 คน

6. คำเนินการทดลอง ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

6.1 กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการใช้คำถามหลายระดับ
โดยครูประจำชั้นเป็นผู้สอน

6.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้น
อนุบาล 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยครูประจำชั้น
เป็นผู้สอน

7. การดำเนินการทดลอง ในการศึกษาครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 3
โดยครูประจำชั้นเป็นผู้สอนตามแผนโดยใช้เวลาครั้งละ 1 คาบ คาบละ 20 นาที
ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิจัยครั้งนี้กำหนดการสอนตามตาราง 3

ตาราง 3 กำหนดการสอนในการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	8.30 - 9.00	9.00 - 9.30
1 แผนที่ 1 หน่วยไม่คอกไม่ประทับ	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	8.30 - 9.00	9.00 - 9.30
2 แผนที่ 2 หน่วยสวัสดีปีใหม่	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม
3 แผนที่ 3 หน่วยฉันทน์รักคุณหนู	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง
4 แผนที่ 4 หน่วยวันเด็ก-วันครู	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม
5 แผนที่ 5 หน่วยชุมชนของเรา	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	8.30 - 9.00	9.00 - 9.30
6 แผนที่ 6 หน่วยสัปดาห์	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม
7 แผนที่ 7 หน่วยสัปดาห์	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง
8 แผนที่ 8 หน่วยทดลอง	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม

8. ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการสอนของครูในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อให้การสอนดำเนินตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้ใช้แบบสังเกตการใช้คำถามเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่า การสอนทั้งสองแบบมีความแตกต่างกัน

เมื่อครบกำหนดเวลาการทดลอง 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบการแก้ปัญหา
ไปทดสอบกับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เวลาในการวาง 3 หน้า 38

การทดสอบการแก้ปัญหา มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม แล้วดำเนินการทดสอบ
ตามวันและเวลาในการวาง 3
2. ดำเนินการทดสอบเป็นรายบุคคล (Individual Test) โดยผู้วิจัย
เป็นผู้ดำเนินการทดสอบ ข้อสอบเป็นรูปภาพประกอบคำถามจำนวน 20 ข้อ โดยให้
เวลาในการตอบข้อละไม่เกิน 1 นาที
3. บันทึกคำตอบของเด็กแต่ละสถานการณ์ลงในตารางบันทึกคำตอบที่ผู้วิจัย
ทำไว้
4. ตรวจสอบให้คะแนนการทดสอบแก้ปัญหาโดยใช้เกณฑ์ดังนี้
 - 2 คะแนน = การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหา
ได้ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นช่วยอย่างเหมาะสม
 - 1 คะแนน = การแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหา
ได้ด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นช่วยแต่ไม่เหมาะสม
 - 0 คะแนน = การไม่รู้จักวิธีแก้ปัญหา หมายถึง การแก้ปัญหาที่แสดงถึง
ความรู้สึกรอคอย คับข้องใจ ทุกข์ใจ หรือร้องไห้และ
ปฏิเสธการตอบ เช่น ตอบว่าไม่รู้หรือไม่ยอมพูด

ตาราง 4 ตัวอย่างการให้คะแนนการแก้ปัญหา

สถานการณ์	ตัวอย่างการแก้ปัญหา	คะแนน		
		2	1	0
1. ถ้านูไปเที่ยวเขาคิน กับคุณแม่ แล้วหนูมัวยืน ดูยี่ราฟเพลิน มองมา อีกทีไม่รู้คุณแม่ไปอยู่ที่ ไหน หนูจะอย่างไร	การตอบ 1. รออยู่ที่เดิม 2. บอกตำรวจ 3. ถามคนแถวนั้นว่าพ่อแม่ไปไหน 4. ถามคนอื่น 5. วิ่งตามหา 6. เค้นหา 7. จ้างนักสืบหา 8. ไม่รู้ 9. ร้องไห้			

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบเป็นรายบุคคลไปทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยใช้สูตร (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการแก้ปัญห โดยใช้อูฐคร ครอนบาค (Cronbach) สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (ดูน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 170 - 172)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test สำหรับ Independent Sample (ดูน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 84 - 85)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1+n_2-2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

s_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิจัยครั้งนี้

X	แทน คะแนนดิบที่ได้จากการทดสอบ
ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนดิบ
ΣX^2	แทน ผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
n	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน อัตราส่วนค่าวิกฤตที่พิจารณาจากตาราง t

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแบบการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลพื้นฐานคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับและสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง	
		$\bar{X}$	s^2	$\bar{X}$	s^2
ควบคุม	36	27.388	22.644	28.444	18.9396
ทดลอง	36	27.138	27.894	33.083	15.3928

จากตาราง 5 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีค่า 27.388 และ 27.138 ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยภายหลังการทดลองมีความแตกต่างกันของกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 28.444 ส่วนในกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 33.083

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S^2	t
ควบคุม	36	40	28.444	18.9396	4.75**
ทดลอง	36	40	33.083	15.3928	

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($t = 2.783$)

จากตาราง พบว่ากลุ่มทดลอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการทดลองเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนหลายระดับ กับที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 สรุปตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังเรียนอนุชนอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 144 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 72 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นกลุ่มควบคุม 36 คน กลุ่มทดลอง 36 คน

3. เครื่องมือใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แบบทดสอบการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

3.2 แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

3.2.1 แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามหลายระดับ

3.2.2 แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการใช้คำถามของครูชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนการทดลองทั้ง 4 ห้อง เพื่อให้แน่ใจว่าครูมีพฤติกรรมการใช้คำถามเพียงบางระดับเท่านั้น ต่อจากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วทำการสุ่มอีกครั้งเพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองผู้วิจัยแจ้งถึงจุดประสงค์ในการวิจัยและวิธีสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบกับครูทั้ง 2 กลุ่ม และทำการทดสอบก่อนการทดลองด้วยแบบทดสอบการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันกับนักเรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง แล้วจึงดำเนินการทดลองสอนโดยครูประจำชั้นทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้คำถาม 5 ระดับ คือความจำ เปรียบเทียบ จัดประเภท สมมติฐาน และประเมินค่า ใช้เวลาการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวมเวลาที่ใช้ 40 ครั้ง ในการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการใช้คำถามของทั้ง 2 กลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเวลาที่สังเกตแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 16 ครั้ง แล้วทำการทดสอบหลังการเรียนด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับการทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่สอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ มีความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญที่ .01

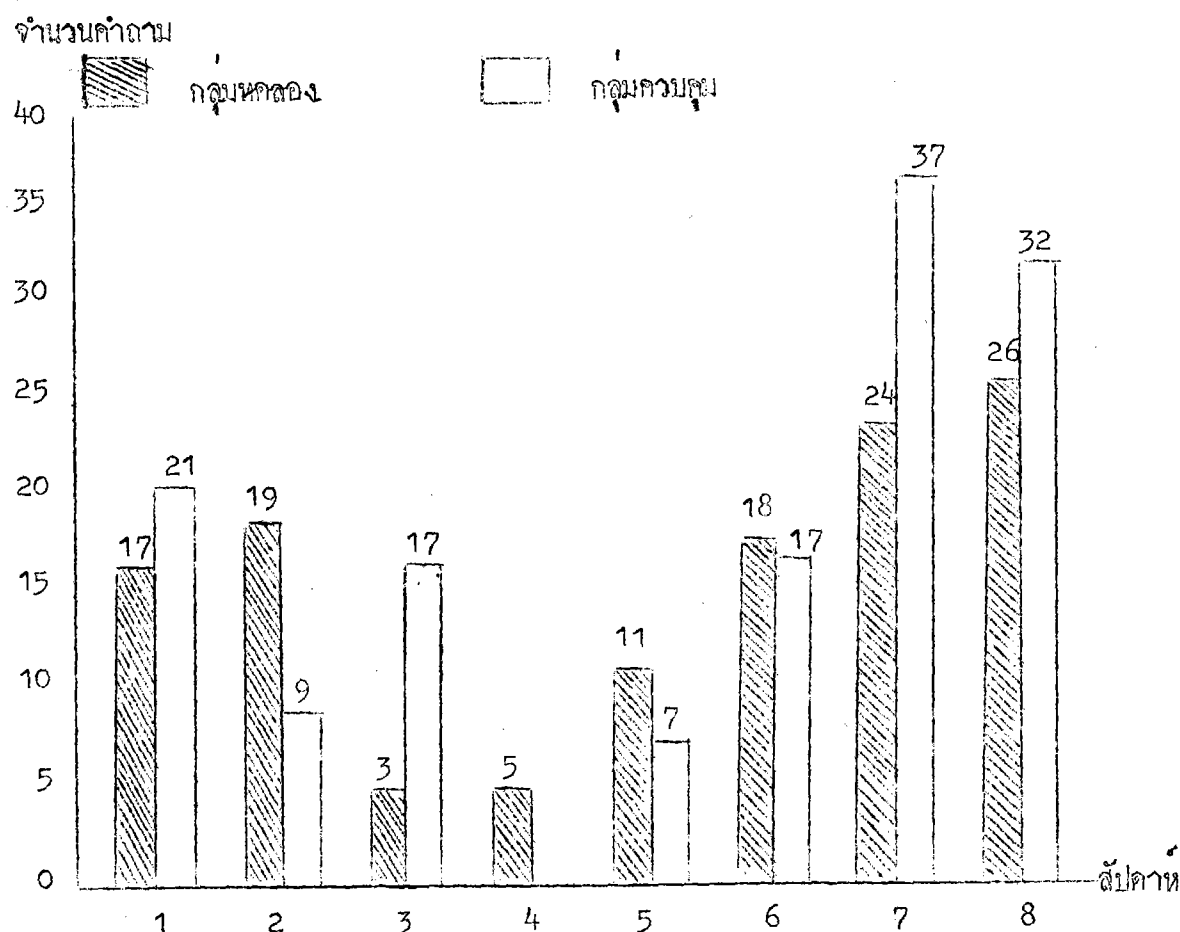
อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไฮแมน ที่พบว่า คำถามหลายระดับสามารถช่วยพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนได้ (Hyman. 1970 : 232) คำถามต่างระดับในการวิจัยครั้งนี้คือ ความจำ เปรียบเทียบ จัดประเภท สมมติฐาน และประเมินค่า หากพิจารณาจากลักษณะคำถามที่ใช้พบว่า ระดับคำถาม 3 ระดับแรกคือ ความจำ เปรียบเทียบ จัดประเภท เป็นลักษณะของคำถามปลายเปิดและคำถาม 2 ระดับหลัง คือสมมติฐานและประเมินค่า มีลักษณะของคำถามปลายเปิด และคำถามดังกล่าวล้วนส่งเสริมทักษะการคิดแบบสืบเสาะ ซึ่ง ซันด์ และ ไทรวู้บริจ (Sund and Trowbridge. 1973 : 62 - 68) คารินและซันด์ (Carin and Sund. 1975 : 98-104) กล่าวว่า การสอนให้เด็กรู้จักคิดแบบสืบเสาะหาความรู้เหมาะสำหรับการสอนนักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษา เพราะเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากเด็กได้สำรวจจนความคล่องสิ่งต่าง ๆ

รอบตัว รวมทั้งหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับดังกล่าว เป็นการช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาแก่เด็ก

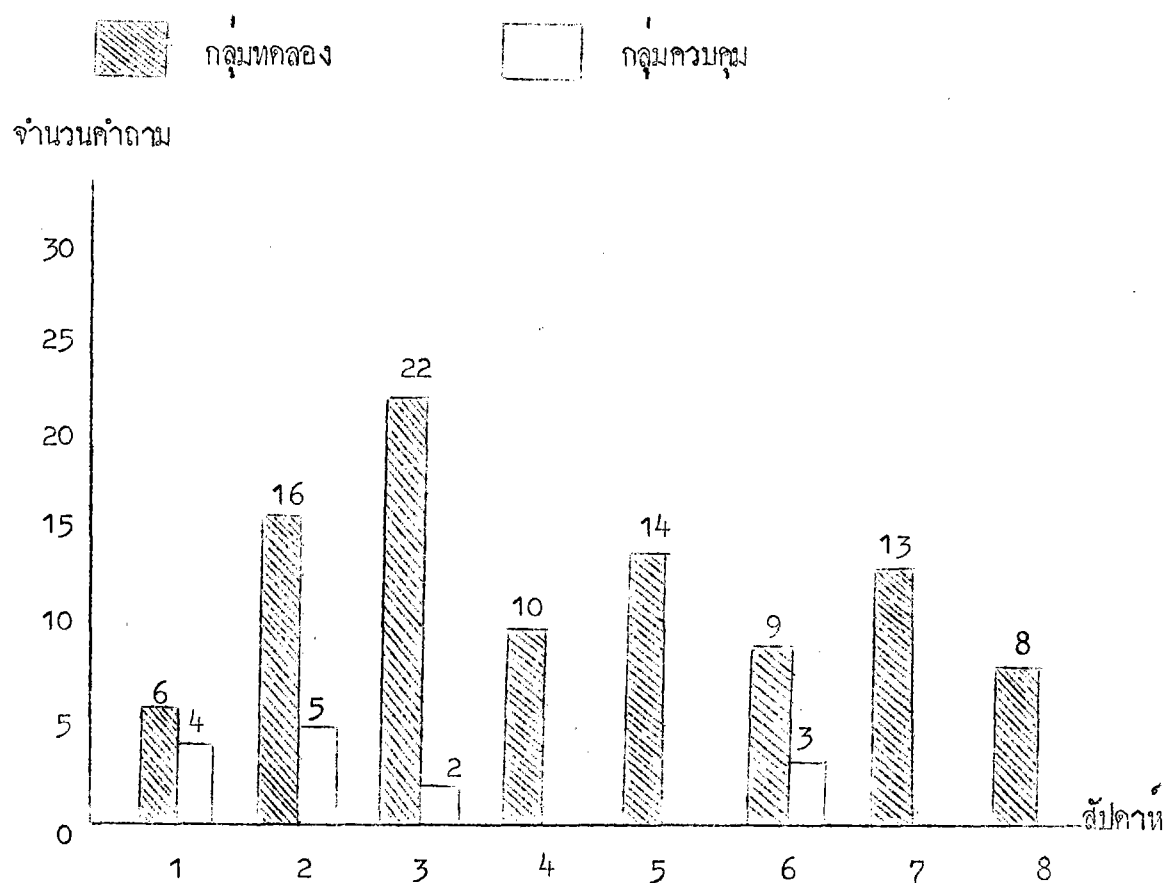
นอกจากนี้ กูดวิน (Goodwin, 1983) ได้ศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาแบบเอกนัยมีความสัมพันธ์กับอายุของเด็ก แสดงว่าเด็กที่มีอายุมากสามารถแก้ปัญหาแบบเอกนัยได้ดี เมื่อนำมาเทียบกับลักษณะของคำถามในการวิจัยครั้งนี้ คำถามแบบเอกนัยมีลักษณะของความรู้ ความจำ ซึ่งเน้นเนื้อหาสาระ (Content) เป็นสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอด เป็นคำถามระดับคำถามเกี่ยวกับ ความจำ เปรียบเทียบ และจัดประเภท ซึ่งมีขอบข่ายเนื้อหาสาระที่ได้รู้ตามวัยของเด็กเท่านั้น งานวิจัยของกูดวิน ยังได้พบว่า การแก้ปัญหาแบบเอกนัยไม่มีความสัมพันธ์กับอายุเด็ก แสดงว่าเด็กอายุน้อยอาจมีความสามารถในการแก้ปัญหาแบบเอกนัยได้สูงถ้าได้รับการส่งเสริม ในการวิจัยครั้งนี้ คำถามแบบเอกนัย ได้แก่ คำถามสมมติฐาน และประเมินค่า ซึ่งจัดอยู่ในลักษณะคำถามระดับสูง นับว่าเด็กได้มีโอกาสฝึกตอบคำถามในระดับสูง มีโอกาสใช้ทั้งความรู้และประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กัน และฝึกอย่างหลากหลายทิศทางแล้ว อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชันจิตร การบุญ (2525 : 59 - 60) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกความสามารถทางการคิดแบบเอกนัย ควยวิสัยทัศน์ที่ใช้คำถามแบบเอกนัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามแบบเอกนัย

ความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเด็กที่ได้รับการฝึกให้คิดหลายระดับนั้น มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการตั้งคำถามของครู พบว่าครูในกลุ่มทดลองมีการใช้คำถามทุกระดับ ในขณะที่ครูกลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามปกติใช้คำถามในระดับที่ 1, 2 และ 3 เท่านั้น และใช้คำถามในระดับความจำสูงกว่ากลุ่มทดลองอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในสัปดาห์ที่ 7 และ 8 กลุ่มทดลองมีการใช้คำถามเปรียบเทียบและจัดประเภทสูงกว่ากลุ่มควบคุม สำหรับคำถามระดับสมมติฐานและประเมินค่า กลุ่มทดลองใช้คำถามทั้ง 2 ระดับค่อนข้างสูงในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่ใช้คำถามทั้ง 2 ระดับเลย ยกเว้นคำถามประเมินค่าเพียง 1 คำถามเท่านั้น แสดงว่าครูในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการใช้คำถามต่างระดับ และปรากฏผลสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ภาพประกอบ หน้า 51 - 55)

ภาพประกอบ 1 กราฟแสดงความถี่พฤติกรรมการใช้คำถามระดับความจำของครูปฐมวัย
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลา 8 สัปดาห์

จากภาพประกอบ 1 สรุปได้ว่า โดยส่วนใหญ่ครูในกลุ่มควบคุมใช้คำถามระดับความจำสูงกว่ากลุ่มทดลองโดยเฉลี่ย ยกเว้นในระดับที่ 4 ซึ่งเป็นหน่วยนามธรรม (วันเด็ก - วันครู) ครูสอนโดยใช้การบรรยาย เกมและบทบาทสมมติเท่านั้น ส่วนกลุ่มทดลองมีการใช้คำถามระดับความจำสม่ำเสมอ ซึ่งคำถามความจำมักใช้เป็นพื้นฐานในการถามคำถามระดับสูง และใช้ถามทะลอมเมื่อเด็กตอบคำถามในระดับสูงไม่ชัดเจนหรือตอบไม่ได้

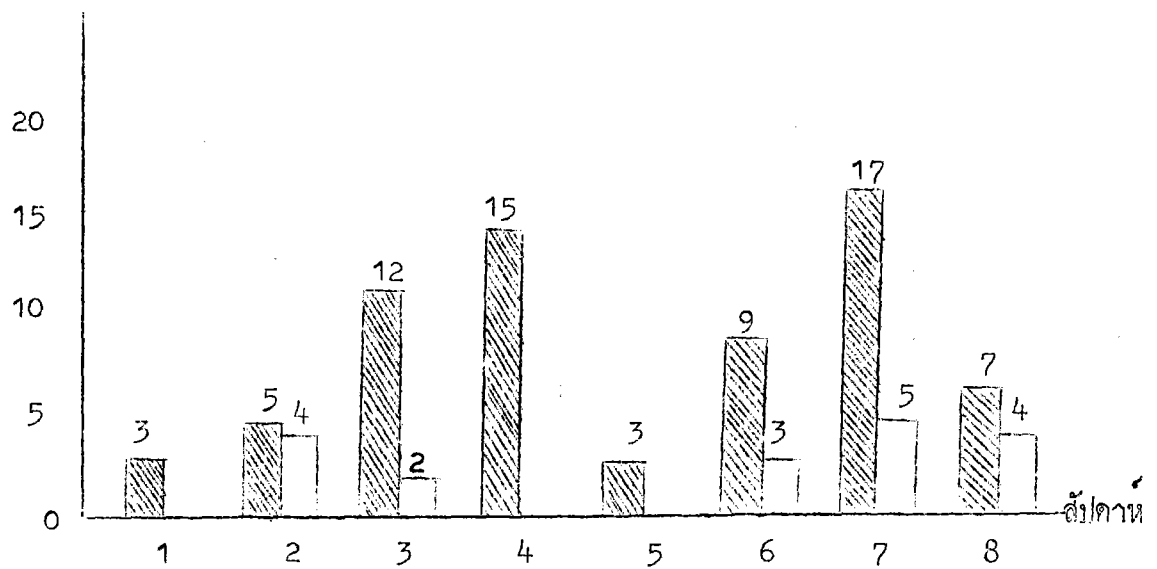

ภาพประกอบ 2 กราฟแสดงความถี่พฤติกรรมใช้คำถามระดับเปรียบเทียบของครูปฐมวัย
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลา 8 สัปดาห์

จากภาพประกอบ 2 สรุปได้ว่า ครูในกลุ่มควบคุมมีการใช้คำถามระดับเปรียบเทียบ
น้อยและในสัปดาห์ที่ 4, 5, 7 และ 8 ไม่ปรากฏการใช้คำถาม ส่วนในกลุ่มทดลองใช้คำถาม
เปรียบเทียบอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

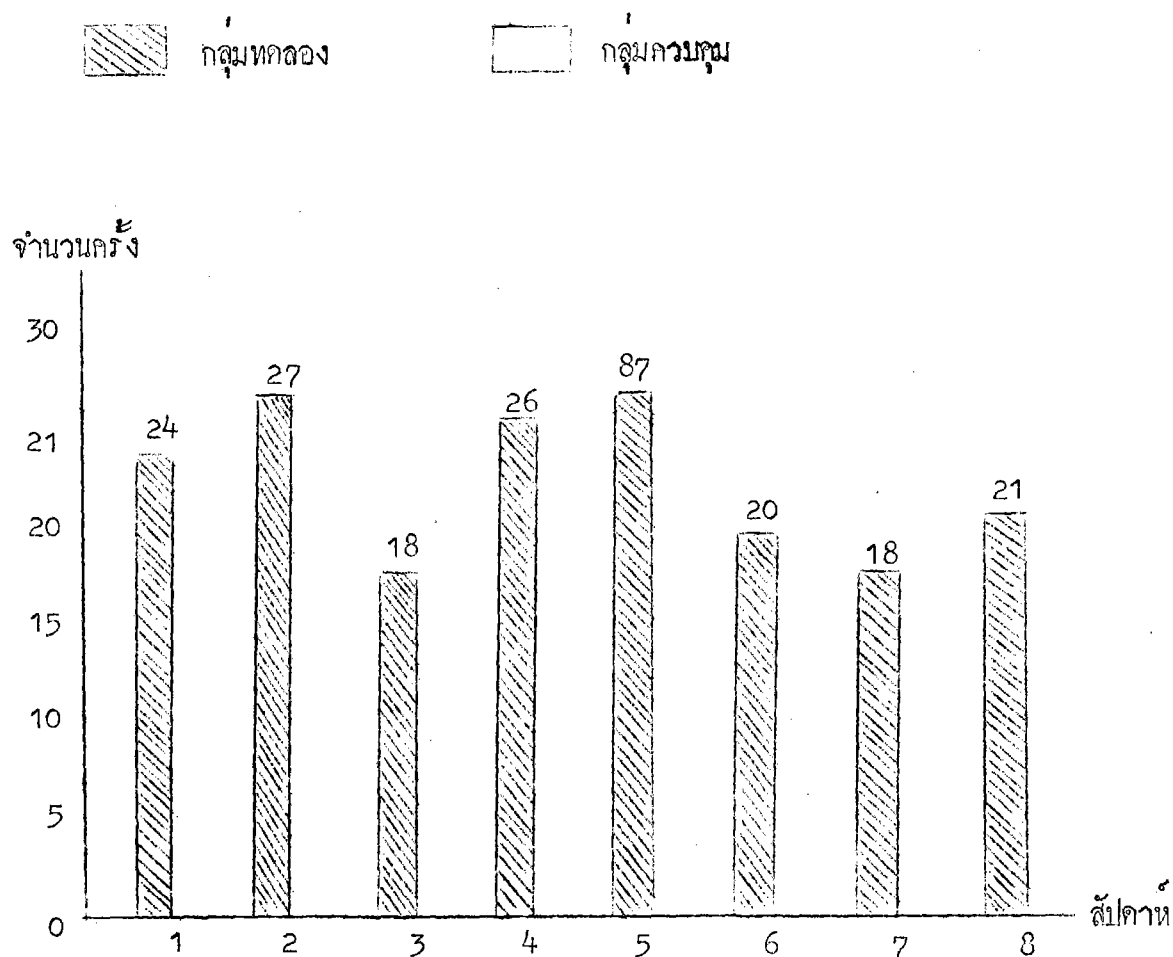
 กลุ่มทดลอง
  กลุ่มควบคุม

จำนวนคำถาม

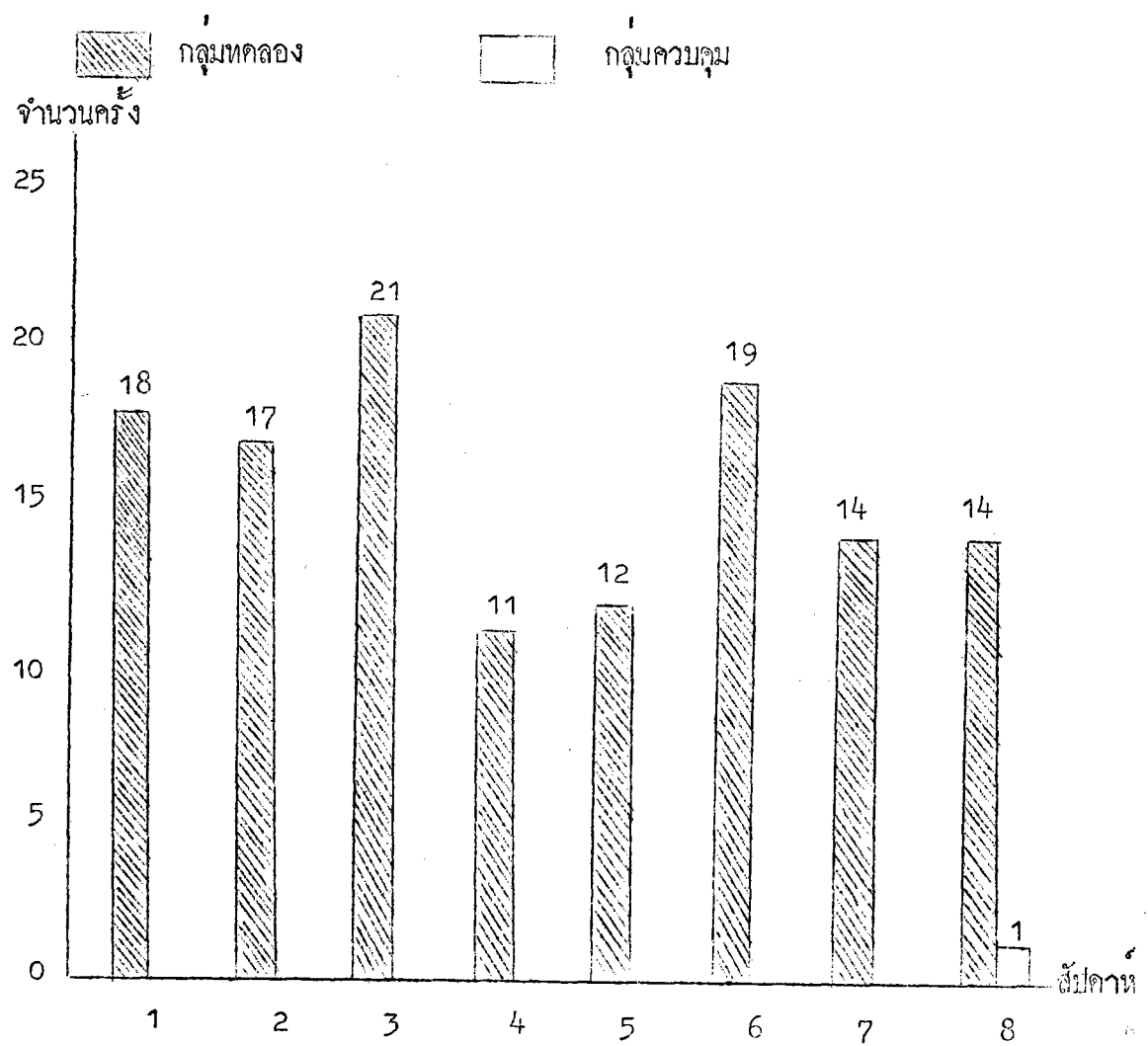
ภาพประกอบ 3 กราฟแสดงความถี่พฤติกรรมการใช้คำถามระดับจัดประเภท ของครูปฐมวัย
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลา 8 สัปดาห์

จากภาพประกอบ 3 สรุปได้ว่า ครูในกลุ่มทดลองใช้คำถามจัดประเภททุกสัปดาห์
แต่ครูในกลุ่มควบคุมใช้คำถามจัดประเภทเพียงสัปดาห์ที่ 2, 3, 6, 7 และ 8

ภาพประกอบ 4 กราฟแสดงความถี่พฤติกรรมการใช้ระดับสมมติฐานของครูปฐมวัย
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลา 8 สัปดาห์

จากภาพประกอบ 4 สรุปได้ว่า ครูในกลุ่มควบคุมไม่มีการใช้ค่าตามระดับสมมติฐาน
ส่วนกลุ่มทดลองมีการใช้ค่าตามสมมติฐานในระดับสูงเกือบทุกสัปดาห์

ภาพประกอบ 5 สรุปกราฟแสดงความถี่พฤติกรรมการใช้คำถาม ระดับประเมินค่า ของกลุ่มผู้ป่วย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลา 8 สัปดาห์

จากภาพประกอบ 5 สรุปได้ว่า กลุ่มทดลองมีการใช้คำถามระดับประเมินค่า
ค่อนข้างสูงในทุกสัปดาห์ ส่วนครูในกลุ่มควบคุมใช้คำถามระดับประเมินค่าเพียงครั้งเดียว
เท่านั้นในสัปดาห์ที่ 8 ส่วนกลุ่มทดลองมีการใช้คำถามระดับนี้สูงทุกสัปดาห์

จากผลที่ปรากฏแสดงว่าครูในกลุ่มทดลองใช้คำถามหลายระดับในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะคำถามในระดับสูง นอกจากช่วยส่งเสริมพัฒนาการการคิดแล้วยังช่วยให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอีกด้วย

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า

1. ในการสังเกตพฤติกรรมการใช้คำถามของครูทั้ง 4 คน พบว่าโดยทั่วไปครูสอนแบบบรรยาย และใช้คำถามปลายเปิดเป็นส่วนใหญ่
2. นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสนุกสนานและกระตือรือร้นที่จะตอบคำถาม เพราะว่าจะเป็นคำถามที่อยู่ในระดับสูง
3. นักเรียนในกลุ่มทดลองมีโอกาสพูดและแสดงเหตุผลมากกว่ากลุ่มควบคุม เพราะมีโอกาสได้คิดตอบคำถามในระดับสูงมากกว่าความรู้ความจำ

ข้อเสนอแนะในด้านการศึกษา

แนวคิดที่ได้จากการวิจัยสำหรับนักการศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1. ครูสามารถใช้คำถามระดับสูงกับเด็กปฐมวัยโดยไม่ต้องกังวลว่าเด็กจะตอบคำถามใดหรือไม่ ขอสำคัญต้องใช้ภาษาและสาระของเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้พร้อมที่จะตอบคำถามเนื่องจากกำลังพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว และเด็กในวัยนี้พยายามที่จะเข้าใจในผู้อื่นและขณะเดียวกันก็พยายามให้อันอื่นเข้าใจในตัวเขา
2. ควรมีการส่งเสริมการใช้คำถามตามระดับเกณฑ์เกณฑ์ของกับเด็ก และสนับสนุนการฝึกหัดครู
3. ควรส่งเสริมให้มีการใช้บทบาทสมมติ ละครสร้างสรรค์และนิทานประกอบการใช้คำถาม โดยเฉพาะในหน่วยที่เป็นนามธรรม
4. ควรส่งเสริมให้ใช้สื่อธรรมชาติ ของจริง หรือหุ่นจำลอง ประกอบการใช้คำถาม เพื่อช่วยเราใจและส่งเสริมความเข้าใจแก่เด็ก

5. ควรใช้คำถามต่างระดับ และใช้คำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด
หลากหลายแบบ และแจ้งคำถามให้ทั่วถึงเพื่อให้เด็กส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการทบทวนคำถาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษารายละเอียดของการใช้คำถามหลายระดับที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางภาษา หรือพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษานิสัยสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้คำถามของครูและการตอบ
ของเด็ก
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้คำถามเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา ทักษะ
คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
4. ควรมีการศึกษารายละเอียดการใช้คำถามต่างระดับกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัย
แบบต่าง ๆ รวมทั้งเด็กที่ไม่ได้อยู่ในศูนย์เด็กเลย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ฉบับปรับปรุงใหม่.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

กัลยา เขียวขำ. การศึกษาลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถามของครู วิทยาศาสตร์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้าและหก จังหวัดขอนแก่น.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

อค์สำเนา.

แก้วตา คณะวรรณ. พัฒนาการสอน. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 2524.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาและพัฒนา รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนชั้น เด็กเล็กใน โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527.

..... . แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 2 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.

..... . แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 2 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการอบรมใน ศูนย์ เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2528.

จำนง วิบูลย์ศรี. อิทธิพลของภาษาต่อการคิดเชิงเหตุผลในเด็กไทย : การวิจัยเชิงทดลอง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ฉันทนา ภาคบงกช. สอนให้เด็กคิด : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

เนติมล คั่นสกุล. พัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กวัยก่อนเรียนในเขตการศึกษา 3. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

ชม ภูมิภาค. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

ชวาล แพทย์กุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. ม.ป.ท., 2522.

ชื่นจิต การบุญ. อิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของเด็กก่อนวัยเรียน
โรงเรียนพรหมพรหมวิทยา อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตน์. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2527.

เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์. การฝึกสมรรถภาพสมองเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิด. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
อัดสำเนา.

ธีรชัย ปุณณโชติ. "การสอนวิทยาศาสตร์สมัยใหม่," วารสารวิทยาศาสตร์.
8 : 40 - 44 ; สิงหาคม 2517.

_____. "การสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ," วารสารครุศาสตร์.
2 : 38 - 57 ; สิงหาคม - ตุลาคม 2515.

ชำรง บัวศรี. "คิดปการถาม," วิทยารักษ์. 6 : 432 ; สิงหาคม 2507.

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. "การรู้จักคิด," ศูนย์ศึกษา. 17 : 59 - 75 ;
มกราคม - กุมภาพันธ์ 2513

บุญลือ ทองอยู่. "การแก้ปัญหาทางการศึกษา," ประชาศึกษา. 32 :

พฤศจิกายน 2521.

_____. "ความคิดสร้างสรรค์," มิตรครู. 20(7) : 15 - 18 ; เมษายน 2521.

บุญเลี้ยง พลอาวุธ. "การเรียนรู้กับการแก้ปัญหา," มิตรครู. 10 : 23 ;

พฤษภาคม 2511.

_____. "การเรียนรู้กับการแก้ปัญหา," มิตรครู. 11 : 45 - 46 ;

มิถุนายน 2511.

ประดินันท์ อุปรนัย. การใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2529. อัดสำเนา.

× ประไพพรรณ ภูมิพิศาร. "พัฒนาการวัยเด็ก," ใน พฤติกรรมวัยเด็ก. หน่วยที่

1 - 7. หน้า 55 - 121. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2525.

ประมวณ ดิศสินสัน. "ยัง เพียเจต์ (Jean Piaget) ทฤษฎีการศึกษา. 4 : 354 -

359 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2509.

ประสาธ อิศรปริศา. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต,

2523.

ประหยัด เกษม. "การพูดของครูสำหรับเด็กอนุบาล," วิชา. 11(1) :

49 - 59 ; ตุลาคม 2529.

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. "สิ่งเร้า ความตั้งใจในการรับรู้และการเรียนรู้ในเด็ก

วัยก่อนเรียน," วารสารจิตวิทยาคลินิก. 14(1) : 31 - 47 ;

มิถุนายน 2526.

พยอม ตันมณี. การศึกษาบทบาทการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่ส่งผลต่อพัฒนาบุคลิกภาพ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความคิดในการสร้างสิ่งกับและผลสัมฤทธิ์ทาง

วิทยาศาสตร์. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

- พรทิพย์ ไชยโส. การวิเคราะห์เหตุการณ์การใช้คำถามของครูวิทยาศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
อัครสำเนา.
- พึงใจ สินชวนนท์. เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนจุลภาค ณ
วิทยาลัยครูนครสวรรค์ 14 - 24 กรกฎาคม 2519. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์. ความสามารถในการพูดของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัครสำเนา.
- เพ็ญศิริ ชูติกุล. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหา
ของเด็กในเมืองและเด็กชนบท จังหวัดน่าน.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522. อัครสำเนา.
- เยาวพา เคชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร,
2528.
- โรจน์ จะโนภาษ และคนอื่น ๆ. แบบจำลองทักษะการสอนจุลภาค : ทักษะการ
ตั้งคำถาม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
อัครสำเนา.
- ลัดดาวัลย์ กันหสุวรรณ. การใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร,
2520.
- วิรัช วิเชียร โชติ. จิตวิทยาการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน. กรุงเทพฯ :
อำนวยการพิมพ์, 2521.
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2519.

ศิริกาญจน์ โกศล. "เทคนิคการตั้งคำถาม," ประชาศึกษา. 11 : 15 ;

ตุลาคม 2521.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะพัฒนา

เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.

สมร สุจริต และคนอื่น ๆ. การสำรวจความคิดเห็นและติดตามผลการเรียนการฝึก

ทักษะการสอนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 131. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร

2520.

สุชาดา แจ่มจันทร์. ลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถามของครูภาษาไทย ที่สอนชั้น

ป.5 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

อัครสำเนา.

อรจิต ภูแพ. คำถามและการใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอาชีวศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529.

✕ อรชา วราวิทย์. การตัดสินใจแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัครสำเนา.

อรรวรรณ เลิศสังข์. การวิเคราะห์ประเภทคำถามของครูสอนวิทยาศาสตร์ ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

อัครสำเนา.

อุดม บำรุง. การวิเคราะห์การสนองตอบของเด็กก่อนวัยเรียนต่อคำถามหลายระดับ.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

- Arnold, Daniel S., Ronald K. Atwood and Virginia N. Roger. "An Investigation of Relationships Among Question Level, Response Level and Lapse Time," School Science and Mathematics. 73 : 591 - 595; October, 1973.
- Ausubel, D.P. Education Psychology : A Cognitive View. New York : Holt, 1968.
- Bourne, Lyle E., Cruce E. Ekstand and Roger L. Dominoski. The Psychology of Thinking. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1971.
- Brandt, Ron. "Teaching of Thinking," Educational Leadership. 40(8) : 3; May, 1983.
- Brown, George. Micro - Teaching : A Programme of Teaching Skills. London : Butler and Tauner, 1975.
- Carin, A.A. and R.B. Sund. Developing Question Teachniques : A Self Concept Approach. Ohio : Charles E. Merrit, 1971.
- Carroll, J.B. Language and Thought. Princeton, New Jersey : Prentice-Hall, 1964.
- Cunningham, R.T. "Developing Questions - Asking Skill," in Developing Teaching Competencies. New York : Prentice-Hall, 1971.
- Doyle, W. "Academic Work," Review of Educational Research. 53 : 159 - 199; July, 1983.
- Dunkin, Michael J. and Bruce J. Biddle. The Study of Teaching. New York : Holt Rinehart and Winston, 1974.
- Eysenck, H.J., W. Arnold and R. Meily. Encyclopedia of Psychology V.3 p. 317. New York : Harder & Harder, 1972.
- Flavell, J.H. The Developmental Psychology of Jean Piaget. Princeton, New Jersey : Van Nostrand, 1963.
- Frust, N. and R.A. Hall. "Classroom Questions," in The Encyclopedia of Education. 2 : 185; 1971.
- Gall, Meridith D. "The Use of Questions in Teaching," Review of Educational Research. 40 : 707 - 713; December, 1970.
- Gallagher, J.J. Productive Thinking in Gifted Children. Illinois Urbana : Institute for Research on Exceptional Children University of Illinois Urbana, 1965.

- Goodwin, Megan Pauline. "The Effects of Exploration on Preschoolers' Problem - Solving Ability," Dissertation Abstracts International. 45 : 07-A; March, 1983.
- Goor, A. "Problem Solving Process of Creative and Non Creative Students," Dissertation Abstract. 37 : 3517-A; December, 1970.
- Green, J. Thinking and Language. London : Muthen, 1975.
- Houtz, G.J. and F.J. Felhusen. "The Modification of Fourth of Grader's Problem Solving," Journal of Psychology. 131 : 227 - 237; June, 1976.
- Hyman, Ronald T. Strategie Questioning. New York : Lippincott, 1970.
- Jayaswal, S. Foundation of Education Psychology. U.S.A. : Arnold Hienimaun, 1974.
- Jennings, Diane Faulk. "An Analysis of the Responses of Children to Various Levels of Question," Dissertation Abstracts International. 39 : 4041-A; January, 1979.
- Kellerhouse, Kenneth Douglass Jr. "The Effects of Two Variable on the Problem Solving Abilities of First Grade and Second Grade Children," Dissertation Abstracts International. 35 : 5781-a; March, 1975.
- Leonard, E.M., D.V. Derman and L.E. Miles. Foundation of Learning in Childhood Education. Ohio : Merrill, 1963.
- Marrazza, Lawrence L. "The Effect of Training in Instruction Analysis of Questioning Strategies on Selected Characteristic of Secondary Student Teachers," Dissertation Abstracts International. 35 : 305-A; July, 1974.
- May, Lola June. Teaching Elementary School Mathematics in the Elementary School. New York : Free Press, 1970.
- McClure, L.F., J.M. Chinsky and S.W. Larcen. "Enchancing Social Problem-Solving Performance in Elementary School Setting," Journal of Education Psychology. 65 : 225 - 259; June, 1976.
- Meyer, B. and L. Heigerken. Introduction to Research in Nursing. Philadelphia : Lippincott, 1962.

- Nickerson, Raymond S. "Kinds of Thinking Taught in Current Programs," Educational Leadership. 42(1) : 26-36; September, 1984.
- Ozgener, Esen Seven. "Kendergarten Students' Verbal Question," Dissertation Abstracts. 32 : 1956-A; October, 1971.
- Ripple, R. Reading in Learning and Human Abilities. New York : Harper and Row Publisher, 1964.
- Robison, Helen F. and Sydney L. Schwartz. Designing Curriculum for Early Childhood. Boston : Allyn and Bacon, 1982.
- Russell, David H. Child's Thinking. Boston : Gin and Company, 1956.
- Schickedanz, Judith A. and others. Strategies for Teaching Young Children, New Jersey : Prentice-Hall, 1983.
- Smith, F. Understanding Reading : A Psycholinguistic Analysis of Reading and Learning to Read. New York : Holt Rinehart & Winston; 1971.
- Suchman, J.P. Developing Inquiry. Chicago : Science Research Association, 1966.
- Troutmen, A.R. and L.E. Lichtenberg. "Problem Solving in the General Mathematics Classroom," The Mathematics Teacher. 67 : 590; November, 1970.
- UNESCO. Study Group Meeting on New Form of Pre-School Education; New Delhi : final report. Bangkok : Unesco Region Office for Educational in Asia and the Pacific, 1983.
- X Willerman, L., J.C. Loelin and J.M. Horn. "Parental Problem Solving Speed as a Correlated of Intelligence in Parents and Heir Adopted and Natural Childer," Journal of Education Psychology. 71 : 628 - 637; October, 1979.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบทดสอบการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

แบบทดสอบการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบวัดการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ปัญหาของตนเองที่ต้องแก้ทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการ หรือ การกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ทันทีในช่วงเวลานั้น เช่น ปัญหาจากความเจ็บ ความหิว ความกลัว เป็นต้น จำนวน 5 ข้อ

2. ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการ หรือการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นแต่ไม่จำเป็นต้องรีบแก้ทันที เช่น ปัญหาจากความอยากได้ ความชอบ เป็นต้น จำนวน 5 ข้อ

3. ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการ หรือการกระทำของตนเองหรือผู้อื่น โดยมีผลเกี่ยวข้องกับซึ่งกันและกันโดยตรง จำนวน 5 ข้อ

4. ปัญหาของผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของผู้อื่นโดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวเอง แต่เด็กเห็นเหตุการณ์ หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย จำนวน 5 ข้อ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

ข้อทดสอบเป็นรูปภาพประกอบคำถาม ซึ่งใช้เวลาในการตอบข้อละไม่เกิน 1 นาที รวมเวลาทั้งสิ้นประมาณ 20 นาที

วิธีการดำเนินการทดสอบ

1. การเตรียมการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบต้องศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเป็นธรรมชาติในการถาม รวมทั้งใช้วิธีการพูดคุยใจ เร้าใจให้เด็กสนใจและตั้งใจฟังคำถาม

2. จัดเตรียมสถานที่สอบสำหรับการสอนรายบุคคล

3. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ การพูดคุยกับเด็ก เช่น ถามชื่อจริง ชื่อเล่น ที่ตั้งของบ้าน ฯลฯ

4. ดำเนินการทดสอบนักเรียนแต่ละกลุ่มตามที่กำหนดไว้ในตาราง 3 หน้า

5. วิธีการดำเนินการสอน ผู้ดำเนินการทดสอบจะให้เด็กดูภาพและใช้คำถาม

ดังนี้

ผู้ดำเนินการทดสอบ หนูภาพนี้ ถ้าหนูเป็นเด็กในภาพนี้ไปเที่ยวเขาติดกับคุณแม่ แล้วหนูว่าแต่อยู่ราฟเพลิน มองมาอีกทีไม่รู้ว่าคุณแม่ไปอยู่ที่ไหน หนูจะหาอย่างไร

ผู้ดำเนินการสอบ ถามคำถาม 2 ครั้ง ถ้าภายใน 30 วินาที เด็กยังไม่ตอบ ผู้วิจัยจะถามอีก 1 ครั้ง ถ้าใน 1 นาที เด็กไม่ยอมตอบ ถือว่าแก้ปัญหาไม่ได้

การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนการทดสอบแก้ปัญหา มีดังนี้

แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	ได้ 2 คะแนน
แก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม	ได้ 1 คะแนน
แก้ปัญหาไม่ได้	ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 คะแนน = การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหา
โดยตัวตนเองหรือให้ผู้อื่นช่วยอย่างเหมาะสม
- 1 คะแนน = การแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหา
โดยตัวตนเองหรือให้ผู้อื่นช่วยแต่ไม่เหมาะสม
- 0 คะแนน = การไม่รู้จักวิธีแก้ปัญหา หมายถึง การแก้ปัญหาที่แสดงถึง
ความรู้สึกลึกซึ้งกับข้อข้องใจ ทุกข์ใจ หรือร้องไห้และปฏิเสธ
การตอบ เช่น ตอบว่าไม่รู้ หรือไม่ยอมพูด

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

- ✓ 1. ถ้าหนูไปเที่ยวเขาคินกับคุณแม่ แล้วหนูมีตัวแก่ๆ ปรากฏเฟลลิ่ง มองมาอีกที ไม่รู้คุณแม่ไปอยู่ที่ไหน หนูจะอย่างไร
- ✓ 2. ถ้าหนูวิ่งเล่นกับเพื่อนที่โรงเรียน แล้วสะดุดก้อนหินหกล้มหัวเขาแตก หนูจะอย่างไร
3. ถ้าหนูไม่สบาย ปวดศีรษะ หนูจะอย่างไร
4. ถ้าหนูกำลังเล่นกับเพื่อนแล้วฝนเกิดตกลงมาอย่างแรง หนูจะอย่างไร
- ✓ 5. ถ้าหนูรู้สึกหิวมาก บังเอิญเดินไปพบขนมปังหนึ่งตักอยู่ข้างทาง หนูจะอย่างไร
- ✓ 6. เพื่อน ๆ กำลังรวมซื้อไอศกรีมกันใหญ่เลย หนูอยากทานไอศกรีมบ้างแต่ สิ้นเอาสตางค์มาโรงเรียน หนูจะอย่างไร
7. ถ้าหนูทำลูกโป่งสวรรค์ลอยขึ้นไปติดเพดานห้องแล้วหนูหยิบไม่ถึง หนูจะ ใอย่างไร
8. ถ้าหนูอยากจะทำขนม แต่มีวัตถุดิบไม่พอ หนูจะอย่างไร
9. ถ้าวันนี้ที่โรงเรียนมีอาหารกลางวันที่ไม่ชอบ หนูจะอย่างไร
10. ถ้าหนูทำลูกบอลกลิ้งเข้าไปใต้เตียง แล้วกลานเข้าไประบายไม่ถึง หนูจะใ ใอย่างไร
11. ถ้าหนูรอคุณพ่อ (คุณแม่) มารับกลับบ้านตั้งนานแล้ว แต่ก็ยังไม่มา หนูจะ ใอย่างไร
12. ถ้าหนูเตะฟุตบอลไปถูกกระดานไม้ของคุณครูแตก หนูจะอย่างไร
13. ถ้าหนูกำลังดูทีวีอยู่ แล้วมีคนมาส่งเสียงเอะอะรบกวน หนูจะอย่างไร
14. ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอย่างสนุกสนาน แล้วมีคนมาแย่งของเล่นของหนูไป หนูจะอย่างไร
15. ถ้าหนูเดินมาที่ ๆ มีหมาตัวใหญ่วิ่งเข้ามาหา หนูจะอย่างไร
16. ถ้าหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน หนูจะอย่างไร

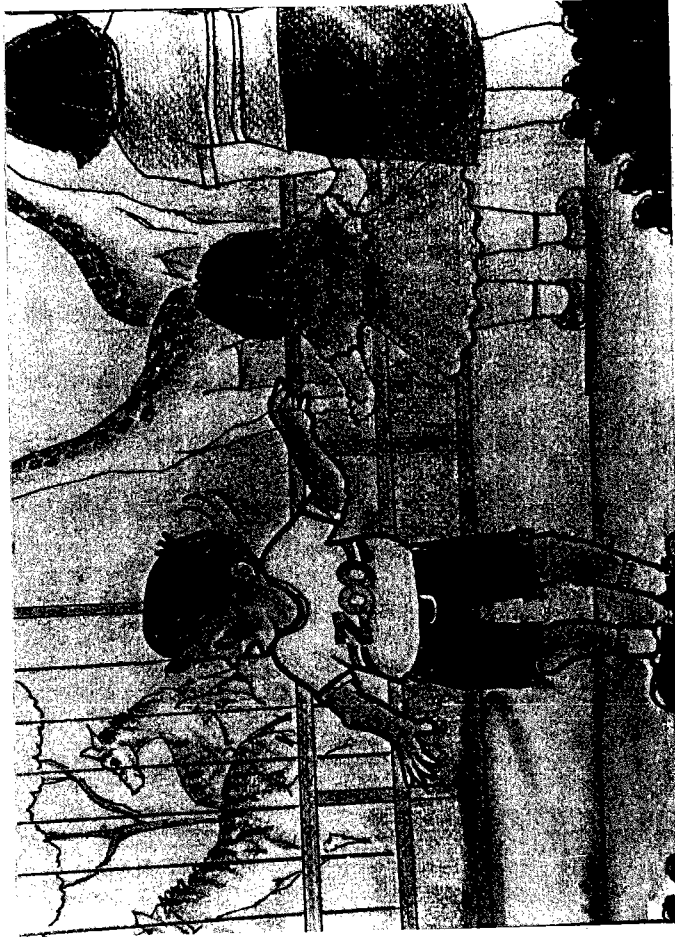
17. ถ้าหนูกำลังว่ายน้ำอยู่แล้วเห็นคนจมน้ำ หนูจะทำอย่างไร
18. ถ้าหนูพบลูกหมาหลงทางมา หนูจะทำอย่างไร
19. ถ้าหนูไปรังแกคนอื่น หนูจะทำอย่างไร
- ✓ 20. ถ้าหนูเดินไปพบกาน้ำกำลังเดือดอยู่บนเตา หนูจะทำอย่างไร

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

ภาพ

- 1 ถ้าหนูไปเที่ยวเขาติดกับคุณแม่
แล้วหนูัวแต่ดูทีวีเพเลินมองมา
อีกที่ไม่รู้ว่าคุณแม่ไปอยู่ที่ไหน
หนูจะทำอย่างไร

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

2

ดาหนูวิ่งเล่นกับเพื่อนที่โรงเรียน
แล้วสะดุดก้อนหินตกลงมาหัวเขา
แตก หนุจะทำอย่างไร

ภาพ

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

- 3 " ถ้าหนูไม่สบาย ปวดศีรษะ
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

4 ถ้าหนูกำลังเล่นอยู่กับเพื่อน
แล้วฝนเกิดตกลงมาอย่างแรง
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

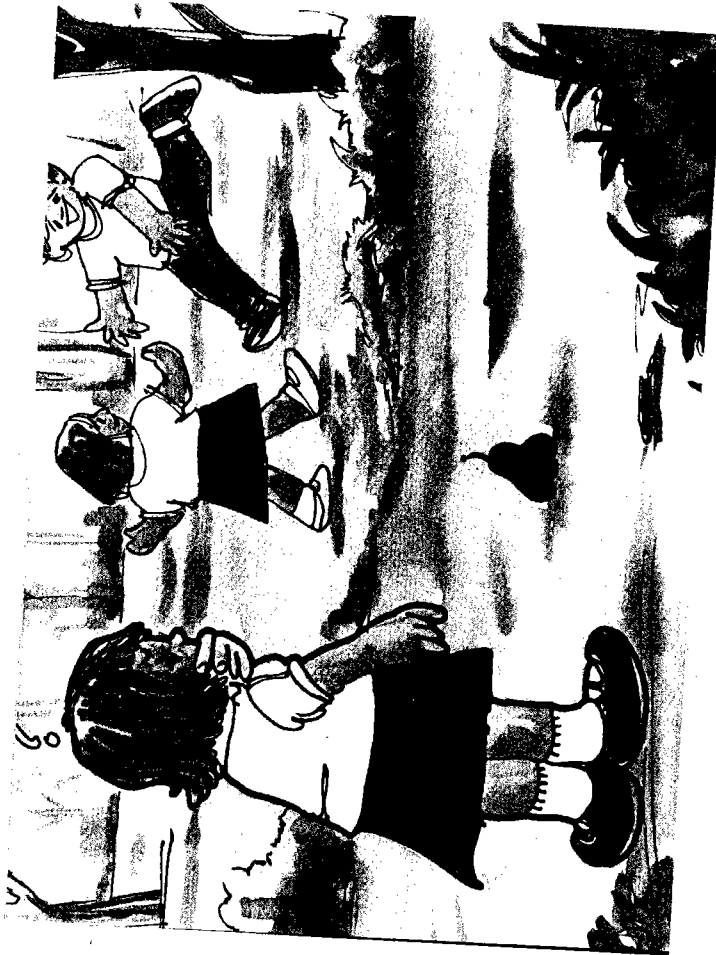
ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

5

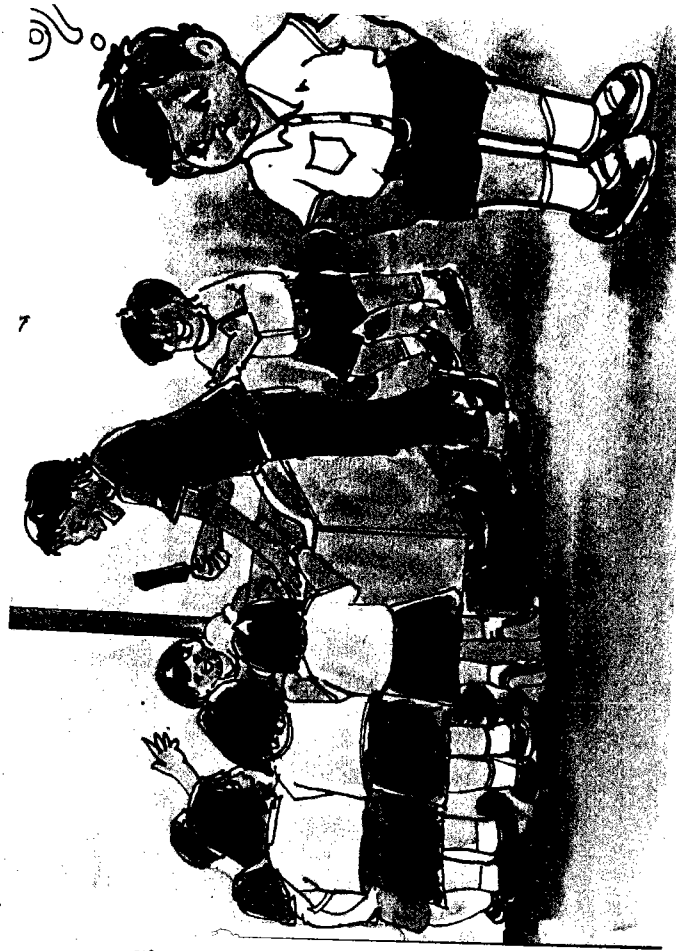
ภาพหนูรู้สึกหิวมาก บังเอิญเดินไป
พบขนมปังตกอยู่ข้างทาง
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

6

เพื่อน ๆ กำลังรวมซื้อไอศกรีม
กันใหญ่เลย หนุ่ยยากทานไอศกรีม
บ้าง แต่ลืมเอาสตางค์มาโรงเรียน
หนุ่ยจะทำอย่างไร

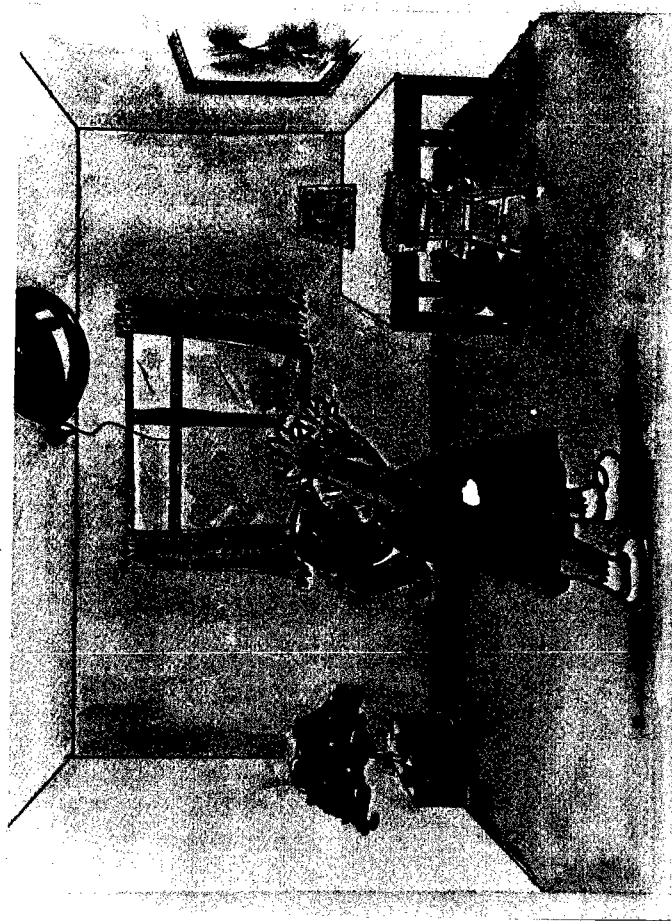

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

ภาพ

- ๗ ถ้าหนูทำตุ๊กโป่งสวรกรลอยขึ้นไป
คิดเพดานห้องแล้วหนูหยิบไม่ถึง
หนูจะทำอย่างไร

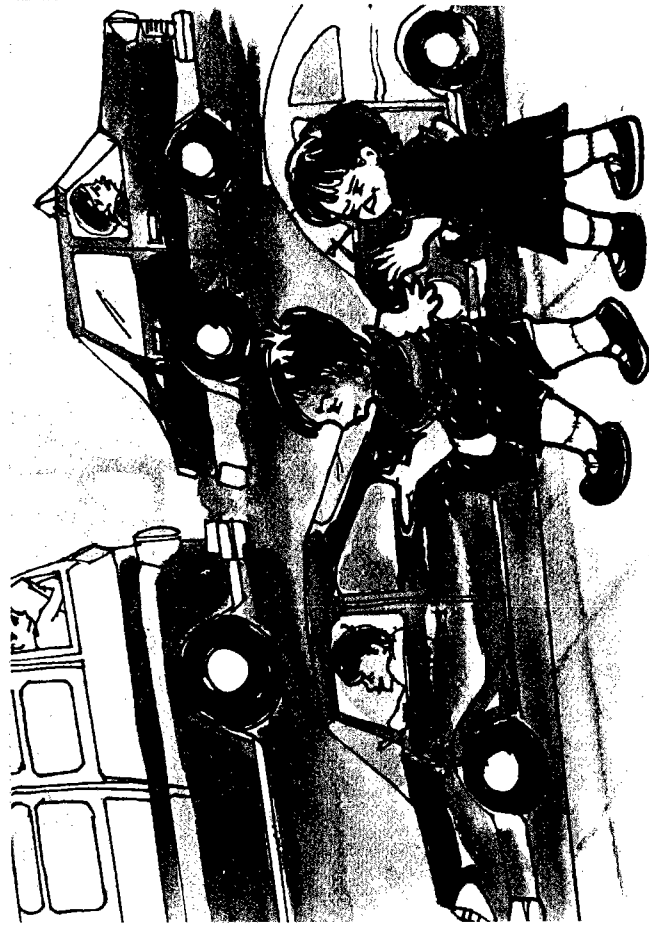

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

ภาพ

- 8 ถ้าหนูอยากจะข้ามถนน แต่มีรถวิ่ง
 ไปมา หนูจะทำอย่างไร

ลำดับที่

สถานการณที่เปนัญหา

ภาพ

- 9 ถ้าวันนีได้โรงเรียนเมื่ออาหารกลางวัน
ที่หนูไม่ชอบ หนูจะทำอย่างไร

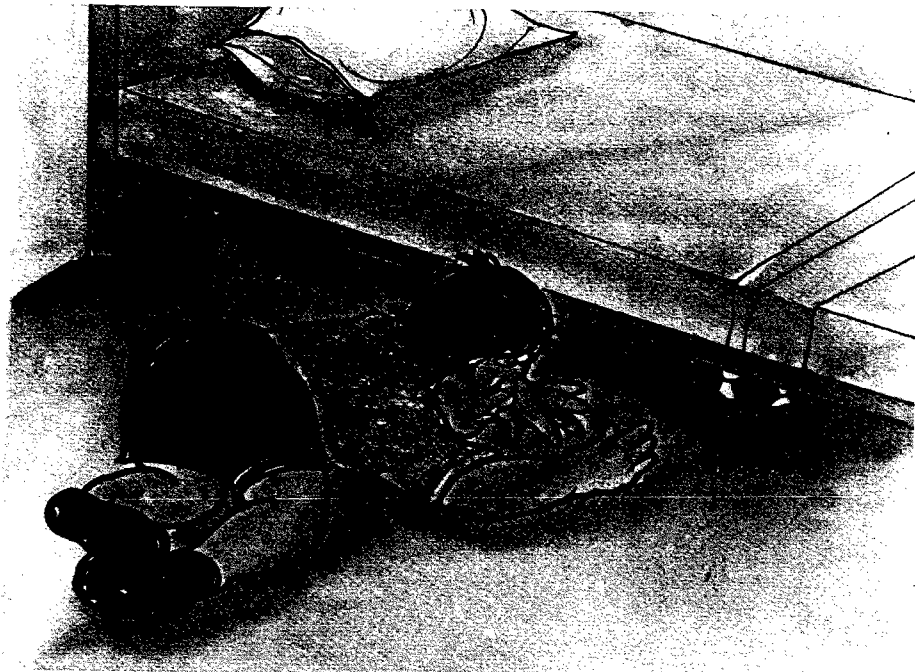
ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

10

ถ้าหนูทำลูกบอลถึงเขาไปคนเดียว
แล้วคุณเขาไปหยิบไม่ถึง
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

ภาพ

11

ถ้าหนูรอคุณพ่อ (คุณแม่)
มารับกลับบ้านตั้งนานแล้ว
แต่ก็ยังไม่ว่าง หนูจะทำอย่างไร

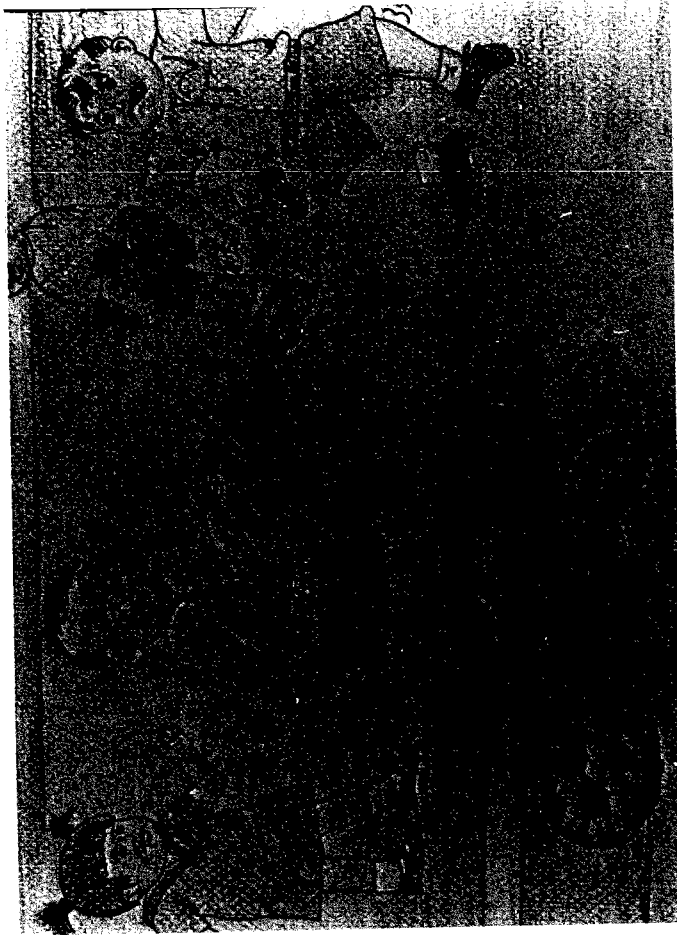
ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

12

ถ้าหนูเตะฟุตบอลไปถูกระถาง
ต้นไม้ของคุณครูแตก หนูจะทำ
อย่างไร

ภาพ

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

13

ถ้าหากว่าดังดูที่วี้อยู่ แล้วมีคน
มาส่งเสียงเอะอะรบกวน
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

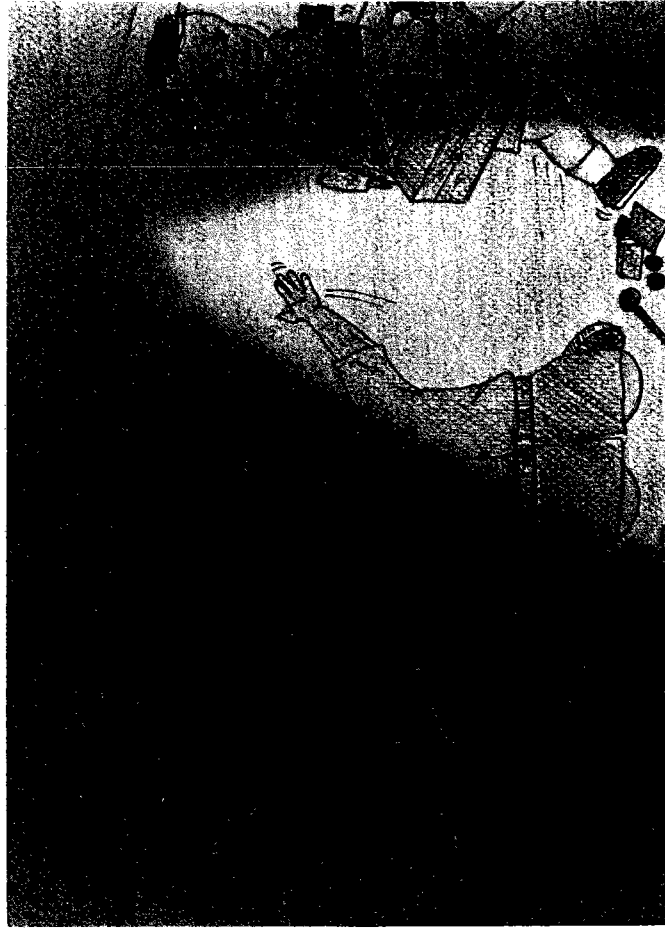

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

- 14 ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอย่าง
สนุกสนาน แล้วมีคนมาแย่ง
ของเล่นของหนูไป หนูจะทำ
อย่างไร

ภาพ

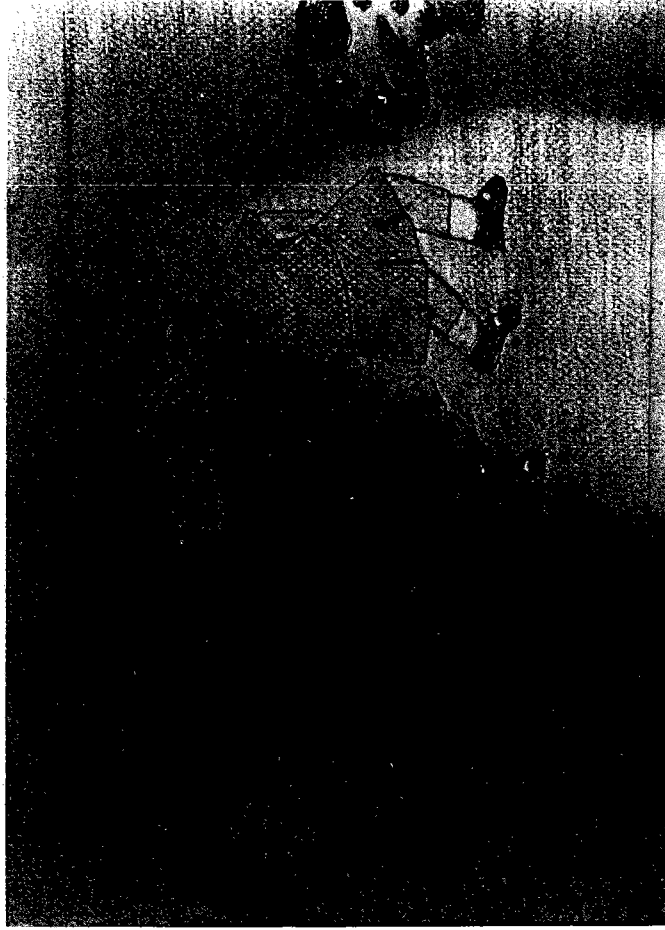
ลำดับที่

สถานการณที่เปนเหตุ

15

ตามเหตุมาดี ๆ มีมหาตัวใหญ่
จึงเขามาหา หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

16

ถ้าหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

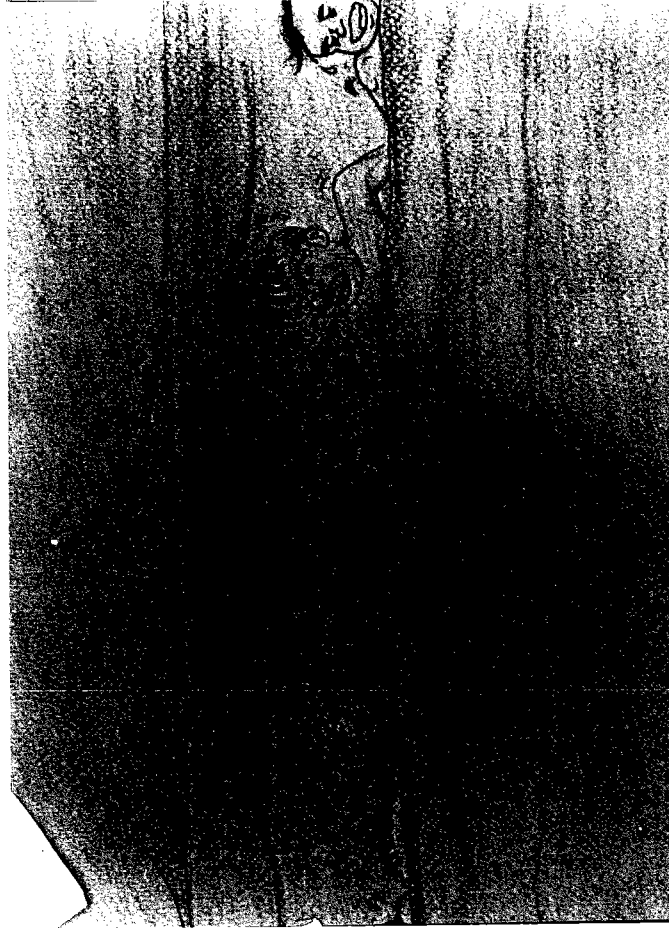

ลำดับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

- 17 ถ้าหนูกำลังว่ายน้ำอยู่แล้วเห็นคน
จมน้ำ หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

ลำไยพี่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

18

ถ้าหนูพบลูกหมาหลงทาง
หนูจะทำอย่างไร

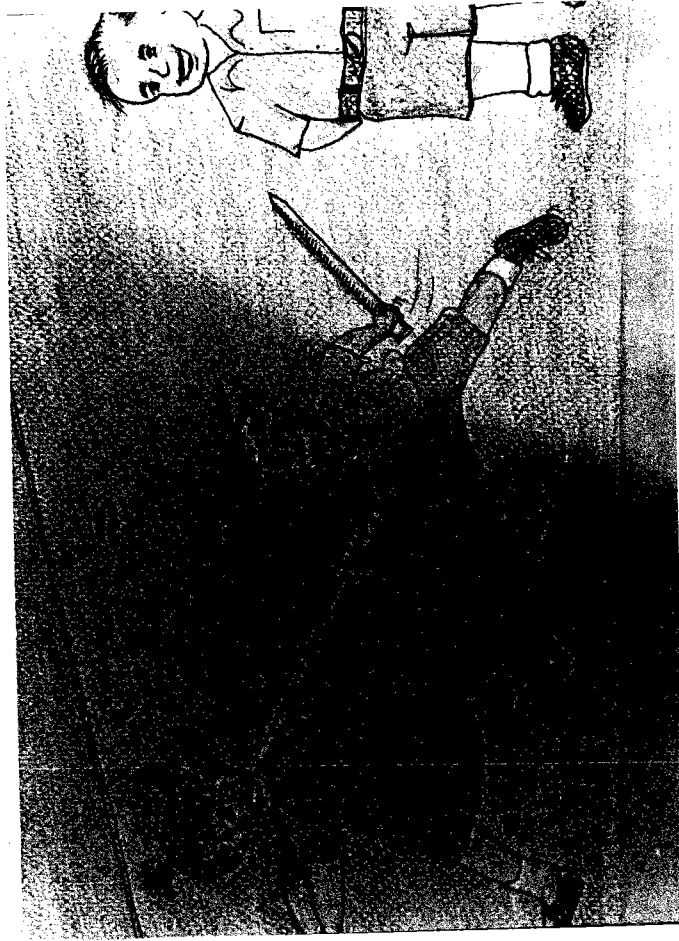
ภาพ

ลำดับที่ สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

19 " " ถาของหนูไปร้างแกคนอื่น
หนูจะทำอย่างไร

ภาพ

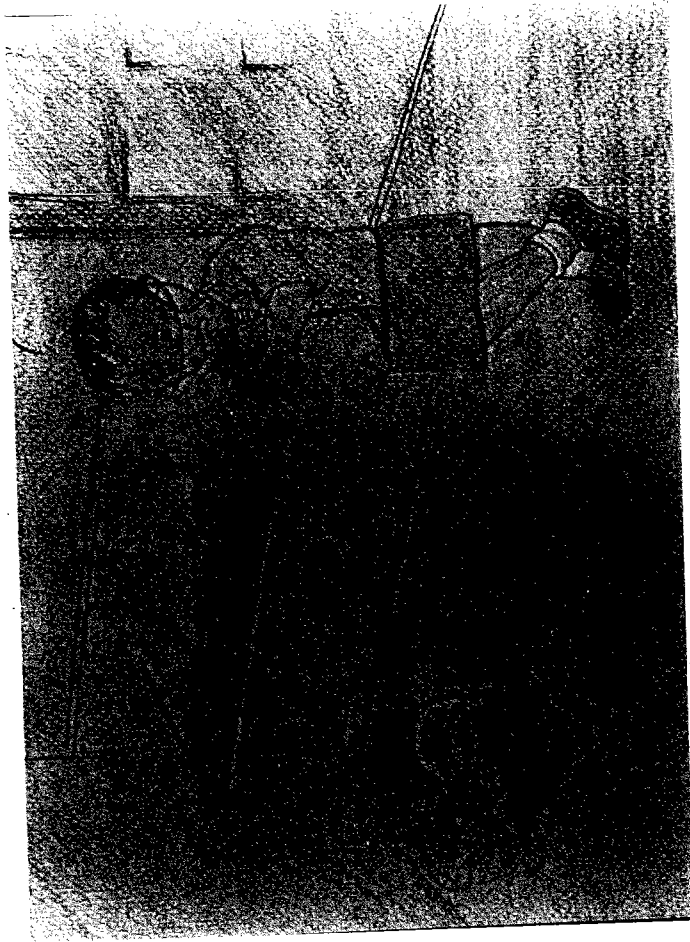

จำคับที่

สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

ภาพ

20 ถ้าหนูเดินไปพบกาน้ำกำลังเดือด
อยู่บนเตา หนูจะทำอย่างไร

ภาคผนวก ข

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามหลายระดับ

และ

แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 2

ของ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2531

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามหลายระดับ

และ

แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ 2531

กิจกรรมวงกลม

1. จุดประสงค์

- 1.1 บอกการปฏิบัติตนในชุมชนได้อย่างถูกต้องได้
- 1.2 ตอบคำถามหลายระดับได้

2. เนื้อหา

การอยู่ร่วมกันในชุมชนทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยกันสร้างความเจริญให้ที่อยู่อาศัย เด็กมีหน้าที่ช่วยชุมชน เช่น รักษาความสะอาดของชุมชน ไม่ขีดเขียนหรือทำลายสถานที่สำคัญ และพูดจาสุภาพต่อบุคคลทั่วไป

3. การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "ชุมชนของเรา"

ขั้นกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถาม หลายระดับ	แผนการจัดประสบการณ์ของ สปช.
3.1 ครูเล่านิทาน "ผู้ใหญ่ลีกับนางมา" ประกอบหุ่นมือและภาพชุมชน ผู้ใหญ่ลี	3.1 ครูเล่านิทานเรื่องผู้ใหญ่ลีกับนางมา ประกอบหุ่นมือและภาพชุมชนผู้ใหญ่ลี

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถาม หลายระดับ	แผนการจัดประสบการณ์ของ สปช.
3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่อง ในนิทาน โดยการใช้คำถามดังนี้ 3.2.1 ผู้ใหญ่สืบทอดมาคุยกัน เรื่องอะไรบ้าง (ความจำ) 3.2.2 ผู้ใหญ่มีความสุข หรือไม่ เพราะอะไรบ้าง (ประเมินค่า) 3.2.3 ถ้าคนในหมู่บ้านไม่ ช่วยกันทำงาน หมู่บ้านจะเป็น อย่างไร (สมมติฐาน) 3.2.4 ในหมู่บ้านมีสถานที่สำคัญ อะไรบ้าง (ความจำ) 3.2.5 เหมือนกับชุมชนที่เรา อยู่หรือไม่ (เปรียบเทียบ) 3.2.6 มีอะไรที่เหมือนกัน (จัดประเภท) 3.2.7 ชาวบ้านในชุมชนของ ผู้ใหญ่มีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)	3.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อ เรื่อง ในนิทาน

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถาม หลายระดับ	แผนการจัดประสบการณ์ สปช.
3.3 ให้นักเรียนดูภาพ 2 ภาพ คือ ภาพชุมชนที่สะอาดกับชุมชนที่สกปรก แล้วใช้คำถามดังนี้ 3.3.1 ภาพ 2 ภาพนี้แตกต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ) 3.3.2 ถ้าทุกคนทิ้งขยะลงบนถนน ชุมชนของเราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน) 3.3.3 จะเกิดอะไรขึ้นบ้างถ้าเราทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง (สมมติฐาน) 3.3.4 ถ้านักเรียนขีดเขียนตามโต๊ะหรือผนังกำแพงจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน) 3.3.5 ถ้านักเรียนไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดในโรงเรียนของเรา จะเกิดอะไรขึ้น	3.3 ครูให้นักเรียนดูภาพ 2 ภาพ คือ ภาพชุมชนที่สะอาดกับชุมชนที่สกปรก และสนทนาเกี่ยวกับหน้าที่ชาวบ้านในชุมชน การรักษาความสะอาดของชุมชน ไม่ทำลายสถานที่สำคัญในชุมชน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน
2. ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง "เด็กดี"
4. ประเมินผล
 - สังเกตการพูดและการตอบคำถาม
5. สื่อการเรียนรู้
 - 5.1 เพลง "ชุมชนของเรา"
 - 5.2 นิทานเรื่อง "ผู้ใหญ่ดีกับนางมา"
 - 5.3 ทุนมือ และภาพชุมชนผู้ใหญ่ดี
 - 5.4 ภาพชุมชนที่สะอาด และภาพชุมชนที่สกปรก
 - 5.5 คำคล้องจอง เด็กดี

นิทาน

นิทานเรื่องผู้ใหญ่สี่กับนางมา

(มัลลิกา เนติพงศ์)

ในงานเทศกาลทำบุญวันขึ้นปีใหม่ ชาวบ้านพากันถือขันข้าวพร้อมอาหารคาวหวาน มาทำบุญที่วัด ทุกคนหน้าตาอิ่มเอมแจ่มใส แต่งกายสุภาพ สะอาด สวยงาม วันขึ้นปีใหม่ผ่านไปทุกปี บ้านเมืองก็เจริญขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลา หลังจากทำบุญเสร็จก็มีงานรื่นเริงสนุกสนาน ร่าเริง ล่ำคึก สีเก

"ดูชาวบ้านช่างมีความสุขเสียจริง ๆ นะยาย" ผู้ใหญ่สี่รำพึงกับนางมา ภรรยาผู้วิเศษนางมาจึงพูดว่า "ก็เพราะชาวบ้านเขาขยันขันแข็งทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เอารักเอาเปรียบไม่คดโกงกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันนะจ๊ะ เขาจึงมีความสุข" นางมาพูดต่อไปอีกว่า "เขาก็มีส่วนช่วยเขาควยนะ เพราะฉันเห็นสมัยก่อนบ้านเรายังไม่มีวัด โรงเรียน ไม่มีสถานีอนามัย แต่เดี๋ยวนี้มีพร้อมทั้งไฟฟ้า น้ำประปา ก็มาถึงหมู่บ้านเราควย เจริญกว่าแต่ก่อนมากนะตา" "เอ แต่ชาวบ้านเป็นเพราะชาวบ้านเขาร่วมมือ ร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้าน ทำถนน ทำสะพาน ทำอ่างเก็บน้ำควยนะ หมู่บ้านเราถึงได้เจริญอย่างนี้" ผู้ใหญ่สี่กล่าวพร้อมกับชวนยายมาไปร่วมสนุกกับลูกบ้านอย่างสนุกสนาน

เพลงชุมชนของเรา

(ทำนอง โรงเรียนของเรา)

ชุมชนของเราอยู่
เราดูแลกันขึ้นชม
ชาวบ้านชาวนา
พวกเราทุกคนช่วยกันทำงาน
ช่วยกัน ช่วยกัน ทำงาน

คำคล้องจอง เด็กดี

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

ค. เอ๋ย ค. เด็ก
เด็กก็รู้ดี
ความสะอาดทุกที่

ถึงตัวยังเล็ก
ช่วยกันรักษา
พูดจาพาดี ก็ไพเราะเอ๋ย

คู่มือ

การใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบคำถามหลายระดับ

การใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบคำถามหลายระดับมีดังนี้

1. ลักษณะคำถามที่ประกอบการสอนมี 5 ระดับ ดังนี้

1.1 ความจำ หมายถึง คำถามที่มีคำตอบแน่นอนที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการจดจำเกี่ยวกับ เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงหรือเคยเรียนรู้มาแล้ว โดยให้สังเกต ให้ออกคำจำกัดความ ถามเกี่ยวกับใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร เท่าไร ใช่หรือไม่

ตัวอย่าง เช่น ในนิทานเรื่องนี้มีกบอะไรบ้าง

นกเอี้ยงกินอะไรเป็นอาหาร

ปลาอยู่ตึกลอง เรียกประชุมเพราะอะไร

1.2 เปรียบเทียบ หมายถึง คำถามที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถในการเปรียบเทียบหรือเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งของต่าง ๆ

ตัวอย่าง เช่น รังนกมีขนาดเท่ากันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร

นกกินอาหารเหมือนกันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร

ภาพทั้ง 2 ภาพเหมือนกันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร

1.3 จัดประเภท หมายถึง คำถามที่นักเรียนตอบ โดยใช้ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ โดยยึดกฎเกณฑ์หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่งเป็นหลัก

ตัวอย่าง เช่น นกอะไรบ้างที่มีลักษณะคล้ายกัน

นกอะไรบ้างที่อาศัยอยู่ในโพรงไม้

นกตัวใดบ้างที่มีสีเหมือนกัน

1.4 สมมติฐาน หมายถึง คำถามที่นักเรียนใช้ความสามารถในการคาดการณ์ หรือคาดคะเนปรากฏการณ์อย่างมีเหตุผล

ตัวอย่าง เช่น จะเกิดอะไรขึ้น ด้านการะจอกสร้างรังไม่เสร็จ
 ด้านไม่มีปีก จะเป็นอย่างไร
 ถ้าเจอนกขาดเจ็บ นักเรียนจะทำอย่างไร

1.5 ประเมินค่า หมายถึง คำถามที่ให้นักเรียนใช้ความสามารถ
 ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งของ บุคคล ความคิดเห็น เหตุการณ์ การกระทำ ข้อสรุปต่าง ๆ
 ว่าดีหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ โดยใช้เหตุผล

ตัวอย่าง เช่น นักเรียนชอบอะไรมากที่สุด เพราะอะไร
 ปีกมีประโยชน์ต่อกหรือไม่ อย่างไร
 นักเรียนอยากทำอะไรมากที่สุด เพราะอะไร

2. การใช้คำถามหลายระดับ การใช้คำถามหลายระดับของแต่ละแผนมีดังนี้

2.1 คำถามความจำ ใช้เป็นคำถามพื้นฐานในการเรียนรู้แต่ละวันและ
 อาจใช้เป็นคำถามที่ช่วยในการทะลอมคำถามในระดับสูง เมื่อนักเรียนใช้ถามเป็นรายบุคคล
 หรือถามทั้งชั้นในบางครั้ง

2.2 คำถามเปรียบเทียบและจัดประเภท ไม่ควรใช้ซ้ำกันเกิน 3 ครั้ง
 ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ของแผนแต่ละวันประกอบด้วย

2.3 คำถามสมมติฐานและประเมินค่า คำถาม 2 ระดับนี้ใช้ถามกับ
 นักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถถามซ้ำได้ 2 - 5 ครั้ง ในกรณีที่นักเรียนกระตือรือร้น
 อยากจะตอบคำถาม และลักษณะของคำตอบสามารถตอบได้หลายอย่าง

2.4 ถ้านักเรียนตอบคำถามในระดับสูงไม่ได้ (สมมติฐานและประเมินค่า)
 ครูควรใช้คำถามซ้อนคำถามอาจเป็นคำถาม ความจำ เปรียบเทียบ จัดประเภท หรือ
 คำถามที่โยงเข้าหาตัวนักเรียนเองเพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

2.5 ครูควรศึกษาแผน สื่อจำพวกภาพ เกม และนิทานก่อนที่จะสอน
 เพราะถ้านิทานยาวไปครูควรยอนิทานให้สั้น นิทานจะใช้เวลาในการเล่าประมาณ
 3 - 5 นาที ไม่ควรเกิน 5 นาที

3. เวลาที่ใช้ในการทดลองแต่ละครั้ง ใช้เวลา 20 นาที

ชั้นนำ ประมาณ 2 - 3 นาที

ชั้นกิจกรรม 13 - 15 นาที

ชั้นสรุป 2 - 3 นาที

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 1
(หน่วยไม้ดอก ไม้ประดับ)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกสีและลักษณะของดอกไม้ได้
2. รู้ค่า จำนวน 1 - 8
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ดอกไม้ : ลักษณะ รูปร่าง สี กลิ่น สี
2. รู้ค่า 1 - 8

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ไม้ดอก"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำหนังสือคำกลอน "ฉันชอบดอกไม้" มาอ่านให้นักเรียนฟัง
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง ในหนังสือคำกลอน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 นักเรียนจำชื่อดอกไม้อะไรได้บ้าง (จำ)
 - 2.2 นักเรียนชอบดอกไม้อะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.3 ดอกไม้อะไรบ้างที่มีสีขาว (จำ)
3. ครูให้นักเรียนดูดอกไม้ (ของจริง พลาสติก) หลาย ๆ ชนิด ที่มีสีต่าง ๆ กัน
และใช้คำถามดังนี้

3.1 นักเรียนบอกชื่อดอกไม้ที่มีสีแสด (ขาว ชมพู ฯลฯ) นำออกกองไว้
ด้วยกัน (จัดประเภท)

3.2 ดอกไม้สี... มีจำนวนกลีบดอก (จำ, จัดประเภท)

3.3 (ชื่อดอกไม้) มีกลิ่นเหมือนกับ (ชื่อดอกไม้) หรือไม่ อย่างไร

4. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้ โดยใช้ดอกไม้ของจริง
และใช้คำถามดังนี้

4.1 เกสรดอกไม้มีประโยชน์หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

4.2 ถ้าดอกไม้ไม่มีเกสร จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

4.3 กลีบดอกไม้มีประโยชน์หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

4.4 ถ้าดอกไม้ไม่มีกลีบดอกจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

4.5 กลีบดอกกุหลาบและกลีบดอกกลีบบัว เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

(เปรียบเทียบ)

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในเรื่อง
ลักษณะ รูปร่าง ชื่อ กลิ่น สี ของดอกไม้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ไม้ดอก"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถามของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือคำกลอน ฉันชอบดอกไม้
2. ดอกไม้ของจริงและดอกไม้ประดิษฐ์ หลายชนิด หลายสี
3. เพลงไม้ดอก

ภาคผนวกหนังสือคำกลอน

ฉันทอชฌกไม

ฉันทอชฌกไม สดใสสวยดี ตางกลืนตางสี มากมีสารพัน มะลีสีขาว
 กลีบจําปาขาว กุหลาบหนาหนา เฝือกฟานามสน ชอนกลืนจําปี สวรรักกระดังงา
 พุทธรอนสุพรรณิจการ กลืนหอมทั้งนั้น

ฉันทอชฌกไม สบายใจหนักหนา ลมพัดโชยมา หอมณกษัตริใจ

เพลง

เพลงไมคอก (เตือนใจ มารุต)

ชวนมาชมคอกไม มากมายหลายอยางตางกัน คอกมแมว อัญญู ยี่ไถ่ กุหลาบ
 ราตรี ทานตะวัน จําปา จําปี คอกสวรรค ยี่ลุน มณฑา

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 2
(หน่วยไม้ดอก ไม้ประดับ)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกประโยชน์และโทษของดอกไม้ได้บ้าง
2. นับเรียงลำดับ 1 - 10 ได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ประโยชน์ของดอกไม้

1. ประดับเพื่อความสวยงาม เช่น มาลัยบูชาพระ ปักแจกันดอกไม้
2. ใช้เป็นอาหาร เช่น ดอกโสม ดอกแค
3. ใช้ทำยารักษาโรค เช่น ดอกคำฝอย ดอกบัว

โทษของดอกไม้

1. หนามแหลมเป็นอันตราย
2. ยางมีพิษทำให้คัน
3. เกสรมีพิษทำให้หอบ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือเป็นจังหวะประกอบเพลง "ดอกไม้ดี"

ขั้นกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามหลายระดับ

1. ครูนำภาพประโยชน์ของดอกไม้ เช่น ปักแจกัน ประดับบ้าน ร้อยพวงมาลัยถวายพระ ดอกไม้ใช้รักษาโรค ดอกไม้ที่รับประทานได้ และใช้คำถามดังนี้

- 1.1 เรานำดอกไม้มาทำอะไรได้บ้าง (จำ)
- 1.2 ดอกไม้ประโยชน์หรือไม่ มีอะไรบ้าง อย่างไร (ประเมินค่า)
- 1.3 นักเรียนชอบดอกไม้อะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.4 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าทุกคนเด็ดดอกไม้จนหมด (โรงเรียน, สวน)

(สมมติฐาน)

- 1.5 ถ้านักเรียนมีดอกไม้อยู่ 1 ตะกร้า นักเรียนจะเอาไปทำอะไรบ้าง

(สมมติฐาน)

2. ครูนำหนังสือพืชที่เป็นพิษมาสนทนากับนักเรียนถึงโทษของดอกไม้ และใช้คำถามดังนี้

- 2.1 นักเรียนดอกไม้เป็นพิษมีอะไรบ้าง (จำ)
- 2.2 นักเรียนคิดว่าดอกไม้เป็นพิษมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.3 จะเกิดอะไรขึ้นถ้า นักเรียนเด็ดดอกไม้โดยไม่ระมัดระวัง (สมมติฐาน)
- 2.4 ดอกมะลิกับดอกกรัก เป็นดอกไม้ที่มีประโยชน์เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

(เปรียบเทียบ)

- 2.5 ดอกไม้อะไรบ้างที่มีประโยชน์และมีพิษด้วย (จำ, จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องประโยชน์และโทษของดอกไม้

2. ครูสอนให้นักเรียนร้องเพลง "ดอกกุหลาบ"

ชั้นประถมศึกษา

สังเกตการพูดและตอบคำถามของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพประโยชน์ของดอกไม้ เช่น ปักแจกัน ประดับบ้าน ร้อยพวงมาลัย ถวายพระ
ดอกไม้ใช้รักษาโรค ดอกไม้ที่รับประทานได้
2. หนังสือประกอบภาพ พืชที่เป็นพืช
3. เพลงดอกมะลิ
4. เพลงดอกกุหลาบ

ภาคผนวก

หนังสือประกอบภาพ

พืชที่เป็นพืช

พืชที่เป็นพืช มีส่วนต่าง ๆ เหมือนพืชทั่ว ๆ ไป แต่อาจจะมีพืชสะสมอยู่ที่ใบ ที่ดอก
ที่ผล ที่เมล็ด หรือที่ลำต้นก็ได้ พืชที่เป็นพืชบางชนิดมีดอกสวยงามมาก จนบางคนนำมาปลูกไว้หน้าบ้าน
หรือริมทางเดิน

พืชที่มีพืชหลายชนิด ทำแยมพืชอยู่ที่ใบ หมามุ่ยมีพืชอยู่ที่ฝัก บัวและรำเพย มีพืชอยู่ที่ใบ
และยอด พืชมีพืช เมแต่ สั้วหรือเมลงก็ไม่อยากเข้าใจ

ทำแยม - ถ้าถูกผิวหนังก็จะคัน ทำแยมพืชทั้งใบ ดอก และลำต้น ชอบขึ้นตามที่รกร้าง
ทั่วไป

หมามุ่ย - ถ้าถูกขนที่ฝักก็จะคันเหมือนกัน

รัก - ยางมีพืช ยางอยู่ลำต้น กิ่งก้านและใบ ถ้าถูกจะทำให้คัน

ชวนชม - สีแดง ยางในดอก ลำต้น ใบ ฝัก มีพืช

ยี่โกะ รำเหย - มีหลายสี มีพิษทั่วทุกส่วน ทั้งเท้า ต้น กิ่ง ก้าน ใบ ดอก และฝัก
ถ้ากินเข้าไป อาจถึงตาย

ลั่นทม - ใบของลั่นทมมียางที่เป็นพิษ ถูกผิวหนังจะคันนานหลายชั่วโมง

หูกาคา - ขึ้นตามที่รกร้างริมทางเดิน ใบแหลมคม อาจจะขาดมือเป็นอันตรายได้

โปยเซียน - มีหนามแหลมคม ลำต้นและใบมียางที่เป็นพิษ ถ้าถูกผิวหนังอาจเป็น
แผลพุพองได้

ต้นเบ็คน้ำ - ผลของต้นเบ็คน้ำเป็นพิษถ้าเข้าตาอาจจะทำให้ตาบอดได้

ลำโพง - เมล็ดและใบเป็นพิษกินแล้วสมองเลอะเลือน

เพลง

เพลงคอกมะลิ (ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

คอกมะลิกลีบขาวพรำพรำ	เก็บเอามาร้อยเป็นมาลัย
บูชาพระทั้งใจทำยากได้	ลอยในน้ำอบขนมหอมชื่นใจ

เพลงคอกกุหลาบ (ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

กุหลาบงามก้านหนามแหลมคม	จะเคঁคคมระว่างกายา
งามสดสีส้มเป็นดอกไม้มีกา	เก็บเอามาประดับไว้ในแจกัน

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 3
(หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกลักษณะของไม้ใบได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ใบไม้ : ลักษณะของไม้ใบ มีสีเขียวสดไล่จากปลายค้ำคอกไม้ ไม้ใบบางชนิดจะมีขน เช่น ต้นตีนตุ๊กแก ไม้ใบชอบอยู่กลางแจ้งและในร่ม

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนพูดคำคล้องจอง "ไม้ดอกไม้ประดับ"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำไม้ใบ และไม้ดอกไม้ประดับ มาสนทนาลักษณะของไม้ใบและไม้ดอก โดยใช้คำถามดังนี้

- 1.1 ต้นไม้ 2 กระถางนี้เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 1.2 สีของใบไม้ เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 1.3 ลักษณะของใบเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 1.4 ไม้ใบกับไม้ดอกเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

2. ครูให้นักเรียนดูใบไม้ที่ใส่ภาชนะต่าง ๆ และใบไม้ที่นักเรียนนำมาจากบ้าน และสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้

2.1 ใบไม้อะไรบ้างที่มีรูปร่างคล้ายกันบ้าง (จัดประเภท) ให้นักเรียน รวบรวมมากรวมกัน

2.2 ใบไม้อะไรบ้างที่มีสีคล้ายกัน (จัดประเภท) ให้นักเรียนนำมา กรอกรวมกัน

2.3 ใบไม้แต่ละกองมีจำนวนเท่าไร (จำ)

2.4 นักเรียนชอบใบไม้ชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2.5 ถ้านักเรียนเคี้ยวใบไม้หมดกระถาง จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)

2.6 นักเรียนรู้จักไม้ใบอะไรบ้าง (จำ)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องของไม้ใบ
2. ครูสอนให้นักเรียนพูดคำคล้องจอง ใบไม้

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ไม้ใบ และไม้ดอก ใส่กระถาง 2 กระถาง (ของจริง)
2. ใบไม้ชนิดต่าง ๆ ที่มีรูปร่างลักษณะ สีต่าง ๆ กัน
3. คำคล้องจอง ไม้ดอกไม้ประดับ และใบไม้

ภาคผนวก

คำคลองจอง

ไม้คอกไม้ประดับ

(ไม้ทรายนานชูแต่ง)

ไม้คอกไม้ประดับ
ไม้ปล่อยให้แห้งเหี่ยวเฉา
ไม้คอกสวยงามดี
เราปลูกเราทนอมไว้

มีไว้สำหรับบ้านเรือนของเรา
เราคนน้ำพรุนดินเอาไว้
มีสีสดชื่นหัวใจ
เราไม่เคঁคคอกไม้เอาไปคู้เดี่ยว

ใบไม้

(ไม้ทรายนานชูแต่ง)

ใบไม้สีเขียว บ้างกลม บ้างเรียวยาว บ้างสั้น
บ้างขอบใบหยัก บ้างขอบใบตรง ครั้นใบหลุดร่วงลง กลายเป็นสีน้ำตาล

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 4
(หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกประโยชน์ของใบไม้ได้
2. บอกชื่อของใบไม้และไม้ใบที่มีอันตรายได้
3. บอกจำนวนมาก - น้อย

เนื้อหา

ประโยชน์ :

1. เป็นสมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ ได้ เช่น บัวบกแก้ร้อนใน คิวินแก้ไข้
2. เป็นไม้ประดับ
3. ร้อยพวงมาลัย

โทษของใบไม้ : บางชนิดทำให้เกิดอันตรายได้ เช่น ทางศาทำให้ตาบอด
เช่น รำเพย สวาน้อยประแป้ง คอกรัก เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนพูดคำคล้องจอง "ใบไม้"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเอาใบไม้ที่นักเรียนนำมาจากบ้าน มารวมกันแล้วแบ่งใบไม้ออกเป็นกอง
และใช้คำถามดังนี้

1.1 ไบโม่แต่ละกองมีจำนวนเท่าไร (จำ)

1.2 ไบโม่แต่ละกองจำนวนเท่ากันหรือไม่ กองไหนมาก กองไหนน้อย

(เปรียบเทียบ)

1.3 ไบโม่ใดมีลักษณะเหมือนกันบ้าง ให้นักเรียนหยิบแยกออกมาไว้

และนับจำนวน (จัดประเภท จำ)

1.4 ไบโม่ใดที่สลับกันหรือเหมือนกัน ให้นักเรียนหยิบแยกออกมาไว้

และนับจำนวน (จัดประเภท จำ)

1.5 ไบโม่ทองคำมากที่สุด กองไหนน้อยที่สุด (เปรียบเทียบ)

1.6 นักเรียนชอบไบโม่ชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2. ครูนำภาพพืชสมุนไพร (ของจริง) เช่น กระเพรา โหระพา ใบ базилик ใบสะระแหน่ และภาพไบโม่ที่มีพืช มาสนทนากับนักเรียนและโทษของไบโม่ และใช้คำถามดังนี้

2.1 เรานำไบโม่มาทำประโยชน์อะไรได้บ้าง (จำ)

2.2 (ชื่อพืชสมุนไพร)... มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

2.3 นักเรียนชอบรับประทาน (ใบกระเพรา ใบสะระแหน่ ฯลฯ) หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2.4 ไบโม่ทุกชนิดมีประโยชน์เหมือนกันหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2.5 ไบโม่ชนิดใดที่มีประโยชน์ ไบโม่ชนิดใดที่ไม่มีประโยชน์และให้นักเรียนแยกประเภท (จัดประเภท)

2.6 ถ้าเราไม่สบายแล้วไม่มียากินเราจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)

2.7 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนชอบเล่นบริเวณที่มีหญ้ามรก (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องประโยชน์และโทษของไบโม่

2. ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง "ไบโม่" และปรบมือประกอบจังหวะ

ชั้นประถมศึกษา

สังเกตการพูดและการตอบคำถามของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบไม้ชนิดต่าง ๆ ที่มีรูปร่าง สี ลักษณะแตกต่างกัน อย่างละไม่เกิน 10 ใบ
2. ภาพพืชสมุนไพร
3. พืชสมุนไพรของจริง เช่น ใบกระเพรา ใบโหระพา ใบสะระแหน่ ใบบวบ เป็นต้น
4. คำคล้องจอง "ใบไม้"

ภาคผนวก

คำคล้องจอง

ใบไม้

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

ใบไม้สีเขียว บ้างกลม บ้างเรียว บ้างยาว บ้างสั้น บ้างชอบใบหยัก
บ้างชอบใบตรง ครั้นใบหลุดร่วงลง กลายเป็นน้ำตาล

ดอกบัว

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

ดอกบัวดอกนี้เอาไว้ให้พระ
ดอกบัวกลิ่นหอมฉุ้งทอนฉุ้งไต่
ดอกบัวดอกใหญ่จะให้ใครเล่าจะ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 5
(หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกวิธีดูแลรักษาไม้ดอกไม้ประดับ
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

การดูแลไม้ดอกไม้ประดับตามปฏิบัติดังนี้

1. ทอกรหน้าพรวนคิน
2. ไม่ทำลายไม้ดอกไม้ประดับที่เป็นของตนและของสาธารณะ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง "พรวนคิน" พร้อมปรบมือเป็นจังหวะ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "ดอกไม้ของใคร" ให้นักเรียนฟัง
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 เพื่อนของหนองมีใครบ้าง (จำ)
 - 2.2 หนองหัดตัดดอกไม้ไปทำอะไรมาขาย (จำ)
 - 2.3 แม่ของหนองดีใจหรือไม่ที่เห็นดอกไม้ในร้าน เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.4 หนองนำดอกไม้มาไว้ทุกห้องเหมือนกันหมดหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
 - 2.5 หนองมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

- 2.6 ถ้าหน่องไม่พบผีเสื้อ ผีเสื้อจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.7 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าหน่องยังได้คอกอกไม้ (สมมติฐาน)
- 2.8 การได้คอกอกไม้ ในสวนสาธารณะเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

- 2.9 นักเรียนชอบนิทานเรื่องนี้หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
3. ครูนำไม้กระดาง 2 กระดาง กระดางหนึ่งรคน้ำต้นไม้ และอีกกระดาง
ไม้รคน้ำต้นไม้ไว้ในห้องเรียนและสนทนากับนักเรียนถึงการดูแลรักษาต้นไม้ และใช้คำถามดังนี้
- 3.1 นักเรียนคิดว่าต้นไม้ 2 กระดางนี้เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.2 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเราไม่รคน้ำต้นไม้ (สมมติฐาน)
- 3.3 นำเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับต้นไม้หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 3.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเราไม่พรวนดินรคน้ำต้นไม้ (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้ส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องการดูแลรักษา
ไม้คอกอกไม้ประดับ
2. ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง พรวนดิน

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "คอกอกไม้ของใคร"
2. กระดางต้นไม้ 2 กระดาง รคน้ำ 1 กระดาง และไม้รคน้ำ 1 กระดาง
3. คำคล้องจอง พรวนดิน

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง คอกไม้ของใคร

หนูหนองกับเจ๊มชอบเป็นเพื่อนรักกัน บ้านของหนูหนองอยู่ใกล้กับทุ่งกว้างแห่งหนึ่ง หนูหนองกับเจ๊มชอบขอยามาเล่นกับเพื่อน ๆ ใต้เงา ไม้เสื่อ แมลงปอ และฝูง ทุ่งกว้างนี้เป็นประจำ วันหนึ่งหนูหนองบังเอิญได้ยินคุณแม่บนดะที่กำลังจึกข้าวของภายในบ้านว่า "เฮ้อ... คอกไม้พลาสติกกันเกามากแล้ว ถ้ามีคอกไม้สับ้าง ทำให้ห้องดูสดชื่นกว่าแน่ ๆ เลย" หนูหนองจึงเล่าให้เจ๊มชอบฟัง และปรึกษากันว่าพรุ่งนี้จะขโมยเอาไปเก็บคอกไม้ที่สวนคอกไม้ มาปักแจกันให้คุณแม่ประหลาดใจ เข้าวินรุ่งขึ้นหนองกับเจ๊มชอบก็ไปช่วยกันเก็บคอกไม้กันอย่างเพรียกเพเลียนและนำมาปักแจกันในห้องรับแขก เมื่อคุณแม่ตื่นขึ้นมา เห็นคอกไม้ที่แจกันก็ประหลาดใจมาก หนองบอกคุณแม่ว่า "ผมกับเจ๊มชอบนำมาฝากคุณแม่ครับ" คุณแม่ชื่นชมในตัวหนองกับเจ๊มชอบเป็นอันมาก

คำคล้องจอง

คำคล้องจองพรวนคิน

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

พรวนคิน
นี่แน
ซุกหลุม
รดน้ำนคินค
ฝนตกแล้วแดดก็ออก

พรวนคินให้ค
ฉันมีเมล็ดคอกไม้
แล้ว เกลี่ยคินมิด
แล้วคอยดูไป
ไมซาเห็นคอกงามวิไล

คำกลอนจริง

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

ไม้คอกไม้ประดับ
ไม้ปล่อยให้แห้งเหี่ยวเฉา
ไม้คอกสวยงามก็
เราปลูกเราถอนไว

มีไว้สำหรับบ้านเรือนของเรา
เรารดน้ำพรวนดินเอาไว้
มีสีศุขขานซึ่งหัวใจ
เราไม่เคັคคอกไม้เอาไปคู้ยเค็ยว

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 6 (หน่วยสวัสดีปีใหม่)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. รู้จักหาของขวัญที่พอเหมาะกับวัยของตนเองได้
2. ปฏิบัติตนในเรื่องการประหยัด
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ของขวัญปีใหม่ไม่ต้องมีราคาสูง มีค่าต่อผู้รับ (มีใช้มีราคา) ไม่เคียดกรอนผู้อื่น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและเด็กร้องเพลง "สวัสดีปีใหม่" พร้อมปรบมือประกอบจังหวะ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานประกอบหุ่นนิ้ว เรื่องของขวัญอันมีค่า พร้อมภาพประกอบ
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทานโดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 หุ่นนิ้วเป็นเด็กดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.2 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าหุ่นนิ้วปิดกอกน้ำ (สมมติฐาน)
 - 2.3 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าหุ่นนิ้วไม่ประหยัดใช้ไฟฟ้า (สมมติฐาน)
 - 2.4 ในนิทาน หุ่นนิ้วมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.5 คุณพ่อ คุณแม่ ให้อะไรเป็นของขวัญวันขึ้นปีใหม่แก่หนู (จำ)

2.6 หนูนึกให้อะไร เป็นของขวัญวันขึ้นปีใหม่มแก่คุณพ่อ คุณแม่ (จำ)

2.7 หนูนึกทำถูกท้องหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

3. ครูนำภาพของขวัญและบัตร ส.ค.ส. ให้นักเรียนนับจำนวน และใช้

คำถามดังนี้

3.1 ภาพ...นี้เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

3.2 มีอะไรที่เหมือนกันบ้าง (สี ขนาด รูปร่าง จำนวน) (จัดประเภท)

3.3 ภาพใดที่เหมือนกัน ให้นักเรียนจับคู่ภาพที่เหมือนกัน (จัดประเภท)

4. ครูให้นักเรียนเตรียมของขวัญมาจับฉลากในวันรุ่งขึ้น ควรเน้นว่าของขวัญ
ต้องมีราคาไม่แพง

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ โดยเน้นว่าของขวัญวันปีใหม่
ไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง แต่มีค่าสำหรับผู้รับ (ทำเอง) ให้นักเรียนนำ ส.ค.ส. ที่ตนทำเองไป
ให้พ่อแม่ในวันปีใหม่

2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ไชโยปีใหม่"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "ของขวัญอันมีค่า"
2. ทุนนว พ่อ แม่ ลูก และภาพประกอบ
3. เกมเรียงลำดับภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับของขวัญปีใหม่
4. เกมจับคู่ภาพของขวัญกับบัตรอวยพร
5. เพลงไชโยปีใหม่

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่องของชาวน้ำจืด

(มานวิกา ผลพิรุฬห์)

มีครอบครัวหนึ่ง มีพ่อ แม่ และมีลูกสาว 1 คน ชื่อหนูนิก หนูนิกเป็นเด็กน่ารัก ร่างกายสะอาด เธอพึ่งพ่อแม่ ไม่ค่อยไหน่ หนูนิกช่วยคุณแม่ทำความสะอาดบ้าน บางครั้งหนูนิกมักจะเผลอลืมปิดก๊อกน้ำ เมื่อซักผ้าเสร็จแล้ว คุณพ่อก็ตอ้งคอยตักเตือนว่า การใช้น้ำทุกครั้งจะต้องปิดน้ำให้เรียบร้อย เราต้องช่วยกันประหยัด หนูนิกก็รับคำและปฏิบัติตาม

เมื่อใกล้จะถึงวันปีใหม่ หนูนิกช่วยคุณแม่ทำความสะอาดบ้าน เพื่อเตรียมต้อนรับวันปีใหม่ที่จะมาถึง หนูนิกรู้สึกมีความสุขใจมาก เมื่อถึงวันปีใหม่ หนูนิกตื่นแต่เช้ามืดเพื่อเตรียมของใส่บาตร ถวายพระในตอนเช้า คุณแม่ถามหนูนิกว่า "ลูกอยากได้อะไรในวันปีใหม่" หนูนิกตอบว่า "ลูกอยากได้ผ้าพันคอสีแดงของคุณแม่คะ" แม่บอกว่า "ผ้าผืนนั้นน่ารักมาก เพราะคุณพ่อซื้อให้แม่ แต่แม่ยินดีให้ลูก เพราะลูกเป็นเด็กดีเชื่อฟังพ่อแม่"

ในเย็นวันนั้น หนูนิกชวนเพื่อน ๆ มารับประทานอาหาร แล้วดูโทรทัศน์ หลังจากนั้น หนูนิกก็ออกไปส่งเพื่อนกลับบ้าน ลืมปิดโทรทัศน์ คุณพ่อเข้ามาพบจึงเรียกหนูนิกมาเตือนอีกว่า "การที่เราใช้น้ำประปา ไฟฟ้าใช้ เพื่อความสะดวกสบาย เราต้องช่วยกันประหยัด ไม่เปิดทิ้งไว้ให้สิ้นเปลือง ลูกชอบลืมปิดน้ำและใช้ไฟฟ้าโดยไม่จำเป็นเสมอ คอไปลูกอย่าลืมปิดน้ำเปิดไฟทิ้งไว้บ่อย ๆ นะ" หนูนิกให้สัญญาว่าต่อไปจะไม่ทำเช่นนั้นอีก

จากนั้นคุณพ่อก็นำของขวัญซึ่งเป็นตุ๊กตาน่ารักมามาให้หนูนิก หนูนิกก็ใจมากคิดตอบแทนความดีของคุณพ่อ คุณแม่ โดยเขียนบัตรอวยพรให้คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นที่เคารพรักของลูก ๆ เพราะเป็นการประหยัดไม่ต้องซื้อบัตรอวยพรหรือของขวัญที่มีราคาแพง หนูนิกได้นำบัตรอวยพรนั้นมาอวยพรคุณพ่อคุณแม่ในคืนนั้น คุณพ่อ คุณแม่ ก็ใจมาก ชมเชยหนูนิกว่า เป็นเด็กน่ารักและรู้จักประหยัดในการใช้จ่าย

เพลง

เพลงรำวงปีใหม่

(เตือนใจ ศรีมารุต)

รำวง รำวง ปีใหม่
รวมกันเรีงสนุก

อวยชัยให้มีความสุข
อวยพรความสุขวันปีใหม่เอ๋ย

เพลงไชโยปีใหม่

(สุนทราภรณ์)

ไชโย ไชโย ไชโย
ส่งปีเก่าแล้วเราเพลินใจ

มารวมไชโยต้อนรับปีใหม่
ถึงวันปีใหม่มารวมไชโย

เพลงสวัสดีปีใหม่

(ไมตรีชนนามยู้งแต่ง)

สวัสดี สวัสดีปีใหม่
ร้องรำกันให้ขบขัน
ขอเทพนขณพิมาน
ขององค์พระรัตนตรัย

สุขใจเราเรีงสำราญ
เพื่อเป็นการต้อนรับปีใหม่
บันกาลประสมโชคชัย
จงหาบอวยชัยให้สุขสวัสดิ์

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 7 (สวัสดีปีใหม่)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกได้ว่าวันปีใหม่ตรงกับวันอะไร
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ประวัติความเป็นมาของวันปีใหม่ เติมวันปีใหม่ของไทยคือวันที่ 13 ซึ่งเป็นวันสงกรานต์
ต่อมาทางราชการประกาศให้วันที่ 1 มกราคม เป็นวันปีใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2483

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องเพลงร่ำว้างปีใหม่ พร้อมเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่าประวัติความเป็นมาของวันขึ้นปีใหม่ ให้นักเรียนฟังประกอบภาพจากหนังสือ "วันขึ้นปีใหม่"

2. ครูและนักเรียนสรุปร่วมกันถึงประวัติความเป็นมาของวันขึ้นปีใหม่โดยให้คำถามดังนี้

- 2.1 วันที่ 1 มกราคม คือวันอะไร (จำ)
- 2.2 เราทำอะไรบ้างในวันขึ้นปีใหม่ (จำ)
- 2.3 นักเรียนชอบวันขึ้นปีใหม่หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.4 ถ้าไม่มีวันปีใหม่ จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

2.5 นักเรียนชอบทำอะไรมากที่สุดในวันปีใหม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2.6 นักเรียนจะทำอะไรบ้างในวันที่ 1 มกราคม ปีนี้ (จำ)

3. ครูให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่ภาพ 12 เดือนของไทย

4. ครูให้นักเรียนจับคู่ภาพสัญลักษณ์เกี่ยวกับวันปีใหม่ และใช้คำถาม

4.1 นักเรียนชอบการส่งบัตร ส.ค.ส. หรือไม่ เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

4.2 การทำบุญตักบาตรเป็นสิ่งดีหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ในเรื่อง
ความเป็นมาของวันปีใหม่

2. ครูให้นักเรียนร้องเพลง "ร่ำวังหว้าปีใหม่" ประกอบการเคลื่อนไหวร่างกาย

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ในวันขึ้นปีใหม่
2. ภาพ 12 เดือนของไทย
3. ภาพสัญลักษณ์เกี่ยวกับวันปีใหม่
4. เพลง "ร่ำวังหว้าปีใหม่"
5. หนังสืออ่านประกอบเรื่องวันขึ้นปีใหม่

ภาคผนวก

หนังสือ

วันขึ้นปีใหม่

โลกที่เราอาศัยอยู่นั้นหมุนรอบดวงอาทิตย์ เริ่มหมุนจากวันที่ 1 มกราคม เป็นต้นไปและสิ้นสุดครบ 1 ปี ในวันที่ 31 ธันวาคม ดังนั้น วันที่ 1 มกราคม จึงเป็นวันเริ่มต้นของปีใหม่ วันที่ 31 ธันวาคม เป็นวันส่งท้ายปีเก่า ในสมัยก่อนประเทศไทยเรารู้ว่า วันที่ 1 เมษายน ของทุกปีเป็นวันขึ้นปีใหม่ แต่ปัจจุบันเราเปลี่ยนมาเป็นวันที่ 1 มกราคม ของทุก ๆ ปี เพื่อให้เหมือนกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จะทำให้มีงานฉลองวันปีใหม่ สำหรับประเทศไทยเราจะมี การทำบุญตักบาตรในตอนเช้า มีการแสดงการละเล่นต่าง ๆ มีงานฉลอง มีการกินเลี้ยง สักการะพระพุทธรูปที่หนอง เพือญ่ง มีครุสหาย และมีการส่งบัตรอวยพร แลกเปลี่ยนของขวัญ ชิงกันและกัน เราเรียกว่าเป็นการส่งความสุขให้กันและกัน

เพลง

เพลงร่ำวปีใหม่

(เตือนใจ มารุต)

ร่ำว ร่ำวปีใหม่ อวยชัยให้มีความสุข ร่มรื่นเรีงสนุก อวยพรความสุขวันปีใหม่อย

เพลง 1 ปี

(เตือนใจ มารุต)

365 วัน บรรจบกันครบรอบ 1 ปี แ่ทางทิศมี 366 วัน ให้สังเกตเดือนกุมภาพันธ์ มี 28 วัน หรือ 29 วันของปีนั้น ๆ นะซี

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 8
(สัปดาห์ใหม่)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. เล่าเรื่องการทำบุญในวันปีใหม่ได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ประเพณีที่ทำในวันปีใหม่ ได้แก่ ทำบุญตักบาตร ปล่อยนก ปล่อยปลา

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ทำบุญปีใหม่"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพการทำบุญตักบาตร การปล่อยนก ปล่อยปลา ภาพการจับนก การจับปลา มาให้นักเรียนดู และใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 นักเรียน ภาพ 2 ภาพนี้ เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 1.2 ภาพใดเป็นภาพที่เป็นสิ่งควรปฏิบัติในวันปีใหม่ (จัดประเภท)
 - 1.3 ภาพใดเป็นภาพที่ไม่ควรปฏิบัติในวันปีใหม่ (จัดประเภท)
 - 1.4 การล่าสัตว์ หรือฆาตกรรมเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 1.5 นักเรียนชอบยิงนก ตกปลา หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2. ครูให้นักเรียนเล่นเกมทบทวนบทเรียน การทำบุญตักบาตร และการไปวัดฟังเทศน์ และใช้คำถามดังนี้

2.1 (ให้นักเรียน) ทำท่าอะไร (จำ)

2.2 (ให้นักเรียน) ทำท่าเหมือนกับ (นักเรียน) หรือไม่ อย่างไร

(เปรียบเทียบ)

2.3 การฟังเทศน์ มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

2.4 นักเรียนคิดว่าควรทำบุญตักบาตรในวันขึ้นปีใหม่หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ครูและนักเรียนร้องเพลง "ทำบุญปีใหม่" และทรมือเป็นจังหวะ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. เพลงทำบุญปีใหม่
2. ภาพการทำบุญตักบาตร การปล่อยนก ปล่อยปลา การจับนก จับปลา ฯลฯ

ภาคผนวก

เพลง

เพลงทำบุญปีใหม่

(ทำนองเพลงไชโยปีใหม่)

ทำบุญ ทำบุญ ทำบุญ มาร่วมทำบุญต้อนรับปีใหม่
ทำบุญแล้วเราสุขใจ (ซ้ำ) ถึงวันปีใหม่มารวมทำบุญ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 9
(หน่วยสวัสดีปีใหม่)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. รู้จักการปฏิบัติตนกับผู้อื่นในวันปีใหม่ได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ประเพณีที่ควรปฏิบัติต่อผู้อื่นในวันปีใหม่ ได้แก่ การอวยพร สวัสดีปีใหม่ การขอพรจากผู้อื่น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องเพลงและร่ายวงประกอบเพลง "สวัสดีปีใหม่"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "วันปีใหม่"
2. ครูและนักเรียนสรุปถึงเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 เด็ก ๆ สนุกดีใจเพราะอะไร (จำ)
 - 2.2 เด็ก ๆ ทำอะไรในวันปีใหม่ (จำ)
 - 2.3 ของขวัญที่เด็ก ๆ มอบให้พ่อแม่ คืออะไร (จำ)
 - 2.4 ถ้านักเรียนไม่มีเงินซื้อของขวัญ นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.5 ในวันปีใหม่ที่จะถึงนี้นักเรียนจะปฏิบัติตัวเหมือนเด็ก ๆ ในนิทานหรือไม่

อย่างไร (เปรียบเทียบ)

- 2.6 ถ้านักเรียนเป็นเด็กดี ทุกคนจะรักอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
- 2.7 นักเรียนชอบนิทานเรื่องหรือไม่ว่า เพราะอะไร (ประเมินค่า)
3. ครูให้นักเรียนเล่นเกมบทบาทสมมติ การปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่ ออกมารคน้ำ
อวยพร และใช้คำถามดังนี้
 - 3.1 เพื่อน (เพื่อนนักเรียน) อวยพรเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร
(เปรียบเทียบ)
 - 3.2 การรคน้ำ อวยพรครูเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 3.3 ถ้าเราไม่มีเงินซื้อของ หรือ ส.ค.ส. จะทำอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 3.4 ถ้าในวันปีใหม่ นักเรียนต้องไปอวยพรให้ญาติผู้ใหญ่ นักเรียน
จะอวยพรอย่างไร (จำ)
 - 3.5 ถ้าในวันปีใหม่ นักเรียนอยากซื้อของขวัญ แต่นักเรียนไม่มีเงิน
(พ่อแม่ไม่ให้) นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องการปฏิบัติตนต่อ
ผู้ใหญ่ในวันปีใหม่
2. ครูและนักเรียนร้องเพลง "สวัสดีปีใหม่" พร้อมเคลื่อนไหวร่างกาย

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. นิทานเรื่อง "วันปีใหม่"
2. ภาพการปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่ในวันปีใหม่
3. เพลง "สวัสดีปีใหม่"

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่องวันปีใหม่

ปีเก่าจวนผ่าน เด็กเล็กเบิกบาน จะขึ้นปีใหม่ ต่างคนตนตน อยากเล่นสนุก
คือก่อกิจ คึกคึกสนุกสนาน
มานับถวาย พวกเราหน้า ควรจัดงานพลัน ปีนี้วิระ มานะกับฉัน เร่งรีบเร็วไว
พร้อมกับชูใจ
วิระว่าดี เราสามัคคี ทุกคนพอใจ ร่วมจับฉลาก ของมากมายให้ แลกกับเร็วไว
เห็นที่สนุกแล
ปีใหม่มาถึง เด็กทุกคนจึง ไปกับพ่อแม่ ตักบาตรพระสงฆ์ ใจจงเฝ้าแม่ เจ้าโต
เจ้าแก สีเทา ตามไป
เสร็จแล้วกลับมาน ไม่รอช้ามาน หาน้ำอบไทย เพื่อกราบขอพร วิญญาณผู้ใหญ่
ให้อวยพรรับ เป็นสุขสวัสดิ์
เด็กเล็กทุกคน อยากหาของขวัญ แต่เงินไม่มี ต่างคนนั่งนิ่ง หาสิ่งใดดี
ช่วยกันคิดที่ ใครคิดได้ไว
มานะคิดออก จึงหันไปบอก ทุกคนหันใจ สัญญาพ่อแม่ แทนต่อไป เป็นคนดีได้
ให้ตามสัญญา
ต่างคนพร้อมใจ เอาน้ำอบไทย ใส่ขันถือมา กราบไหว้แม่พ่อ พ่อได้เวลา
ทุกคนเงยหน้า พูจาพร้อมกัน
วันปีใหม่ พวกเราตั้งใจ ให้สัญญานั้น ขอเป็นคนดี เช่นนี้ทุกวัน จงเชื่อใจฉัน
สัญญาถอยคำ
พ่อแม่ว่า "คือของขวัญเช่นนี้ คุณค่าล้ำ ทั้งใจทุกวัน พากันจดจำรักษาถอยคำ
ทำตามสัญญา"

ขอให้พวกเจ้า สุขทุกคำเช้า โรคภัยยามาคิดก็ทุกข์ ใหม่นี้บุญฯ พ่อแม่ลุงยา
จะเป็นสุขใจ

ลูกหลานน่ารัก เรียนเก่งยิ่งนัก แข็งแรงว่องไว เริงทำความดี แค้นต่อไป
ไฉนช่วยเมืองไทย สุขสันต์สำราญ

ได้ร่ำพรมา กราบลงตรงหน้า แล้วคอยคอยคลาน รคน้ำอบลง ที่ตรงมือท่าน
หอมเย็นไหนปาน ชื่นบานทั่วกัน เสร็จแล้วสนใจ ชวนกันออกไป ที่สนามพลัน ทุกคนหัวร่อ
ถือนอของขวัญ น่ารักทุกอัน ผูกโบงามตา เฮฮาปีใหม่ ไชโย

เพลง

เพลง "สวัสดิ์ปีใหม่"

(ทำนองเพลงจิงเกิ้ลเบล)

สวัสดิ์ สวัสดิ์ เราปลื้มเปรมใจ วันปีใหม่ สดแจ่มใส ตลอดไปทั้งปีนะ
สวัสดิ์ สวัสดิ์ เราสุขทุกที วันปีใหม่ จงสุขใจ ไรทุกข์สุขเกษม
สุขสกลสำราญบานชื่น เริงรื่น ทวีมีสุข ปลาบปลื้มให้ลมเร่องทุกข
เราสกุศลสำราญบานใจ (ซ้ำ)

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 15 (หน่วยสวัสดีปีใหม่)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกได้ว่าทำอะไรในวันปีใหม่
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

การปฏิบัติในวันปีใหม่

1. การอวยพร
2. การขอพรจากผู้ใหญ่
3. การส่งความสุขขวัญตร ส.ค.ส.
4. การให้ของขวัญ
5. การป้อนขนมป้อนปลา

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง "สวัสดีปีใหม่"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำหนังสือนิทานประกอบภาพเรื่อง "ของขวัญปีใหม่" มาเล่าให้นักเรียนฟัง
2. ครูและนักเรียนสรุปเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ปุ๋ยเมฆเป็นเด็กที่มีนิสัยดี หรือไม่อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.2 การที่คนเรามีอารมณ์เป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

- 2.3 ของขวัญที่คุณแม่ให้ปู่ย่ามาไปจับฉลากคืออะไร (จำ)
- 2.4 นักเรียนชอบอมลูกกวาดหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.5 ถ้านักเรียนอมลูกกวาดบ่อย ๆ จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
- 2.6 ของขวัญของปู่ย่ามาสวยหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.7 ทำไมปู่ย่ามาจึงให้ลูกกวาดคุณครูไปรษณีย์ (จำ)
- 2.8 ทำไมปู่ย่ามาจึงให้ลูกกวาดกระเปาะกลม (จำ)
- 2.9 ถ้าคุณครูไปรษณีย์ไม่ทำงานจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.10 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าไม่มีคนกวาดถนน (สมมติฐาน)
- 2.11 ปู่ย่ามาร้องไห้เพราะอะไร (จำ)
- 2.12 ปู่ย่ามาชอบของขวัญที่เพื่อนทำให้หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.13 เพื่อน ๆ ของปู่ย่ามาเป็นเด็กหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.14 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเพื่อน ๆ ไม่รักปู่ย่ามา (สมมติฐาน)

3. ครูสรุปกิจกรรมที่ควรปฏิบัติในวันปีใหม่ โดยให้นักเรียนดูรูปภาพกิจกรรมในวันปีใหม่ และใช้คำถามดังนี้

- 3.1 ภาพอะไร...เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.2 มีภาพใดที่เหมือนกันบ้าง (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องกิจกรรมที่ทำในวันปีใหม่

2. ครูและนักเรียนร่วมร้องเพลง "สวัสดีปีใหม่"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทานเรื่อง "ของขวัญปีใหม่"
2. ภาพกิจกรรมที่ทำในวันปีใหม่
3. ของขวัญปีใหม่ (เด็กนำมาเอง)
4. เพลงสวัสดีปีใหม่

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง ของขวัญปีใหม่

เช้าวันปุ๋ยเมฆอารมณ์ดีเป็นพิเศษ ความจริงแล้วปุ๋ยเมฆมักจะอารมณ์ดีอยู่เสมอจนใคร ๆ พากันเรียกปุ๋ยเมฆว่า "ปุ๋ยหน้าเป็น" แคว้นปุ๋ยเมฆอารมณ์ดีกว่าทุกคน พอต้นเช้าขึ้นมาก็ร้องเพลง "สวัสดีปีใหม่" เสียงดังมาก เพราะวันนี้เป็นวันปีใหม่โรงเรียนมีงานรื่นเริง การแสดงบนเวที มีกินเลี้ยง และที่ปุ๋ยเมฆชอบมากที่สุดคือ มีการจับฉลากด้วย ปุ๋ยเมฆไปเลือกชื่อของขวัญจับฉลากกับแม่เมื่อวานนี้เอง ของขวัญของปุ๋ยเมฆคือ ลูกกวาดหลายสี หลายรส ใส่ไว้ในขวดแก้วทรงกลม แม่เลือกชื่อรูปดอกสวย ๆ รูปสัตว์ รูปดาว มาติดรอบ ๆ ขวด ปุ๋ยเมฆว่าของขวัญจับฉลากของปุ๋ยเมฆสวยจัง ถ้าใครได้ไปคงชอบมาก ใคร ๆ ก็อยากกินลูกกวาดแสนอร่อยกันทั้งนั้นแหละ แม่ยังไขว่คว้าสวย ๆ ไว้อีกของอีกตัว ปุ๋ยเมฆอยากรู้จึงนอนเฝ้าเอาอะไรมาจับฉลากกันบ้างนะ ปุ๋ยเมฆแต่งตัวเสร็จแล้ว พอแม่อนุญาตให้ปุ๋ยเมฆเดินไปเองได้ ระหว่างทางร้านค้าตกแต่งสวยงาม "สวัสดีคะนำไปรษณีย์" โอโหจกหมายเยอะจัง วันนี้ไม่หยุดงานหรือคะ คุณพ่อกุณแม่หนูยังหยุดเลย" ปุ๋ยเมฆถาม "หยุดไม่ได้หรอกหนู" นำไปรษณีย์ตอบ "มีโทรเลขและจดหมายควมมากมาย ที่น่าจะส่งให้ถึงผู้รับ เพราะอาจเป็นข่าวสำคัญ น่าจะรีบไปละ" "เคียวกอนคะ" ปุ๋ยเมฆรีบบอกพรหมยืนลูกกวาดให้ "ของขวัญปีใหม่คะ" นำไปรษณีย์หัวเราะชอบใจแล้วพูดว่า "โชคปีใหม่ล่ะหนู" ปุ๋ยเมฆว่านำไปรษณีย์ควรได้รับของขวัญปีใหม่ ระหว่างทางปุ๋ยเมฆเจอกระเป๋ารถเมล์ เด็กชายหนังสือพิมพ์ คนกวาดถนน ฯลฯ ปุ๋ยเมฆคิดว่าเขาเหล่านั้นเป็น

คนดีใครได้รับของขวัญวันปีใหม่ ปุ๋ยเมฆจึงแจกขนมให้คนละอันสองอัน ปุ๋ยเมฆรู้ดีว่าวันนี้พบ
คนดีมากมาย ปุ๋ยเมฆเองก็เป็นคนดีนะ นานะใครถูกกวาดสักอัน แะ เอะ ถูกกวาดหมดเสียแล้ว
จะกลับไปบ้านก็ไม่ทัน ปุ๋ยเมฆชอบจับฉลากเป็นที่สุด ปีนึงงอศจับฉลาก คิดแล้วปุ๋ยเมฆก็เสียใจ
รองไหมมาจนถึงโรงเรียน เพื่อนพ้องรู้เรื่องก็สรุปกันว่าปุ๋ยเมฆเป็นเด็กดี คิดหาทางช่วย จึงแบ่ง
ของขวัญของคนออกมาคนละ 1 ชิ้น ของขวัญของปุ๋ยเมฆจึงมีมากและแปลกกว่าใคร มีคนสอ
ดอกไม้มะคาบ กบเหลาดินสอ ขางลบ ขนมหูกาก ฯลฯ ปุ๋ยเมฆมีความสุขมากที่สุดเลย

เพลง

สวัสดีปีใหม่

สวัสดี สวัสดีปีใหม่
รองร่ำกันให้สบาย
ขอเทพบนบาน
ขอของพระรัตนตรัย

สุขใจเราเริงสำราญ
เพื่อเป็นการต้อนรับปีใหม่
บันดาลประสมโชคชัย
จงช่วยอวยชัยให้สุขสวัสดิ์

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 11
(หน่วยเรียนรู้ฤดูหนาว)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกฤดูกาลต่าง ๆ ในประเทศไทยได้
2. บอกสภาพดินฟ้าอากาศในฤดูหนาวได้

เนื้อหา

1. ฤดูกาลต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว
2. สภาพอากาศในฤดูหนาว : หนาวเย็น แห้งแล้ง ฝนไม่ตก

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องเพลง "สามฤดู" พร้อมเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "12 เดือนของไทย" ให้นักเรียนฟัง พร้อมกับรูปภาพประกอบ

ในหนังสือ

2. ครูให้นักเรียนสนทนากลุ่มเรื่อง 12 เดือนของไทย และฤดูกาลต่าง ๆ ในประเทศไทย คือฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน ประกอบภาพ 12 เดือน และฤดูต่าง ๆ ในประเทศไทย และใช้คำถาม

- 2.1 อากาศในแต่ละเดือนเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
- 2.2 เดือนอะไรบ้างที่มีอากาศร้อน (จัดประเภท)

- 2.3 เดือนอะไรบ้างที่มีฝนตก (จัดประเภท)
- 2.4 เดือนอะไรบ้างที่มีอากาศเย็นและหนาว (จัดประเภท)
- 2.5 เดือนเมษายนกับเดือนธันวาคม อากาศเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
- 2.6 นักเรียนชอบฤดูร้อนหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.7 นักเรียนชอบฤดูหนาวหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.8 ถ้าไม่มีฤดูหนาว จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
- 2.9 ถ้าไม่มีฤดูฝนจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.10 นักเรียนชอบฤดูไหนมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)

3. ครูนำภาพแทนฤดูกาล และสิ่งของที่ใช้ในฤดูกาลต่าง ๆ มาให้นักเรียน
และใช้คำถามดังนี้

- 3.1 ภาพเหล่านี้เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.2 นักเรียนคิดว่าสิ่งของเหล่านี้ใช้กับฤดูกาลใดบ้าง (จัดประเภท)
(ให้นักเรียนจับภาพแทนฤดูกาลต่าง ๆ กับสิ่งของที่เกี่ยวข้อง)
- 3.3 ทำไมเราต้องล่องเรือไปไหนมาไหนในฤดูฝน (จำ)
- 3.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าอากาศร้อนมาก (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปเรื่องฤดูกาลต่าง ๆ ในประเทศไทย ในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์
2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "สามฤดู"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทาน 12 เดือนของไทย
2. ภาพฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน
3. ภาพ 12 เดือนของไทย

4. ภาพแทนฤดูหนาวและสิ่งของที่ใช้ในฤดูกาลต่าง ๆ

5. เพลง "สามฤดู"

ภาคผนวก

นิทาน

ครูสนทนาถึงรูปภาพของแต่ละเดือน ว่าในแต่ละเดือนเขาทำอะไรกันบ้าง ไม่ต้องอ่าน
ให้นักเรียนฟังทั้งหมด

12 เดือนของไทย

หนึ่งปีมี 12 เดือน เพื่อนเดือนรู้จักกันไหม ปีใหม่ทุกคนชอบใจ หนึ่งมกราคมนั่นเอง
กุมภาพันธ์ มี 28 วัน ปีเปลี่ยนผ่านเป็นขีตศักราช คนจีนเชิดสิงโตไหว้เจ้า พวกเรานั้น

ชอบขนมเทียน

มีนาคมนิยมเล่นว้าว เพราะได้ลมอาวพัดมา เด็กเด็กเร่งดูตำรา ถึงคราสอยไล

ปิกเทอม

เมษายน ผู้คนร้อนยิ่ง ลมนิ่งแสงแดดแผดเผา สงกรานต์สาดน้ำบ้านเรา บรรเทา

ความร้อนผอณา

พฤษภาคม เข้าฤดูฝน ผู้คนเตรียมการหว่านไถ เด็กเด็กชักชวนกันไป โรงเรียนเปิดใหม่

อีกครั้ง

มิถุนายน ฝนน้ำ ลมพัดเย็นสบาย ชาวไร่ชาวนาทุกคน รับฝนสดชื่นกันจริง

กรกฎาคม สิงหาคม ขึ้นชมบวชพระเข้าพรรษา ผู้คนขนานวันทา มุงมาดปรารณา

ผลบุญ

กันยายน เด็กเด็กเร่งวิ่ง อากาศสดชื่นแจ่มใส ดูเหล่าไม้ดอกไม้ใบ ชูช่อกอไผ่สวยงาม
ยี่สิบสามตุลาคม ฝนกรายพระปิยมหาราช พระองค์ผู้ทรงเลิกลาส ประกาศให้ไทย

เป็นไท

พฤศจิกายน ลมหนาวพัดมา เออลมริมคลองสองฝั่ง ลอยกระทงสวยจริงสนุกจัง สมหวัง

ขอพรคืนเพ็ญ

ธันวาคม มีวันเฉลิม อีกันฉลองรัฐธรรมนูญ ปีเก่ากำลังจะสิ้นสุด ของใจใหญ่
ทั่วกัน

สิบสองเดือน มีสามฤดูกาล เวียนผ่านวนไปเช่นนี้ หน้าหนาวหน้าร้อนหน้าฝน
ปีเก่าสิ้นไปใหม่มาแทน ฤดูกาลผันผ่านเรื่อยไป เด็กน้อยเติบโตในไม่ช้า เร่งเรียน เร่ง
วิทยา มุ่งหวังพัฒนาชาติไทย

เพลง

เพลง สามฤดู

(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

ฤดูฝน เริ่มต้นเดือนพฤษภา ฤดูหนาวราวเดือนพฤศจิกายน
ฤดูร้อนเริ่มกลางเดือนมีนา สามฤดูเวียนกันมาตลอดปี

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 12
(หน่วยฉันรักฤดูหนาว)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. ให้เข้าใจสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปในฤดูหนาวได้
2. ออกเสียงที่แตกต่างกันได้ถูกต้อง
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ในฤดูหนาวอากาศจะเย็น ในตอนเช้าจะมีหมอกลงและในตอนกลางวันจะมี
น้ำค้าง ลมที่พัดมาจะเป็นลมเย็น กลางวันจะสั้น กลางคืนจะยาว อาหารที่รับประทานถ้าถึงไว้
จะมีไข
2. ออกเสียงและแยกเสียงเหมือนกัน แตกต่างกัน เช่น ฝน - ผืน, เมฆ - เมฆ,
หนาว - ทหนาว ลม - ลม เสียงต่างกัน เช่น ทหนาว - ร้อน เมฆ - ผืน ทหนาว - บาง
เย็น - อุ่น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูใช้หุ่นมีอนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคำคล้องจองเกี่ยวกับฤดูหนาว และชวนเด็ก
ออกไปเที่ยวในสนาม

ชั้นกิจกรรม

1. ครูพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ โดยให้สังเกตสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป ที่สังเกตเห็น หรือรู้สึกได้ เช่น ละอองน้ำ บนใบไม้ ลมที่พัดมา ฝนตก สัตว์ หรือแมลง ที่หายไป หรือมีน้อยลง

2. ครูให้นักเรียนสนทนาเรื่องสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมในวันนี้ ว่าเป็นอย่างไร และใช้คำถามดังนี้

2.1 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างในวันนี้

2.2 ลมพัดมาเป็นหรือร้อน

2.3 อากาศในห้องเรียนเหมือนนอกห้องเรียนหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

3. ครูนำอาหารใส่ภาชนะที่เย็นและร้อนมาให้นักเรียนสังเกตและเปรียบเทียบ โดยใช้คำถามดังนี้

3.1 นักเรียนลองจับภาชนะแล้วบอกว่ามีอะไรที่แตกต่างกัน (เปรียบเทียบ)

3.2 อาหารในจานทั้งสองแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

3.3 นักเรียนชอบรับประทานอาหารเย็นหรือร้อน เพราะอะไร (ประเมินค่า)

ครูสรุปว่า อากาศในฤดูหนาว จะทำให้อาหารเย็นและเกาะตัวเป็นไข โดยเฉพาะอาหารที่ไม่ใช้น้ำมันพืช

4. ครูนำบัตรคำที่ออกเสียงเหมือนกันและต่างกัน ติดบนแผ่นป้ายดำ อธิบายถึงลักษณะของคำที่ออกเสียงเหมือนกัน เช่น ลม - ลม คำที่ออกเสียงต่างกัน เช่น ร้อน - หนาว

4.1 ครูพูดคำที่เหมือนกัน และต่างกัน 2 คำ ให้นักเรียนพูดตามและใช้คำถามดังนี้

4.1.1 ออกเสียงเหมือนกันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ)

4.1.2 คำอะไรบ้างที่ออกเสียงเหมือนกัน

4.2 ครูพูดคำที่เหมือนกันและต่างกัน ให้นักเรียนพูดตามหลาย ๆ ครั้ง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป สภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปในฤดูหนาว และเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "หนาว"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. อาหาร ของจริง
2. หุ่นมือ
3. แผนภาพตัวอักษรเสียงเหมือนกัน ได้แก่ หนาว - หนาว ลม - ลม ฝน - ฝน
เมฆ - เมฆ รุ่ง - รุ่ง เสียงต่างกัน ได้แก่ หนาว - ร้อน เมฆ - ฝน หนาว - บาง
เย็น - อุ่น
4. เพลงหนาว

ภาคนวนก

เพลง

หนาว ๆ ๆ ลมโชยโบกโบยหนาวขึ้น ใส่เสื้อหนาวทั้งวัน
เอว้า ไชยา บาเด (ฮ่า) ทำใหร่างกายอบอุ่น

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 13
(หน่วยเรียนรู้ฤดูหนาว)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกชื่อผัก - ผลไม้ ที่มีมากในฤดูหนาวได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ในฤดูหนาว ผัก ผลไม้ บางชนิดจะมีมาก ผักในฤดูหนาว ได้แก่ กระหล่ำปลี กระหล่ำดอก มันฝรั่ง หอมใหญ่ ถั่วลันเตา ผักคะน้า กวางตุ้ง ผักกาดขาว และมะเขือยาว ผลไม้ในฤดูหนาว ได้แก่ กล้วยหอม มะละกอ ส้ม ละมุด

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องเพลง "หนาวจริง" ประกอบการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำผักและผลไม้ เช่น กระหล่ำปลี กระหล่ำดอก มันฝรั่ง หอมใหญ่ ถั่วลันเตา ผักคะน้า กวางตุ้ง ผักกาดขาว ผลไม้ ได้แก่ กล้วยหอม มะละกอ ส้ม ละมุด มาให้นักเรียนดู และใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 ผักที่ครูนำมาให้นักเรียนดูนี้ เหมือนกันหรือไม่อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 1.2 (กระหล่ำปลี) กับ (กระหล่ำดอก) เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

- 1.3 ผักอะไรบ้าง ที่มีสีเหมือนกัน (จัดประเภท)
- 1.4 อะไรบ้างที่เป็นผลไม้ ให้นักเรียนหยิบออกมา (จัดประเภท)
- 1.5 นักเรียนชอบผักชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.6 นักเรียนชอบผลไม้ชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.7 นักเรียนลองดูซิว่า ผักที่ล้างแล้วกับที่ยังไม่ได้ล้าง ต่างกันอย่างไร

(เปรียบเทียบ)

- 1.8 ถ้าเรารับประทานผัก - ผลไม้ ที่ไม่สะอาด จะเกิดอะไรขึ้น

(สมมติฐาน)

- 1.9 ผักมีประโยชน์หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.10 ผลไม้ มีประโยชน์หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.11 ถ้านักเรียนไม่รับประทานผัก - ผลไม้ จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
2. คุณภาพผัก - ผลไม้ ในฤดูหนาวมาให้นักเรียนจับคู่ โดยใช้คำถาม

ดังนี้

- 2.1 นักเรียนคิดว่าภาพใดที่เหมือนกับบ้าง (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

ครูสรุป ผัก - ผลไม้ ในฤดูหนาว ประโยชน์ของการรับประทานผัก - ผลไม้ และควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อร่างกายแข็งแรง

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. เพลง "หนาวจริง"
2. ผักผลไม้ของจริงในฤดูหนาว เช่น กระหล่ำปลี กระหล่ำตอก มันฝรั่ง หอมใหญ่ ถัสดินเตา ผักคะน้า กวางตุ้ง ผักกาดขาว และผักเมืองหนาว ผลไม้ กล้วย แอปเปิ้ล กล้วยหอม มะละกอ ฝรั่ง กล้วย

3. ภาษนะไส่ผลไม้และผัก (ไส่น้ำไค้)

ภาคผนวก

เพลง

เพลง 'หนาวจริง'

(เตียนใจ มาตุต)

หนาวจริง หนาวจริง หนาวจริง หนาวจริงผิงไฟก็ไค้ ออกก่าดังวิ่งกันซุดมุน
(ซ้า) (เสียงนกหวีดเป่า) หนุกวิ่งก็ไค้หนายหนาวแล้วเอย

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 14
(หน่วยเรียนรู้ฤดูหนาว)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกวิธีทำให้ร่างกายอบอุ่นได้
2. บอกความหมาย หน้า - บาง
3. ทบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. บอกวิธีปฏิบัติตนให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาว
2. ความหมาย หน้า - บาง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องเพลง "หนาว" พร้อมเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ขั้นกิจกรรม

1. ครูสนทนาถึงสภาพอากาศวันนี้เป็นอย่างไร เหมือนเมื่อก่อนหรือไม่ และ
ชมเชยผู้ที่ใส่เสื้อกันหนาว (เปรียบเทียบ)
2. ครูให้นักเรียนดูรูปภาพการปฏิบัติตนในฤดูต่าง ๆ เช่น ฤดูฝน ฤดูหนาว
ฤดูร้อน โดยการใช้คำถาม ดังนี้
 - 2.1 ภาพทั้ง 3 ภาพเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 2.2 ภาพใดบ้างเป็นภาพที่ควรปฏิบัติในฤดูหนาว (จำ จัดประเภท)

- 2.3 ภาพใบบ้างเป็นภาพที่ควรปฏิบัติในฤดูร้อน (จำ, จัดประเภท)
- 2.4 ภาพใบบ้างเป็นภาพที่ควรปฏิบัติในฤดูฝน (จำ, จัดประเภท)
- 2.5 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนสวมเสื้อใบบ้างในฤดูหนาว (สมมติฐาน)
- 2.6 ถ้านักเรียนสวมผ้าหนาในฤดูร้อนจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.7 ถ้าอยากให้ร่างกายอบอุ่น เราควรจะทำอย่างไร
- 2.8 การทำให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาวเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่

เพราะอะไร (สมมติฐาน)

- 2.9 ถ้าร่างกายไม่ได้รับความอบอุ่นในฤดูหนาว เราจะเป็นอย่างไร (ประเมินค่า)

3. ครูสนทนากับนักเรียนพร้อมทั้งให้นักเรียนสังเกต เปรียบเทียบความ
หนา - บาง จากเสื้อผ้านิตต่าง ๆ โดยให้นักเรียนลองสัมผัสและออกมาเลือกหยิบเสื้อผ้าหนา
และบางตามคำสั่งครู ให้นักเรียนช่วยกันแยกประเภทผ้าหนาและบางออกจากกัน

- 3.1 นักเรียน ผ้าเหล่านี้เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.2 ผ้านิตใบบ้างที่บาง หนา (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในเรื่องการปฏิบัติตน
ให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาว

2. ครูให้นักเรียนร้องเพลง "หนาว" พร้อมเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของ
ร่างกาย

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. เสื้อผ้าหนา - บาง ที่เป็นของจริง
2. ภาพการปฏิบัติตนในฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน
3. เพลง "หนาว"

ภาคผนวกเพลง

เพลงหนาว

(วิชัย น้อยเตี๋ย)

หนาว หนาว หนาว พอถึงหน้าหนาวແໝັ່ນหนาวจนสิ้น หนาวโน้นหนาวนี้ หนาวนั้น
 มันหนาวจนสิ้น ไม่รู้จะทำอย่างไร
 เอาอย่างนี้ เอาอย่างนี้ เอาอย่างนี้ พอหนาวอีกที ต้องแข็งแรงว่องไว คั้นเหงื่อ
 ต้องออกกำลังกาย ๆ แล้วทำงานไป จะหายหนาวเอ๋ย

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 15
(หน่วยเรียนรู้กตัญญู)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกวิธีรักษาตนเองให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บในกตัญญู
2. นับเรียงลำดับได้ 1 - 30

เนื้อหา

1. การระมัดระวังโรคภัยไข้เจ็บในกตัญญู
2. การนับเรียงลำดับได้ 1 - 30

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องเพลงหนาว พร้อมทั้งเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่องเด็กชายออก พร้อมกับให้ดูภาพประกอบการเล่านิทาน
2. ครูและนักเรียนสรุปถึงเรื่องในนิทานโดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 เพราะอะไรออกจึงไม่สบาย (จำ)
 - 2.2 ออกทำตัวถูกต้องหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.3 ออกควรทำตัวอย่างไรในกตัญญู (จำ)
 - 2.4 ถ้านักเรียนใส่เสื้อผ้านาง ๆ ในกตัญญูจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.5 ถ้านักเรียนไม่รู้จักระวังรักษาสุขภาพในกตัญญูจะเป็นอย่างไร

(สมมติฐาน)

2.6 การทำให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาว เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

3. ครูให้นักเรียนจัดประเภทภาพที่ควรปฏิบัติในฤดูหนาวและฤดูร้อน
4. ครูให้นักเรียนนับคนที่ใส่เสื้อหนาวมาโรงเรียน จัดเป็นกลุ่มที่ใส่เสื้อสีเหมือนกัน โดยใช้คำถามดังนี้

4.1 ใครบ้างที่ใส่เสื้อผ้าสีคล้ายกัน (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในเรื่องวิธีรักษาตนเองให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บในฤดูหนาว

2. ครูให้นักเรียนร้องเพลง "หนาว"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "เด็กชายออก"
2. ภาพประกอบนิทานเด็กชายออก
3. ภาพการปฏิบัติตัวในฤดูหนาวและฤดูร้อน
4. เพลงหนาว

ภาคผนวกนิทาน

นิทานเรื่องเด็กชายออก

(มัลลิกา เฉลิมพงศ์)

ในตอนเช้าอากาศหนาวมาก เด็กชายออกนอนชดบนที่นอนหันไปกองอยู่ปลายเท้า เพราะเขาตื่นออกทุกครั้งที่คุณแม่หันมาหา เมื่อเขาคืนขึ้นมา เขารู้สึกปวดศีรษะแล้วปวดเมื่อย รวมทั้งเจ็บคอและไม่สบาย เขาพยายามจะลุกขึ้นเพื่อแต่งตัวไปโรงเรียนก็ลุกไม่ไหว คุณแม่เข้ามาดูแล้วจับตัวออก รู้สึกว่าตัวร้อนมาก คุณแม่จึงพาไปหาหมอ หมอฉีดยาให้ หมอใจดีและเอาใจใส่ออกมาก และทำให้เขาสบายขึ้น เมื่อพักอยู่บ้าน 2 - 3 วัน จึงไปโรงเรียนได้ คุณครูจึงเตือนให้ระมัดระวังสุขภาพของตนเอง กลางคืนควรสวมเสื้อแขนยาวหนาว ๆ และหมวเข้านอนด้วย เมื่อมาโรงเรียนต้องสวมเสื้อกันหนาว เพื่อให้ร่างกายอบอุ่นอยู่เสมอ แล้วจะไม่เจ็บป่วยถ้าระวังตนเองให้ดี

เพลง

เพลงหนาว

(วิชัย น้อยเสนีย์)

หนาว หนาว หนาว	พอลังหนาวหนาว
แหม่มหนาวจนสิ้น	หนาวโน้น หนาวนี้ หนาวนั้น
มันหนาวจนสิ้น	ไม่รู้จะทำอย่างไร
เอาอย่างนี้ เอาอย่างนี้ เอาอย่างนี้	พอหนาวอีกที
ต้องแข็งแรงงอไว	ตนเขาต้องออกกำลังกาย ๆ
แล้วทำงานไปจะหายหนาวเอย	

เพลงหนาวจริง

(เตือนใจ ศรีมารุต)

หนาวจริง	หนาวจริง	หนาวจริง
หนาวจริง	ถึงไฟก็อุ่น	
ออกกำลัง	วิ่งกันชุดมุน (ซ้ำ)	
หยุดวิ่งก็อุ่น	หายหนาวแล้วเอย	

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 16
(หน่วยวันเด็ก - วันครู)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกได้ว่าวันเด็กตรงกับวันอะไร
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

วันเด็กตรงกับวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคม

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง "วันเด็ก"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อเพลง "วันเด็ก" และใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 วันเด็ก ตรงกับวันอะไร (จำ)
 - 1.2 ใครเป็นผู้มอบรางวัลแก่นักเรียนเมื่อเวลาอยู่บน (จำ)
 - 1.3 เมื่อนักเรียนอยู่โรงเรียน ใครมอบรางวัลแก่นักเรียน (จำ)
 - 1.4 ทำไมครูกับพ่อแม่จึงมอบรางวัลแก่นักเรียน (จำ)
 - 1.5 ครูรักนักเรียนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 1.6 พ่อแม่รักนักเรียนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 1.7 ครูและพ่อแม่รักนักเรียนเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 1.8 ถ้านักเรียนเป็นเด็กดี จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

1.9 ถ้านักเรียนเป็นเด็กไม่ดี จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

ครูสรุป เพราะเด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ผู้ใหญ่จึงเห็นว่าเด็กสำคัญ จึงจัดให้วันเด็กขึ้นตรงกับวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคมทุกปี

2. ครูนำภาพกิจกรรมที่จัดในวันเด็กแห่งชาติ มาให้นักเรียนดู และแนะนำสถานที่ราชการและสถานที่ต่าง ๆ ที่เปิดให้นักเรียนเข้าชมเพื่อศึกษาหาความรู้ และใช้คำถามดังนี้

2.1 ให้นักเรียนเปรียบเทียบว่าเป็นภาพอะไรเหมือนกันหรือไม่
(เปรียบเทียบ)

2.2 แต่ละภาพเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

2.3 ในวันเด็กนี้นักเรียนอยากจะทำอะไรบ้าง (จำ)

2.4 นักเรียนอยากทำอะไรมากที่สุดในวันเด็ก เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2.5 นักเรียนชอบวันเด็กหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)

3. ครูนำเกมจับคู่ภาพเด็กติดไขว้บนแผ่นป้ายสำลี และใช้คำถามดังนี้

3.1 ภาพเหล่านี้เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

3.2 ภาพใดที่เหมือนกันบ้าง อย่างไร (จัดประเภท) ให้นักเรียนนำภาพที่เหมือนกันไว้วางกัน

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่อง ความสำคัญของวันเด็ก

2. ครูและนักเรียนร้องเพลง "วันเด็ก" พร้อมปรบมือประกอบจังหวะ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. ภาพกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ
2. เกมจับคู่ภาพเด็ก
3. เพลงวันเด็ก

ภาคผนวก

เพลง

วันเด็ก (อ. เตือนใจ มารุต)

วันเด็กวันนี้แสนยินดีปรีดา (ซ้ำ) ชวนกันมาเรีงระบำทำเพลง
 เสาร์ที่สองมกราคม ครอง มารวมร้องเพลง แล้วเรีงระบำ พวกเด็กอย่าซ่า
 ลูกขี้मारายรำ ออกเต้นระบำสนุกสนาน เราแสนเบิกบานในวันเด็กเอย

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 17
(หน่วยวันเด็ก - วันครู)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. พูดคำขวัญวันเด็กได้
2. บอกหน้าที่ของเด็กที่ควรปฏิบัติได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. คำขวัญวันเด็กในปี
2. หน้าที่ของเด็กที่ควรปฏิบัติ เช่น เชื่อฟังผู้ใหญ่ ช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง

ขั้นกิจกรรม

1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องคำขวัญวันเด็ก
2. ครูให้นักเรียนพูดคำขวัญวันเด็กตามครูหลาย ๆ ครั้งจนพูดเองได้ (จำ)
3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับคำขวัญวันเด็กในปี และใช้คำถามดังนี้
 - 3.1 ฟังคำขวัญปีแล้ว นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง (จำ)
 - 3.2 คำขวัญวันเด็กปีแล้ววอย่างไร (จำ)
 - 3.3 เหมือนกับคำขวัญวันเด็กปีหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

3.4 ถ้านักเรียนปฏิบัติตามคำขวัญวันเด็ก นักเรียนจะเป็นอย่างไร
(สมมติฐาน)

3.5 ถ้านักเรียนไม่ปฏิบัติตามคำขวัญวันเด็ก นักเรียนจะเป็นอย่างไร
(สมมติฐาน)

4. ครูเล่านิทานเรื่อง "พบเขาแห่งความดี"

5. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้

5.1 แก้วกับกอง มีนิสัยเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

5.2 แก้วมีนิสัยดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

5.3 กองมีนิสัยดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

5.4 เพราะอะไรแก้วจึงอนุญาตให้ชายชราเข้ามาในบ้าน (จำ)

5.5 แก้วทำถูกหรือไม่ ที่ให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบ้าน (ประเมินค่า)

5.6 ถ้านักเรียนเป็นแก้ว นักเรียนจะเปิดประตูให้คนแปลกหน้าเข้ามา
หรือไม่ (สมมติฐาน)

5.7 ถ้าแก้วไม่เปิดประตูให้ชายชราเข้าบ้าน จะเป็นอย่างไร
(สมมติฐาน)

5.8 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าแก้วเป็นเด็กไม่ดี (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในเรื่องที่นักเรียน
ที่ควรปฏิบัติ

2. ครูและนักเรียนร้องเพลงความเมตตากรุณา

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียน

1. นิทานเรื่อง "หุบเขาแห่งความดี"
2. เพลง ความเมตตาการุณา

ภาคผนวก

นิทาน

หุบเขาแห่งความดี

ก่องกับแกวเป็นพี่น้อง ก่องเป็นพี่ แกวเป็นน้อง ก่องมีนิสัยชอบรังแกและเอาเปรียบคนอื่นอยู่เสมอ ส่วนแกวน้องสาวเป็นคนใจดีและสุภาพอ่อนโยนกับทุกคน ทุกวันแกวต้องทำงานหนักอยู่เสมอ คับหนึ่งมีพายุใหญ่และฝนตกหนัก ในขณะที่แกวกำลังจะหลับ แกวก็ตื่นเสียงเคาะประตู แกวเปิดประตูก็พบคนแก่คนหนึ่งมาร้องขออาหารและขออาศัยหลบฝน แกวเห็นเป็นคนแก่สาหัสจึงเชิญให้เข้ามาในกระท่อม แต่ยังไม่ทันที่แกวก็กเข้ามาเห็นเข้า ได้ไล่ชายแก่ออกไปโดยไม่ฟังคำร้องขอของแกว คับนั้นแกวนอนร้องไห้เพราะสงสารชายชราจนหลับไป ตอนกลางคืนแกวก็ก็นึกไปว่าชายชรานั้นมาปลุกให้แกวตื่น และบอกว่าเขาเป็นเทวดาปลอมตัวมาเห็นว่าแกวเป็นเด็กดีมีความเมตตาการุณา จึงอยากตอบแทนความดีของแกว พรุ่งนี้ให้แกวนำน้ำขันทองขมิ้นไปบนเขาที่ชายทุ่ง บนเขามีธารน้ำแห่งอยู่สายหนึ่งมีเตากรวดเต็มไปหมด ให้แกวหยคน้ำไปในลำธาร ความดีของแกวจะทำให้กรวดเหล่านั้นกลายเป็นทองคำ เช้าวันรุ่งขึ้นขณะที่แกวถือน้ำจะขึ้นไปหุบเขา ก่องเห็นเข้าก็ถามแกวว่าจะไปไหน แกวก็ตอบมากจึงบอกความจริง ก่องก็แย้งขาน้ำไป แกวต้องใช้กระบอกลบไม้ไผ่ตักน้ำไปแทน ระหว่างทางแกวเจอชายแก่ กับเด็กชายตัวเล็ก ๆ ร้องขอน้ำกินแกวก็ก็นำน้ำในกระบอกลบคอก บนเขามีดอกไม้เต็มไปหมดบนกลีบดอกไม้มีหยคน้ำเล็ก ๆ แกวคอยหยดหยดน้ำในดอกไม้มันลงในลำธาร ด้วยความดีของแกวนั้น ก่อนกรวดในลำธารทุกก้อนก็กลายเป็นทองคำ ยกเว้นก้อนหนึ่ง นั่นก็คือก่องนั่นเอง แกวสงสารจึงอ้อนวอนเทวดาขอให้โทษให้ชาย เทวดาบอกว่าหากก่องเป็นเด็กดีก็จะเป็นคน ตั้งแต่นั้นมาก่องก็เป็นเด็กดีที่ใคร ๆ ก็รัก

เพลง

ความเมตตากรุณา (อ.ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

ความเมตตากรุณาเป็นสิ่งดี ผูกให้มีในดวงจิตเป็นนิสัย ใครตกทุกข์ได้ยากลำบากกาย
ช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ภัยเอ๋ย

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 18
(หน่วยวันเด็ก - วันครู)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกสิ่งที่ควรทำในวันเด็กได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

สิ่งที่ควรทำในวันเด็ก เช่น

1. การปฏิบัติตามหน้าที่
2. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
3. การศึกษาหาความรู้ตามสถานที่สำคัญ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนร้องเพลง "หน้าที่เด็ก"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพสิ่งที่เด็กควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับเพลง "หน้าที่เด็ก" และสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้

- 1.1 เด็กต้องมีหน้าที่อะไรบ้าง (จำ, จัดประเภท)
- 1.2 ถ้านักเรียนขี้เกียจ จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

- 1.3 ถ้านักเรียนไม่รู้จักประหยัด จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 1.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเราไม่เชื่อพ่อแม่และครูจะเป็นอย่างไร

(สมมติฐาน)

- 1.5 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนทุกคนร่วมกันทำประโยชน์ให้แก่

โรงเรียนของเรา (สมมติฐาน)

- 1.6 การช่วยเหลือครู เป็นสิ่งสำคัญหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 2. ครูนำภาพกิจกรรมในวันเด็กมาให้นักเรียนดูและสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้
 2.1 นักเรียนว่าภาพที่เห็นนี้เป็นภาพอะไร (จำ)
 2.2 เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 2.3 การไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

(ประเมินค่า)

- 2.4 (จากภาพไปชมวัด) นักเรียนชอบไปวัดหรือไม่ เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

- 2.5 นักเรียนอยากไปเที่ยวที่ไหนมากที่สุดในวันเด็ก เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

- 2.6 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

(สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่อง สิ่งที่ได้ควรปฏิบัติ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง หน้าที่เด็ก

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพหน้าที่เด็กที่ควรปฏิบัติ (ในเพลงหน้าที่เด็ก)
2. เกมภาพหน้าที่เด็ก
3. ภาพกิจกรรมวันเด็ก เช่น ไปเที่ยววัด ชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัด ฯลฯ
4. เพลง หน้าที่เด็ก

ภาคผนวก

เพลง

หน้าที่เด็ก

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

เด็กเอ๋ยเด็กดี ต้องมีหน้าที่ 10 อย่างควยกัน (ซ้ำ)

1. นับถือศาสนา
2. รักษาธรรมเนียมมั่น
3. เชื้อพ่อแม่ ครู อาจารย์
4. วาจานต้องสุภาพอ่อนหวาน
5. ยึดมั่นกตัญญู
6. เป็นผู้รู้จักการงาน
7. ต้องศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่นไม่เกียจไม่คร้าน
8. รู้จักออมประหยัด
9. ต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล น้ำใจนักกีฬาถ้อยคำให้เหมาะกับกาลสมัยชาติพัฒนา
10. ทำตนให้เป็นประโยชน์ ภูษาภรณ์คุณโทษ สมบัติชาติต้องรักษา เด็กสมัย

ชาติพัฒนา จะเป็นเด็กดีพาชาติไทยเจริญ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 19
(หน่วยวันเด็ก - วันครู)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกได้ว่าวันครูตรงกับวันที่ 16 มกราคม
2. ทอคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

วันครูตรงกับวันที่ 16 มกราคม ของทุกปี

การดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง สวัสดิ์คุณครู

ชั้นกิจกรรม

1. ครูอ่านหนังสือคำกลอนเรื่อง ครูให้นักเรียนฟัง
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในคำกลอนเรื่อง "ครู" โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 นักเรียนอยู่บ้านใครเป็นผู้อบรมสั่งสอนนักเรียน (จำ)
 - 2.2 อยู่โรงเรียนใครเป็นผู้อบรมสั่งสอนนักเรียน (จำ)
 - 2.3 ทำไมครูจึงต้องสั่งสอนนักเรียน (จำ)
 - 2.4 ครูคิดสอนนักเรียนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.5 ถ้านักเรียนทำตามคำสอนของครูจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.6 นักเรียนอยากมีอาชีพใดมากที่สุด เมื่อนักเรียนโตขึ้น เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

- 2.7 "ถ้านักเรียนไม่เชื่อฟังครู จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 2.8 นักเรียนอยากเป็นเด็กดีหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 2.9 "ถ้านักเรียนพบกระเป๋าสตางค์ที่สูญหาย นักเรียนจะทำอย่างไร

(สมมติฐาน)

- 2.10 "ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนทิ้งขยะบนพื้นห้องเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

(สมมติฐาน)

- 2.11 "ถ้านักเรียนรักครู นักเรียนควรทำตัวอย่างไร (สมมติฐาน)

สรุป เพราะครูเป็นผู้ยอมรับสั่งสอนให้นักเรียนเป็นเด็กดี เราจึงจัดให้มีวันครูขึ้น เพื่อให้ทุกคนระลึกถึงความดีของครู

3. ครูนำภาพ หนังสือ ดอกไม้ รูปเขียน ครู นักเรียน พร้อมด้วยสัญลักษณ์ติดไว้บนแผ่นกระดาษ และใช้คำถามดังนี้

- 3.1 ภาพที่เห็นคือภาพอะไร (พร้อมติดสัญลักษณ์) (จำ)
 3.2 แต่ละภาพเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 3.3 สัญลักษณ์เหมือนกับภาพใดบ้าง ให้นักเรียนจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์

(จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องความสำคัญของวันครู

(16 มกราคม)

2. ครูสอนให้นักเรียนท่องคำกลองจอง ความรักของหนู

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรื่อง ครู
2. เกมจับหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์เรื่องครูกับนักเรียน
3. เพลงสวัสดีคุณครู
4. คำคล้องจอง ความรักของหนู

ภาคผนวก

หนังสือ

ครู

หนูจากรูใหม่ใครบ้างที่รักหนู
พัฒนาความพร้อมกลมกลืนจิตใจ
เมื่อหนูเป็นเด็กยังเล็กอยู่
เก็บของเป็นที่ให้งามตา
อบรมให้หนูรู้จักเล่น
รู้จัก ร้องรำ งดงามแท้
รู้ภาษาเลขคณิตคิดโจทย์ได้
เวลาผ่านไปไม่เนิ่นนาน
บ้างเป็นหมอ เป็นพ่อค้า เป็นทหาร เป็นพยาบาล เป็นตำรวจ เป็นครู
เป็นวิศวกร พนักงานพิมพ์ดีดเป็นช่างศิลป์ ช่างสวน ช่างเขียน
เขาเหล่านั้นก็ยังอยู่ที่โรงเรียน
ตอบถูกไหมใครคือเขาที่เล่าถึง

คอยดูแลอบรมมนสิย์
ให้เติบโตเป็นคนดีมีวิชา
สอนให้รู้จักถอดคิไลเสื่อผ้า
ไขว่จากตามตอมรักขอขบคิ
คบเพื่อนเป็นรู้จักผอแผ
รู้แพ้ รู้ชนะ รักชาติศิลป์
สังเกตไวรอบรู้ที่มีประสบการณ์
หนูได้มีวิชาประกอบอาชีพต่างกัน
เฝ้าปากเพียรสอนสั่งเหมือนอย่างเดิม
ครูซึ้ง...ตอบทันใดไควา...ครู

คำคลองจอง

ความรักของหนู

(ระพีสมัย นาคทรพรพ)

ใจของหนูก็มีความรัก
 หนูรักคุณพ่อคุณแม่ เต็มหัวใจ
 หนูรักคุณครูสอนหนูทุกอย่าง
 ท่านสอนเราเรียนให้หนูเป็นเด็กดี

หนูเพิ่งรู้จักความรักนั้นเป็นอย่างไร
 รักกว่าใคร ๆ ที่ในโลกนี้
 ว่างขวางเพราะครูท่านจริง
 หนูรักพี่ ๆ และเพื่อนของหนูทุกคน

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 20
(หน่วยวันเด็ก - วันครู)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกหน้าที่เด็กควรปฏิบัติต่อครูได้
2. ปฏิบัติตนต่อครูได้อย่างเหมาะสม
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

หน้าที่เด็กควรปฏิบัติต่อครู - เคารพเชื่อฟังครู - ทำตนเป็นคนดี - การปฏิบัติต่อครู
แสดงความเคารพ - ช่วยเหลือครู

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร่วมกันร้องและปรบมือประกอบเพลง "หน้าที่เด็ก"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพการปฏิบัติตนของเด็กให้นักเรียนดูทีละภาพ พร้อมใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 ภาพนี้เด็ก ๆ กำลังทำอะไร (จำ) เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร
(เปรียบเทียบ)
 - 1.2 เป็นการกระทำที่ดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 1.3 ภาพใดเป็นภาพการปฏิบัติที่ดี ให้นักเรียนนำภาพการปฏิบัติที่ดี
ติดไว้บนแผ่นป้ายสาส์น (จัดประเภท)

1.4 ภาพใดเป็นภาพที่นักเรียนไม่ควรจะทำตาม ให้นักเรียนคิดว่าภาพที่ไม่ควรปฏิบัติไว้ด้วยกัน (จัดประเภท)

1.5 การแต่งกายไม่เรียบร้อยเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่อย่างไร (ประเมินค่า)

1.6 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนคุยกันในขณะที่ครูพูด (สมมติฐาน)

1.7 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนตั้งใจจะไม่เป็นดี (สมมติฐาน)

1.8 ถ้านักเรียนหยิบของเพื่อนโดยไม่ขอจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

1.9 ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนชักเชียนบนโต๊ะเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

(สมมติฐาน)

1.10 นักเรียนเคยปฏิบัติตนเป็นเด็กดีหรือไม่ อย่างไร (สมมติฐาน)

2. ครูนำภาพหน้าที่เด็กมาให้ให้นักเรียนดูและใช้คำถามดังนี้

2.1 ภาพนี้เด็กเขากำลังทำอะไร (จำ)

2.2 ภาพแต่ละภาพเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

2.3 ให้นักเรียนจับคู่ภาพหน้าที่ของเด็ก (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องการปฏิบัติตนต่อครู

2. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง หน้าที่เด็ก

สื่อการเรียน

1. ภาพการปฏิบัติตนของเด็กนักเรียน
2. ภาพหน้าที่ของเด็ก
3. เพลงหน้าที่เด็ก

ภาคผนวก

เพลง

หน้เด็ก

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

เด็กเอยเด็กดี ต้องมีหน้าที่ 10 อย่างด้วยกัน (ซ้ำ)

1. นับถือศาสนา
2. รักษาธรรมเนียมอัน
3. เชื่อพ่อแม่ ครู อาจารย์
4. วาจาต้องสุภาพอ่อนหวาน
5. ยึดมั่นกตัญญู
6. เป็นผู้รักการงาน
7. ต้องศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่น ไม่เกียจไม่คร้าน
8. รู้จักออมประหยัด
9. ต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล น้ำใจนักกีฬาเกล้ายา ให้เหมาะแก่กาลสมัยชาติพัฒนา
10. ทำตนให้เป็นประโยชน์ รัฐบาลคุณโทะ สมบัติชาติต้องรักษา เด็กสมัยชาติพัฒนา
จะเป็นเด็กที่พาชาติไทยเจริญ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 21
(หน่วยชุมชนของเรา)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. รู้ความหมายของคำว่า ชุมชน
2. บอกชื่อและที่ตั้งของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ชุมชนคือ สถานที่ที่คนอยู่รวมกันมากมาย
2. ชื่อและที่ตั้งของชุมชน เรียกว่า หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดที่โรงเรียน

ตั้งอยู่

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำรูปภาพเกี่ยวกับบ้าน ร้านค้า โรงเรียน โรงพยาบาล ธนาคาร วัดและตลาด ฯลฯ จัดบนกระดานดำสำหรับสังเกตแล้วให้นักเรียนทายว่าคืออะไร

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพสถานที่สำคัญในชุมชน เช่น บ้าน โรงเรียน ร้านค้า โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ธนาคาร วัด และตลาด ฯลฯ มาให้นักเรียนดู และสนทนาโดยใช้คำถาม ดังนี้
 - 1.1 ภาพนักเรียนเห็นคืออะไรอะไร (จำ)
 - 1.2 นักเรียนเคยไปที่ไหนมาบ้าง ไปทำอะไร (จำ)
 - 1.3 ภาพสถานที่นักเรียนเห็นมีกี่แห่ง มากหรือน้อย (จำ)

1.4 ทุกคนทำงานเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

1.5 มีอาชีพเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

ครูสรุปสถานที่เหล่านั้นรวมกันเราเรียกว่าชุมชน ดังนั้น ชุมชนคือ สถานที่ที่คนอาศัย
อยู่รวมกันมากมาย มีหลายอาชีพ

2. ครูให้นักเรียนผลัดกันจับคู่เล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นเพื่อนที่อยู่ต่างจังหวัดมา
ตามหาบ้านของนักเรียน (ผู้ถูกถาม) โดยใช้คำถามว่า

2.1 บ้านของ (ชื่อนักเรียน) อยู่ที่ไหน (จำ)

2.2 บ้านอยู่ใกล้สถานที่อะไร จะไปได้อย่างไร นักเรียนผู้ถูกถามจะบอก
ที่ตั้งบ้านของตน (จำ)

3. ครูและนักเรียนสนทนาเรื่องชื่อและสถานที่ตั้งของชุมชน โรงเรียนตั้งอยู่
โดยใช้คำถามดังนี้

3.1 ใครบ้างว่าโรงเรียนของเราตั้งอยู่ในจังหวัดใด อำเภออะไร (จำ)

3.2 มีสถานที่สำคัญอะไรบางอยู่ใกล้ ๆ โรงเรียน (จำ)

3.3 สถานที่เหล่านั้นมีลักษณะเหมือนโรงเรียนของเราหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

3.4 มีบ้านของใครอยู่ใกล้โรงเรียนบ้าง ให้นักเรียนยกมือ (จัดประเภท)

3.5 มีบ้านของใครอยู่ไกลจากโรงเรียนบ้าง ให้นักเรียนยกมือ (จัดประเภท)

3.6 ถ้าไม่มีโรงเรียนเราจะไปเรียนที่ไหน (สมมติฐาน)

3.7 ถ้าไม่มีโรงเรียน เราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

3.8 การจำชื่อที่ตั้งของโรงเรียน หรือบ้านใด มีประโยชน์หรือไม่

(ประเมินค่า)

3.9 จะเกิดอะไรขึ้นถ้านักเรียนจำชื่อที่ตั้งบ้านของนักเรียนไม่ได้ (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานที่ตั้งของโรงเรียนว่าอยู่ที่ใด

2. ครูให้นักเรียนร้องเพลง "ชุมชนของเรา"

ชั้นประถมศึกษา

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. แผนป้ายคำศัพท์
2. ภาพสถานที่ต่าง ๆ เช่น บ้าน โรงเรียน ร้านค้า โรงพยาบาล สถานที่ตำรวจ

ธนาคาร วัด ตลาด

3. เพลง "ชุมชนของเรา"

ภาคผนวก

เพลง

เพลง "ชุมชนของเรา" (ทำนองโรงเรียนของเรา)

ชุมชนของเราอยู่ เราดูแลกันกลมเกลียว ชาวบ้านช่างน่ายกย่อง พวกเราทุกคน
ช่วยกันทำงาน ช่วยกันทำงาน

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 22
(หน่วยชุมชนของเรา)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกชื่อสถานที่สำคัญในชุมชนได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

สถานที่สำคัญในชุมชน เช่น วัด โรงพยาบาล โรงเรียน ฯลฯ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำหุ้เมื่อมาสนทนากับนักเรียนว่าวันนี้จะพานักเรียนไปชมสถานที่ต่าง ๆ กัน
ล้วนมีมากมายในชุมชน

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "จะไปไหนดี"
2. ครูและนักเรียนสรุปถึงสถานที่สำคัญในหนังสือโดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 เตาทองการจะซื้ออะไร (จำ)
 - 2.2 ทำไมเตาถึงหาซื้อเสตมป์ไม่ได้ (จำ)
 - 2.3 ถ้านักเรียนเป็นเตานักเรียนจะทำอย่างไร เมื่อหาซื้อเสตมป์ไม่ได้ (สมมติฐาน)
 - 2.4 ตลาดสดกับรูปเปอร์มาร์เก็ตเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

- 2.5 นักเรียนชอบไปสวนสนุกหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
3. ครูนำแผนป้ายผ้าสำคัญ ประกอบภาพสถานที่สำคัญในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ตำรวจ ฯลฯ สอนให้นักเรียนโดยการใช้อำถามดังนี้
- 3.1 (ภาพสถานที่) เราไปทำอะไรที่..... (จำ)
- 3.2 โรงเรียนกับโรงพยาบาลเหมือนกันหรือไม่ เพราะอะไร (เปรียบเทียบ)
- 3.3 วัดกับโรงเรียนเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.4 สถานที่ใดบ้างที่ทำสีเหมือนกัน (จัดประเภท)
- 3.5 สถานที่ใดบ้างที่มีรูปทรงเหมือนกัน (จัดประเภท)
- 3.6 ถ้านักเรียนมีเงินมาก ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)
- 3.7 นักเรียนชอบไปไหนมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 3.8 สถานที่ใดที่นักเรียนไม่ชอบไปมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสถานที่สำคัญในชุมชนและเพิ่มเติมในส่วนที่ให้สมบูรณ์ ในเรื่องสถานที่สำคัญในชุมชน
2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ชุมชนของเรา"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. แผนป้ายสำคัญ
2. หนังสือนิทาน "จะไปไหนดี"
3. ภาพสถานที่สำคัญในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ตำรวจ ธนาคาร บ้าน ตลาด
4. เพลง "ชุมชนของเรา"

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง จะไปไหนดี

เต้าตัวหนึ่งต้องการขอแสดงปณิธานหมาย มันเดินผ่านโรงเรียนจึงถามครูว่า
"คุณครูครับ ที่นี้ไม่มีแสดงปณิธานไหมครับ" "ไม่มีหรอกจะ เธอต้องไปซื้อที่ทำการไปรษณีย์"

ครูบอก

มันเดินผ่านสนามสำหรับเล่น "คุณครับ ที่นี้ไม่มีแสดงปณิธานไหมครับ" "ไม่มีหรอกที่
ไม่ได้ขายแสดงปณิธาน"

เดินผ่านสวนสาธารณะ "เป็นไง หลงทางหรือเต้าน้อย" คนงานในสวนถาม
"เปล่าครับ ผมต้องการขอแสดงปณิธาน" เต้าบอก "ที่นี้ไม่มีแสดงปณิธานหรอก" คนงานบอก

เดินผ่านสระว่ายน้ำ "คุณครับที่นี้ไม่มีแสดงปณิธานไหมครับ" "ไม่มีหรอก ที่นี้เป็นสระว่ายน้ำ"

เดินผ่านตลาดสด "ผมจะขอแสดงปณิธานที่ไหน" "ที่นี้เป็นตลาดสด ไม่มีแสดงปณิธาน"

เดินผ่านรูปเปอร์มาร์เก็ต "ที่นี้ไม่มีแสดงปณิธานไหมครับ" "เสียใจ ที่นี้เป็นรูปเปอร์มาร์เก็ต
ไม่มีแสดงปณิธาน"

มันเดินผ่านสวนสนุก โรงภาพยนตร์ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ท่าอากาศยาน
โรงแรม ธนาคาร สนามกีฬา ซูเปอร์โบสถ์ วัด สถานีดับเพลิง ค่ายทหาร สถานีรถไฟ
ทุก ๆ ที่ ก็ไม่มีแสดงปณิธาน จนในที่สุดก็มาถึงที่ทำการไปรษณีย์ เต้าจึงได้แสดงปณิธาน
และส่งได้เรียบร้อยแล้ว

เพลง

เพลง ชุมชนของเรา (ทำนองเพลงโรงเรียนของเรา)

ชุมชนของเรา	เราดูแลกัน
ชาวบ้านชานานิยม	พวกเราทุกคนช่วยกันทำงาน
ช่วยกัน ช่วยกันทำงาน	

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 23
(หน่วยชุมชนของเรา)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกอาชีพต่าง ๆ ของบุคคลในชุมชนได้
2. บอกคำความหมาย 1 - 10 ได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. อาชีพในชุมชนของเรา เช่น ชวนา ชวนสวน ชวนไร่ ตำรวจ พยาบาล
ครู บุหรี่ไปรษณีย์ ฯลฯ
2. รู้คำความหมาย 1 - 10

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้ปริศนาคำกลอนทายอาชีพจากหนังสือ "เขาทำอะไร" อ่านให้นักเรียนฟัง
และเฉลยคำภาพประกอบในหนังสือ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "อาชีพของฉัน" ให้นักเรียนฟัง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงอาชีพต่าง ๆ จากนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 คุณอยากมีอาชีพอะไร เมื่อโตขึ้น (จำ)
 - 2.2 อาชีพพหรรคหรือไม เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.3 ถ้าไม่มีทหาร เราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

- 2.4 ที่มียานนี้หรืออะไรเมื่อโตขึ้น (จำ)
- 2.5 อาชีพพยาบาลหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.6 อาชีพครูหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.7 ถ้าไม่มีตำรวจ จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
- 2.8 ถ้ามีชาวสวน เราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.9 หมอรักษาโรคภัยเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 2.10 อาชีพในนิทานเรื่องนี้หรืออะไรบางอย่าง (นับจำนวน (จำ))

3. ครูให้นักเรียนเล่นบทบาทสมมติเป็นบุคคลอาชีพต่าง ๆ ทั้งที่เหมือนกัน และไม่เหมือนกัน เช่น ตำรวจกับขโมย หมอกับคนไข้ พ่อค้า (แม่ค้า) กับคนซื้อของ ตำรวจจราจร กับคนข้ามถนน ตำรวจกับเพลิง ชาวสวนชาวสวน และให้นักเรียนที่จับคู่ช่วยกันทายโดยใช้คำถาม ดังนี้

- 3.1 ชื่อนักเรียน กับชื่อนักเรียน ทำท่าทางเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
- 3.2 ชื่อนักเรียน ทำท่าอาชีพอะไร (จำ)
- 3.3 ถ้าไม่มีชาวสวนเราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 3.4 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าไม่มี (ตำรวจ หมอ พ่อค้า ฯลฯ) (สมมติฐาน)
- 3.5 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเราหยิบของของคนอื่นมาโดยไม่ได้อุญาต

(สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้หุ่นนิ้วบุคคลอาชีพต่าง ๆ ประกอบ
2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "หนูจะเป็นอะไร"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ปริศนาคำกลอน จากหนังสือ "เราทำอะไร"
2. หนังสือนิทาน อาชีพของฉัน
3. เกมจับหมวดหมู่ภาพบุคคลต่าง ๆ และเครื่องใช้
4. หนังสือนิทานอาชีพต่าง ๆ
5. เพลง "หนูจะเป็นอะไร"

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง อาชีพของฉัน

ตุและทิมเป็นพี่น้องกัน เย็นวันหนึ่งขณะที่ทำกรบ้าน ตุคุยกับคุณพ่อว่า "คุณพ่อครับ วันนี้คุณครูถามผมว่าโตขึ้นผมอยากเป็นอะไร" "แล้วลูกอยากทำงานอะไรละ" คุณพ่อถาม "ผมอยากเป็นทหารครับ ผมจะป้องกันศัตรูของชาติเข้ามารุกราน" ตุตอบทันที "ทิมอยากเป็นพยาบาลละ" "ทิมอยากช่วยคนที่เจ็บป่วย ไม่สบาย ให้เขารู้สึกอบอุ่นและหายป่วยเร็วละ" ทิมตอบ "ดีมากลูกรักแล้วเพื่อน ๆ ของลูกอยากเป็นอะไรบ้าง" คุณพ่อถามตุและทิม "ประกาศา อยากเป็นครูครับ" เขาบอกว่าเขาจะไปสอนในโรงเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นกันดารด้วย" "ออกอยากเป็นตำรวจ เขาจะจับคนที่ทำผิดกฎหมาย" "อรทัย อยากเป็นหมอรักษาโรค ส่วนสง่า อยากเป็นหมอพื้น ที่เรียกว่า ทันตแพทย์ครับ" "ดีแล้วนะ แล้วเพื่อนทิมละ" คุณพ่อถามทิมบ้าง "จិត จะเป็นชาวสวนเหมือนคุณพ่อของเขา เขาจะปลูกต้นไม้และผลไม้หลาย ๆ ชนิด" "ก้อง อยากเป็นช่างตัดเสื้อละ เขาชอบตัดเย็บ" "ซูลี อยากจะค้าขาย เพราะที่บ้านของซูลีมีร้านค้าขายของมากมาย" "เพื่อนอีกหลายคน อยากเป็นช่างไม้ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ และช่างไฟฟ้าละ" ทิมตอบคุณพ่อ พ่อบอกว่า "ทุกอาชีพก็เหมือนกันหมดเพราะเป็นอาชีพสุจริต นอกจากนั้นแล้วยังมีอาชีพอื่น ๆ เฉพาะท้องถิ่นด้วย เช่น ทำนา ทำประมง ทำไร่ ทำนาเกลือ" แล้วเพื่อน ๆ ละ ลองคิดดูว่ามีอาชีพอะไรอีกบ้างที่เราพบและอยากจะเป็น

ปรีศนาคำกลอน

อาชีพของฉัน

ใครเอ๋ย... เก่งกาจการงาน เจอะโจรพาล จับกุมขัง รักษาความปลอดภัย
อุณใจเราจึ่ง จราจรคับคั่ง แก้ไขควบคุม

ใครเอ๋ย... งานมีมากล้น ไม่กลัวแดดฝน ทุกตำบลไปถึง ล้าปากเพียงใด
ไม่เคยคำนึง เร่งรีบตะบึง ส่งจดหมายทุกวัน

ใครเอ๋ย... สอนหนูร้องเพลงเตนรำ สอนอ่านเขียนประจำ อบรมดูแลแต่สิ่ง
ควรทำ

ใครเอ๋ย... กล้าหาญ ถือขวาน ห่อน้ำ มุงมั้น ไฟไหม้ไปเร็วพลัน ร่วมกัน
ดับไฟช่วยคน

ใครเอ๋ย... ทำงานแข็งขัน ทุกวันยิ้มแย้มแจ่มใส ตรวจร่างกาย วัดไข้ ฉีดยา
ช่วยหมอรักษาผู้คน

เพลง

เพลงหนูจะเป็นอะไร (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

หนูจ๋าหนู คิดดูเสียให้คิด อนาคตที่จะสุขศรี โตขึ้นหนูจะเป็นอะไร
หนูอยากเป็นทหาร ป้องกันอธิราชศัตรู หนูอยากจะเป็นครู ให้ความรู้กับเด็ก ๆ
ทั่วไป

หนูอยากเป็นตำรวจ วิ่งไล่กวาดผู้ร้ายเร็วไว หนูอยากเป็นอะไร อ่อนน้อมได้เป็น
พยาบาล

หนูจ๋าหนู ต้องเรียนรู้ให้เชี่ยวชาญ หนูจะต้องขยัน หมั่นทำการบ้าน มาส่งคุณครู

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 24
(หน่วยชุมชนของเรา)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกชื่อประเพณีสำคัญในชุมชนได้
2. ใช้คำสุภาพได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ประเพณีสำคัญในชุมชน
2. การใช้คำพูดสุภาพต่าง ๆ เช่น ผม ฉัน ครับ คะ เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องและร่ายประกอบเพลง "วันปีใหม่" และ "วันสงกรานต์" ร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนดูภาพประเพณีต่าง ๆ ที่สำคัญในชุมชน เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ และวันปีใหม่ และสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 ภาพนี้เป็นวันอะไร (จำ)
 - 1.2 เราทำอะไรกันบ้างในวันนี้ (จำ)
 - 1.3 วันสงกรานต์กับวันปีใหม่เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

1.4 วันสงกรานต์กับวันปีใหม่ เราทำอะไรเหมือนกันบ้าง (จัดประเภท)

1.5 นักเรียนชอบวันสงกรานต์/วันปีใหม่ หรือไม่ เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

1.6 (ภาพวันสงกรานต์) เราทำอะไรบ้างในวันสงกรานต์ (จำ)

1.7 นักเรียนเคยเห็นคนเอาน้ำใส่ถุงพลาสติกแล้วปาดใส่คนอื่นหรือไม่

จะเกิดอะไรขึ้นกับคนที่ถูกปาด (สมมติฐาน)

1.8 เราทำอะไรบ้างในวันปีใหม่ (จำ)

2. ครูให้นักเรียนเล่นเกมทายสมบัติ รศน้ำผู้ใหญ่ อวยพรผู้ใหญ่ และใช้คำถาม

ดังนี้

2.1 เวลา รศน้ำผู้ใหญ่ เราควรพูดว่าอย่างไร (จำ)

2.2 การพูดจาไพเราะดีหรือไม่เพราะอะไร (ประเมินค่า)

2.3 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเราพูดจาไม่ไพเราะกับเพื่อน ๆ และคนอื่น ๆ

(สมมติฐาน)

2.4 การพูดจาไพเราะ พูดได้อย่างไรบ้าง (จำ)

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่อง ประเด็นที่สำคัญในชุมชน และการใช้คำสุภาพ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพประเด็นที่สำคัญในชุมชน เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น
2. เพลงวันปีใหม่
3. เพลงวันสงกรานต์

ภาคผนวกเพลง

รำวงปีใหม่ (อ.เตือนใจ มารุต)

รำวง รำวง ปีใหม่ อวยชัยให้มีความสุข ร่มรื่นเรีงสนุก อวยพรความสุข
วันปีใหม่เอ๋ย

เพลงอวยพรปีใหม่ (ไมตรี ขนนกยูงแต่ง)

สวัสดีปีใหม่ สวัสดีปีใหม่ ขออวยชัยให้เธอ จงมีความสุข จงมีความสุข
สนุกสนาน สำราญใจ ไชโย ไชโย

เพลงวันสงกรานต์ (อ.ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

13 เมษายน เป็นวันสงกรานต์ แต่โบราณนับเป็นวันปีใหม่ ทำบุญแล้วสงน้ำพระ
น้อมคารวะรดน้ำผู้ใหญ่ อวยพรให้แก่กัน ด้วยสายธารเย็นฉ่ำชื่นใจ เบิกบานด้วยจิตแจ่มใส
สุขใจในวันสงกรานต์

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 25
(หน่วยชุมชนของเรา)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกการปฏิบัติตนในชุมชนอย่างถูกต้องได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

การอยู่ร่วมกันในชุมชนทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยกันสร้างความเจริญ
ที่อยู่อาศัย เด็กมีหน้าที่ช่วยชุมชน เช่น รักษาความสะอาดของชุมชน ไม่ขีดเขียน หรือทำลาย
สถานที่สำคัญและพுகจาสุภาพต่อบุคคลทั่วไป

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ชุมชนของเรา"

ขั้นกิจกรรม

ผู้ใหญ่

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "ผู้ใหญ่ดีกับนางมา" ประกอบหุ่นมือ และภาพชุมชน
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องในนิทาน โดยการใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ผู้ใหญ่ดีกับนางมาคุยกันเรื่องอะไรบ้าง (จำ)
 - 2.2 ผู้ใหญ่มีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.3 ถ้าคนในชุมชนไม่ช่วยกันทำงาน ชุมชนจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

- 2.4 ในหมู่บ้านผู้ใหญ่นั้นมีสถานที่สำคัญอะไรบ้าง (จำ)
- 2.5 เหมือนกับชุมชนที่เราอาศัยอยู่หรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 2.6 มีอะไรที่เหมือนกันบ้าง (จัดประเภท)
- 2.7 ชาวบ้านในชุมชนของผู้ใหญ่ มีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร

(ประเมินค่า)

3. ครูให้นักเรียนดูภาพ 2 ภาพ ภาพชุมชนที่สะอาดกับชุมชนที่สกปรก แล้วใช้

คำถาม ดังนี้

- 3.1 ภาพ 2 ภาพนี้ แตกต่างกันอย่างใด (เปรียบเทียบ)
- 3.2 ถ้าทุกคนทิ้งขยะลงบนถนนชุมชนของเราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 3.3 จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ถ้าเราทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง (สมมติฐาน)
- 3.4 ถ้านักเรียนรักเขียนตามโต๊ะ และผนังหรือกำแพงจะเป็นอย่างไร

(สมมติฐาน)

- 3.5 ถ้านักเรียนไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดในโรงเรียนของเรา จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดในสมมุติฐานในเรื่องนักเรียนจะช่วยทำให้ชุมชนของเราได้อย่างไร

2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง "ชุมชนของเรา"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "ผู้ใหญ่กับนางมา"
2. หุ่นมือและภาพชุมชนผู้ใหญ่
3. ภาพชุมชนที่สะอาด และชุมชนที่สกปรก
4. เพลง "ชุมชนของเรา"

ภาคผนวก

นิทาน

นิทาน เรื่อง ผู้ใหญ่ลี้ภัยกับนางมา

(มัลลิกา เฉลิพิมพ์)

ในงานเทศกาลทำบุญวันขึ้นปีใหม่ ชาวบ้านพากันถือขันข้าวพร้อมอาหารคาวหวาน มาทำบุญทั่ววัด ทุกคนหน้าตาอิ่มแ้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพ สะอาด สวยงาม

วันปีใหม่ผ่านไปทุกปี บ้านเมืองก็เจริญขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลา หลังจากทำบุญเสร็จก็มีงานรื่นเริงสนุกสนาน รำวง ด่าตัด ลิเก

"ดูชาวบ้านมีความสุขเสียจริง ๆ นะยาย" ผู้ใหญ่ลี้ภัยกับนางมา ภรรยาผู้ชรา นางมาจึงพูดว่า "ก็เพราะชาวบ้านเขาขยันขันแข็งทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เอาไรต์ เอาเปรียบไม่คดโกงกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันนะซิด้า เขาจึงมีความสุข" นางมาพูดต่อไปอีกว่า "ตาก็มีส่วนช่วยเขาด้วยนะ เพราะฉันเห็นสมัยก่อนบ้านเรายังไม่มีวัด โรงเรียน ไม่มีสถานีอนามัย แต่เดี๋ยวนี้พร้อมทั้งไฟฟ้า น้ำประปาถึงหมู่บ้านเราด้วย เจริญกว่าแต่ก่อนมากนัก" "เอ แต่เขาว่าเป็นเพราะชาวบ้านเขารวมมือรวมใจกันพัฒนาหมู่บ้าน ทำถนน ทำสะพาน ทำอ่างเก็บน้ำด้วยนะ หมู่บ้านเราถึงได้เจริญอย่างนี้" ผู้ใหญ่ลี้ภัยกล่าวพร้อมกับชวนยายมาไปร่วมสนุกกับลูกหลานอย่างสนุกสนาน

เพลงชุมชนของเรา

(ทำนองโรงเรียนของเรา)

ชุมชนของเราอยู่ เราดูแลกันชุมชน
ชาวบ้านเราสนิทเ็น พวกเราทุกคนช่วยกันทำงาน
ช่วยกันทำงาน ช่วยกันทำงาน

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 26
(หน่วยสัตว์บก)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกชื่อรูปร่างลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์บกบางชนิดได้
2. บอกความหมายเล็ก - ใหญ่ ได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

สัตว์บกมีมากมายหลายชนิดมีชื่อแตกต่างกัน เช่น ม้า ช้าง วัว ควาย สุนัข กระจับปี่ ฯลฯ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำปริศนาคำทาย อะไรเอ๋ย มาให้นักเรียนทายว่าสัตว์ตัวนั้นคืออะไร

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "กระต่ายตื่นตูม" ให้นักเรียนฟังประกอบภาพสัตว์ในเรื่อง ตีคบนแผนป้ายสำคัญ
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 สัตว์ในเรื่องกระต่ายตื่นตูม มีอะไรบ้าง (จำ) จำนวนเท่าไร (จำ)
 - 2.2 เกิดอะไรขึ้นกับสัตว์เหล่านั้น (จำ)
 - 2.3 สิ่งใด เชื่อกับกระต่ายพูดเหมือนสัตว์อื่น ๆ หรือไม่ (เปรียบเทียบ)
 - 2.4 ถ้าสิ่งใด เชื่อกับกระต่ายจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.5 ถ้าสัตว์ต่าง ๆ ไม่เชื่อคำพูดของกระต่ายจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

- 2.6 สิ่งใด เป็นสัตว์ที่คหหรือไม เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.7 สัตว์ป่ากับสัตว์บ้านเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
- 2.8 สัตว์อะไรที่อยู่อาศัยในป่าบาง (จัดประเภท)
- 2.9 สัตว์อะไรที่อาศัยอยู่ในบ้าน (จัดประเภท)
3. ครูนำสัตว์จำลองที่อยู่ในป่า กับสัตว์ป่าที่เลี้ยงไว้ในบ้านมาให้นักเรียนดู
และใช้คำถามดังนี้
 - 3.1 สัตว์ชนิดใดบ้างอยู่ในป่า (จัดประเภท)
 - 3.2 สัตว์ชนิดใดบ้างที่เรานำมาเลี้ยงไว้ในบ้าน (จัดประเภท)
 - 3.3 สัตว์ป่ากับสัตว์เลี้ยงเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.4 ถ้าเรานำเสือมาเลี้ยงไว้ในบ้าน จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
 - 3.5 ถ้าสัตว์เลี้ยงไปอยู่ในป่า จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
 - 3.6 นักเรียนชอบสัตว์ป่าชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 3.7 นักเรียนชอบสัตว์บ้านชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 3.8 เปรียบกับสิ่งใด เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.9 สัตว์อะไรบางที่ตัวใหญ่ (จัดประเภท)
 - 3.10 สัตว์อะไรบางที่ตัวเล็ก (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่อง รูปร่างลักษณะของสัตว์บกชนิดต่าง ๆ

2. ครูและนักเรียนร้องเพลงสัตว์เลี้ยง

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง กระทายตนตม
2. ภาพสัตว์ประกอบนิทาน กระทายตนตม
3. แผนป้ายคำศัพท์
4. สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยงจำลอง เช่น
 สัตว์ป่า : ช้าง สิงโต เสือ หมี ยีราฟ ฯลฯ
 สัตว์เลี้ยง : หมู หมา แมว ไก่ แพะ แกะ ฯลฯ
5. เพลงสัตว์เลี้ยง
6. ปริศนาคำทายอะไรเลย

ภาคผนวก

นิทาน

กระทายตนตม

(นิทานอีสป)

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีกระทายตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นตาล ขณะนั้นมีลมพายุพัดแรง ลูกตาลหล่นตุบลงมาตรงข้าง ๆ กระทายตกใจคิดว่าฟ้าดม จึงวิ่งหนีไปอย่างรวดเร็วสุดชีวิตไปเจอ ช้าง ม้า วัว ควาย กำลังเดินอยู่ในป่า ก็บอกให้รีบหนีเร็ว ฟ้าดม สัตว์พวกนั้นพลอยตกใจพากันวิ่งหนีกันใหญ่ ต่อมาก็วิ่งออกจากป่ามาถึงหมู่บ้าน เจอ หมู เป็ด ไก่ หมา แมว และนก กำลังกินอาหารกันอยู่ กระทายก็บอกให้รีบหนีเร็ว ฟ้าดม สัตว์พวกนั้นพากันวิ่งตามกระทายเข้าป่าไปเหยียบกันล้มตายเป็นจำนวนมาก ต่อมากระทายก็ไปพบกับสิงโตตัวหนึ่ง กำลังเดินสวนทางมา กระทายก็บอกให้สิงโตหนีฟ้ากำลังดม สิงโตก็บอกให้กระทายพาไปหาฟ้าดมที่ไหน กระทายก็เดินนำไป ปรากฏว่าพบแต่ลูกตาลหล่นอยู่กับพื้นดิน สิงโตจึงสอนพวกสัตว์ทั้งหลายที่ยังเหลืออยู่ว่า เวลาได้รับฟังอะไรต้องคิดพิจารณาให้ดีเสียก่อน อย่าเชื่ออะไรง่าย ๆ แล้วจะเกิดผลเสียหายภายหลัง พวกสัตว์ทั้งหลายรู้สึกตัวว่าหลงผิด จึงพากันแยกย้ายกลับที่อยู่ของตน

เพลง

เสียงสัตว์

(ไม่ว่าบนานานผู้แต่ง)

เฮ เฮ ตะว มาเถิดมาช่วยกันส่งเสียงให้เป็นคำ เบียง เสียงสัตว์ร้อง
 ทั้งประกอบทำนอง แล้วช่วยกันร้องให้พร้อมกัน คื ต่างว่ากันเป็นดัง...ดัง
 (ช้าง ม้า วัว เป็ด ไก่ ฯลฯ)
 แล้วดัง...มันร้องยังงี้
 ดัง...มันร้องเจ๊ก เจ๊ก เจ๊ก เจ๊ก เจ๊ก เจ๊ก เจ๊ก เจ๊ก

อะไรเอ๋ย

ลำตัวสูงโย่ง หลังโค้งคอบน ใต้เสื้อลายพราว แขนงคอตึงตรง ชอบกินใบไม้
 ในแดนป่าดง มองดูรูปทรง คล้ายบันไดเดิน
 ขนยาวคลุมไหล่ ปากใหญ่ฟันคม เสียงคำรามขม สัตว์อนกตัวล้าน ยกย่องเรียกขาน
 "ราชาแห่งสัตว์"
 ขาใหญ่เหมือนเสา จมูกยาวเหมือนแขน ส่วนหูนั้นแบน ขยับลากสูง
 ลำตัวลายพาด งามอย่างผืนผ้า มองดูละม้าย คล้ายแมวบ้านเรา ดูร้ายไม่เบา ชอบ
 ล่าสัตว์กิน
 มีเขี้ยวมีเขี้ยว คล้ายหมาป่าคลาน ราวเรียงสำราญ นิ่งใดคล้ายคน ฉลาดเหลือล้น
 ชูขนจริงเอ๋ย
 มีหัวคล้ายแกะ มีคอคล้ายห่าน สองโตนกกระทางาน โยกอยู่เบื่องาน ลดขาวออกน้ำ
 นานลำตามทน ทะเลทรายไกลพัน คืบคลานเข้าไป

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 27
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกสี เสียงร้อง ตลอดจนประเภทของสัตว์ที่เป็นสัตว์เลี้ยงได้
2. บอกประโยชน์และโทษของสัตว์เลี้ยงได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่น ใช้งาน เป็นอาหาร
2. โทษ โรคที่ติดจากสัตว์

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้เด็กเรียนรู้ร้องเพลง "ดูฆาตฆาต"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพสัตว์หมขนาดต่าง ๆ กัน เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า หมู หมา ไก่
แมว แพะ ฯลฯ จัดไว้บนแผ่นป้ายสำคัญ และใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 หมูกับหมาเหมือนกันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 1.2 สัตว์ชนิดใดที่เลี้ยงไว้รับประทาน (จัดประเภท)
 - 1.3 สัตว์ชนิดใดที่เลี้ยงไว้ดูเล่น (จัดประเภท)
 - 1.4 สัตว์ชนิดใดที่เลี้ยงไว้ใช้งาน (จัดประเภท)
 - 1.5 หมาเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

- 1.6 นักเรียนชอบหมาหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.7 ถ้าเราไม่มีวัว ควาย จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 1.8 นักเรียนชอบสัตว์เลื้อยชนิดใดมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 1.9 ช้างเป็นสัตว์มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
2. ครูสนทนากับนักเรียนถึงโทษที่เกิดจากสัตว์ เช่น ถ้านักเรียนเล่นกับสัตว์ป่าไม่ระวังอาจจะติดโรค เช่น โรคคุดตัวน้ำ หิด หอบ วัณโรค บาดทะยัก เป็นต้น และใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ถ้านักเรียนเล่นกับหมา แมวไม่ระวัง จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
 - 2.2 จะเกิดอะไรขึ้นถ้านักเรียนถูกสัตว์เลื้อยกัดหรือข่วน (สมมติฐาน)
 - 2.3 ถ้านักเรียนถูกหมากัด นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)
3. ครูแจกบัตรภาพสัตว์เลื้อย ให้นักเรียนได้บัตรสัตว์ชนิดใดก็จะทำท่าทางและร้องเสียงสัตว์
 - 3.1 ให้นักเรียนผลักดันออกมาทำท่าทาง และร้องเสียงสัตว์ และให้เพื่อนช่วยกันทายว่าเป็นสัตว์อะไร (จำ)
 - 3.2 ให้นักเรียนแสดงพร้อมกัน เมื่อครูให้สัญญาณให้จับกลุ่มเข้าพวกเดียวกัน (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องประโยชน์และโทษของสัตว์เลื้อย
2. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง "ลุงฆานานา"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียน

1. ภาพสัตว์เลื้อยชนิดต่าง ๆ เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย อูฐ หมู ไก่ เพะ แมว หมา

นก

2. เพลง "ลุมพาทานา"

ภาคผนวก

เพลง

ลุมพาทานา (อ.ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

ลุมพาทานาเลื่องวัว เลื่องควาย เอาไว้ไ้ไ้ไ้ไ้
 ลุมพาทานาเลื่องหมา เลื่องแมวไว้เป็นเพื่อนลุมพา
 หมาที่เหวี่ยง ๆ แมวก็ร้อง เมี้ยว ๆ ลุมพาไ้ไ้ไ้
 วัวร้องอ อ ๆ (ซ้ำ)

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 28
(หน่วยสัตว์บก)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกความเป็นอยู่ของสัตว์บางชนิดได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

สัตว์หลายชนิด อาศัยอยู่ในป่า เช่น ช้าง เสือ ฯลฯ
สัตว์เลี้ยงไว้ในบ้าน เช่น วัว ควาย ม้า ฯลฯ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนร้องเพลง "สัตว์วิ่งเข้าคอก"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำหุ่นจำลอง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง มาตั้งแสดงให้นักเรียนดู และสนทนาถึงที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ และใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 สัตว์ป่ากับสัตว์เลี้ยง มีที่อยู่เหมือนกันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร
(เปรียบเทียบ)
 - 1.2 นักเรียนคิดว่าสัตว์ป่าควรจะอยู่ในไหน ให้นักเรียนนำไปไว้ที่ที่อยู่ของสัตว์ป่า (จัดประเภท)
 - 1.3 นักเรียนคิดว่าสัตว์เลี้ยงควรจะอยู่ในไหน ให้นักเรียนนำไปไว้ที่ที่อยู่ของสัตว์เลี้ยง (จัดประเภท)

2. ครูน่านำหนังสือ "เจ้ากินอะไร" มาอ่านให้นักเรียนฟัง และใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 สัตว์เหล่านั้นกินอาหารเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
 - 2.2 สัตว์อะไรบ้างที่กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร (จัดประเภท)
 - 2.3 สัตว์อะไรบ้างที่กินหญ้าเป็นอาหาร (จัดประเภท)
 - 2.4 สัตว์เลี้ยงมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.5 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเราไม่มีสัตว์เลี้ยง (สมมติฐาน)
 - 2.6 ถ้าไม่มีป่า สัตว์ป่าจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
3. ครูน่านำภาพสัตว์และลูกสัตว์ มาให้นักเรียนดูและให้นักเรียนเปรียบเทียบว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร และให้นักเรียนจับคู่สัตว์แม่ลูก (จัดประเภท) (เปรียบเทียบ)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่อง ความเป็นอยู่ของสัตว์
2. ครูและนักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "สัตว์วิ่งเข้าคอก"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือ "เจ้ากินอะไร"
2. สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง (ทุนจำลอง)
3. ภาพแม่สัตว์ กับลูก
4. เพลงสัตว์วิ่งเข้าคอก

ภาคผนวกหนังสือ

เจ้ากินอะไร

(อ.เต๋อนใจ มาร์ต)

แฉวเอ๋ยแฉวเพี้ยว ปราบเปรี้ยวขม คาวไวโสกลม หนูกัดหนูเกรง
 ฉลาดว่องไว เจ้าชกกินอะไร
 สุนัขน้ำคาล เปี้ยาอยู่นาน เหวอองคำรพ เสี่ยงคัง โส้ง โส้ง จมูกไวหูไว
 รักนายมันคง ใครเลี้ยงไหลหลง เจ้าชกกินอะไร
 กระต่ายสีขาว หูยาวตาแดง ขาหลังแข็งแรง กระโดดโลดโกล ขาหลังเล็กสั้น
 ทุกวันแจ่มใส เจ้าชกกินอะไร
 วัวใหญ่ขยัน ไม่หวั่นทำงาน แข็งแรงทนทานไม่ครั่นไถ่นา ลากเกวียนไกลไกล
 ไปได้ทุกเวลา ขอถามหนอยว่า เจ้าชกกินอะไร
 เบ็ดน้อยสีทอง เสี่ยงรองกบฏ ขันแป้นแผนรพ มีปากเบมเบม ยามเคินเคาะตะ
 นี้แหละจอมแกน วายน้ำโลกแล่น ขางแสนชำนาญ เจ้าชกกินอะไร
 พอโกสุขสันต์ ชันเอ็กอ็อก สวมหมวกใบเล็ก สีแดงสดใส แม่โกกระตัก เสี่ยงรอง
 กองไกล ปืนขึ้นออกไข พักให้เป็นตัว ลูกโกร่งเจียบ ไล่เสือสวดยเจียบ เจ้าชกกินอะไร
 เสี่ยงรองเบะเบะ นันแกะตัวน้อย ชนมุมยาวยอย ไซ่ทำไผพรม ถักเสื่อกันหนาว
 ผู้คนนิยม อบอุ่นสวยสม เจ้าชกกินอะไร

เพลง

สัตว์วิ่งเข้าคอก

(อ.เต๋อนใจ มาร์ต)

(หนู) อูค อูค อูค หนูเอ๋ยใครเขาเลี้ยงเจ้า กูตัวเจ้าขางอวนจริง
 คนเขาให้เจ้าได้พักพิง (ซ้ำ) รีบวิ่งไปเข้าคอกเอ๋ย

(ว้) มอ มอ มอ ว้เอยไครเขาเลียงเจ้า ดูหัวเจ้าทางอันจริง
 คนเขาให้เจ้าไค้พักพิง (ซำ) รั่ววังไปเขาคอกเอย
 (แพะ) เปะ เปะ เปะ แพะเอยไครเขาเลียงเจ้า ดูหัวเจ้าทางอันจริง คนเขา
 ให้เจ้าไค้พักพิง (ซำ) รั่ววังไปเขาคอกเอย

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 29
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกสิ่งของเครื่องใช้ที่ได้จากสัตว์ได้
2. ฟังและแยกเสียงที่เหมือนกันหรือต่างกันได้

เนื้อหา

สิ่งของเครื่องใช้ที่ได้จากสัตว์ เช่น หนังสั้วใช้ทำกระเป๋า รองเท้า เข็มขัด งาช้าง
ใช้ทำเครื่องประดับหรือตกแต่งบ้าน เขาใช้ประดับบ้าน ทำกระดูกเสื่อ เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนท่องคำคล้องจองประโยคของสัตว์

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำสิ่งของเครื่องใช้ที่ได้จากสัตว์ เช่น พัดขนนก กระเป๋า เข็มขัด รองเท้า เสื่อที่ทำจากผ้าขนสัตว์ ฯลฯ มาให้นักเรียนดู และใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 พัดนี้ทำมาจากอะไร (จำ)
 - 1.2 ผ้าขนสัตว์กับกระเป๋าเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 1.3 ขนแกะนำมาจากส่วนไหนของสัตว์ (จำ)
 - 1.4 ถ้าสัตว์หมดไปจากโลกนี้จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 1.5 สัตว์มีประโยชน์ต่อเราหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 1.6 แกะมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 1.7 มีเครื่องใช้อะไรอีกบ้างที่ทำจากสัตว์ (จัดประเภท)

2. ครูนำภาพเครื่องใช้ที่ได้จากสัตว์มาให้นักเรียนดู และใช้คำถามดังนี้

2.1 ภาพที่นักเรียนเห็นเป็นภาพอะไร เหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)

2.2 เครื่องใช้อะไรบ้างที่ทำจากหนังสัตว์ (จัดประเภท) ให้นักเรียน

นำภาพนั้นติดบนแผ่นป้ายสำคัญ

2.3 เครื่องใช้อะไรบ้างที่ทำจากขนของสัตว์ (จัดประเภท) ให้นักเรียน

นำภาพนั้นติดบนแผ่นป้ายสำคัญ

2.4 ถ้าสัตว์หมดไปจากโลกนี้ เราจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)

3. ครูสอนให้นักเรียนพูดคำคล้องจอง ประโยชน์ของสัตว์

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องเครื่องใช้ที่ได้จากสัตว์

2. ครูและนักเรียนท่องคำคล้องจอง ประโยชน์ของสัตว์ พร้อมปรบมือประกอบ

จังหวะ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียน

1. เครื่องใช้ (ของจริง) ที่ได้จากสัตว์ เช่น พัดทำจากขนนก กระเป๋ารองเท้า

เข็มขัด

2. ภาพเครื่องใช้ที่ได้จากสัตว์ เช่น รองเท้า กระเป๋า เข็มขัด หมวก เบาะเก้าอี้

กรอบรูป ฯลฯ

3. เพลงนกยูง

4. คำคล้องจอง ประโยชน์ของสัตว์

ภาคผนวกเพลง

นกยูง

(อ.เตือนใจ มารุต)

ยูงรำแพน หางแบน ๆ กรีกกราย ชนเลียงลายแลระยับจับตา ขำ ลัน ลัน ลา ลา
 ลา ลา ลา (ซ้ำ) ทะลอกทอกแตก ฅู ฅู ฅู ฅู ฅู ฅู ฅู ฅู

คำคล้องจอง

ประโยชน์ของสัตว์

(อารี เณรวิจิ)

สิ่งของเครื่องใช้
 เครื่องหนังสือพิมพ์
 สร้อยคอตุ้มหู
 กระดุกและขา

ที่ได้จากสัตว์
 เข็มขัดกระเป๋
 สวดยหรุ่มไม้เบา
 ของเจ้านั่นเอง

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 30
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกวิธีแสดงความเมตตา กรุณาต่อสัตว์
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

การเลี้ยงดูสัตว์

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง สัตว์เข้าคอก

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทาน "ลูกนกกลับบ้าน" พร้อมภาพประกอบให้นักเรียนฟัง
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 เพราะอะไรหนูนิดจึงมีนก 4 ตัว มาที่บ้าน (จำ)
 - 2.2 ถ้าหนูนิดไม่นำลูกนกไปบ้าน ลูกนกจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.3 หนูนิดทำถูกต้องหรือไม่ ที่เอานกไปคืนแม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าหนูนิดไม่เอานกไปคืนแม่ (สมมติฐาน)
 - 2.5 หนูนิดเป็นเด็กดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.6 ถ้านักเรียนเป็นหนูนิด พยลูกนกพาเค้บ นักเรียนจะทำอย่างไร

(สมมติฐาน)

3. ครูนำภาพสัตว์และอาหารสัตว์เหล่านั้น คัดบนแผ่นป้ายคำดี อาหารของสัตว์แต่ละชนิดที่ไม่เหมือนกัน เช่น แมวกินปลา วัวกินหญ้า ฯลฯ ให้นักเรียนจับคู่ และใช้คำถามดังนี้

3.1 สัตว์ทุกชนิดกินอาหารเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

3.2 นักเรียน สัตว์เหล่านั้นกินอะไรเป็นอาหาร นักเรียนจับคู่ภาพสัตว์และอาหารสัตว์เหล่านั้น (จัดประเภท)

4. ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องประโยชน์ของสัตว์และวิธีการให้ความเมตตาต่อสัตว์ โดยใช้คำถามดังนี้

4.1 สัตว์มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

4.2 ถ้าไม่มีสัตว์ เราจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

4.3 ถ้านักเรียนเจอลูกสัตว์บาดเจ็บจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)

4.4 นักเรียนเคยช่วยเหลือนสัตว์หรือไม่ อย่างไร (จำ)

4.5 การให้ความเมตตาต่อสัตว์เป็นสิ่งดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องการให้ความเมตตา กรุณาต่อสัตว์อย่างไร

2. ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง ประโยชน์ของสัตว์

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "ลูกนกกลับบ้าน"
2. ภาพสัตว์ แมว หมา เป็ด ไก่ วัว
3. ภาพอาหารสัตว์ชนิดต่าง ๆ
4. เพลงสัตว์วิ่งเข้าคอก
5. คำคล้องจอง ประโยชน์ของสัตว์

ภาคผนวก

นิทาน

ลูกนกกลับบ้าน

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

เช้าวันหนึ่งหมอกขาว ๆ โรยตัวไปตามต้นไม้ เสียงไก่ขันมาแต่ไกล ปลุกให้หนูนิกตื่นขึ้นมา รีบอาบน้ำแต่งตัวเตรียมที่จะไปโรงเรียน

ตกเย็นหนูนิกเลิกเรียนเดินกลับบ้าน พอเดินผ่านต้นไม้ใหญ่หนูนิกเห็นรังนกตกอยู่ที่พนักลูกนก 4 ตัวร้องคังจวบ ๆ จีบ ๆ หนูนิกอยากได้จึงเก็บมันไปเลี้ยงที่บ้าน

พอถึงบ้าน ลูกนกก็กลัวจนตัวสั่นตกใจร้องลั่น หนูนิกคิดว่ามันหนาว จึงเอาผ้าห่มให้ แต่ลูกนกก็ไม่หยุดร้อง หาขนมปังมาให้กินลูกนกก็ไม่หยุดร้อง

หนูนิกหมดปัญญาไม่รู้อะไรจะทำอย่างไรให้ลูกนกหยุดร้องให้ได้แต่นั่งประคองลูกนกหน้าเศร้า ๆ แม่เดินมาเห็นเขาก็เข้าใจ จึงบอกหนูนิกว่าลูกนกมันคงร้องหาแม่ เพราะหนูนิกไปเอามันมาจากแม่ของมัน

หนูนิกนึกสงสารลูกนก จึงรีบพามันไปส่งคืนให้แม่นกซึ่งกำลังร้องไห้คิดถึงลูกอยู่ พอเห็นหนูนิกนำลูกมาคืนก็ดีใจกระโดดไปมาสีปีกพริบพริบ

หนูนิกคอย ๆ วางลูกนกลงในโพรงไม้ เพื่อซ่อนไม่ให้สัตว์อื่นมาคาบเอาไป เช้าวันรุ่งขึ้น หนูนิกก็มาหาลูกนกอีก แต่คงตกใจเพราะในโพรงว่างเปล่า กลับมีแต่จานกล้วยขนหน้าออกมาแทน

ทันใดนั้นหนูนิกได้ยินเสียงร้อง "จีบ จีบ จีบ" ก็หันไปดูจึงรู้ว่าลูกนกกำลังหัดบิน จากนั้นมาลูกนกก็บินมาเล่นกับหนูนิกทุกวัน อย่างมีความสุข

เพลง

สั้ทว้างเข้าคอก (เตือนใจ มาตุค)

(หนู) ๓ ๓ ๓ หนูเอ๋ยใครเขาเลี้ยงเจ้า คุณเจ้าข้างอันจริง คนเขาให้เจ้า
ได้พักพิง (ข้า) รับวิ่งไปเข้าคอกเอ๋ย
(ว้าว) มอ มอ มอ วัวเอ๋ยใครเขาเลี้ยงเจ้า คุณเจ้าข้างอันจริง คนเขาให้เจ้า
ได้พักพิง (ข้า) รับวิ่งไปเข้าคอกเอ๋ย
(แพะ) ๓ ๓ ๓ แพะเอ๋ยใครเขาเลี้ยงเจ้า คุณเจ้าข้างอันจริง
คนเขาให้เจ้าได้พักพิง (ข้า) รับวิ่งไปเข้าคอกเอ๋ย

คำคล้องจอง

ประโยชน์ของสัตว์

(อารี เกษมรติ)

สิ่งของเครื่องใช้	ที่ได้จากสัตว์
เครื่องหนังสือพิมพ์	เข็มขัดกระเป๋
สร้อยคอตุ้มหู	สวดยหรูไม้เบ
กระดูกและขา	ของเจ้านนเอง

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 31
(หน่วยสัปดาห์)
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกลักษณะของสัตว์น้ำทั่ว ๆ ไปได้
2. บอกชื่อสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

สัตว์น้ำคือ สัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในน้ำ มีหลายชนิด เช่น หอย ปู กุ้ง ปลา ไรน้ำ ลูกน้ำ

เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนร้องเพลงสัตว์น้ำ พร้อมปรบมือประกอบจังหวะ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพสัตว์บก สัตว์น้ำ ติดไวบนแผ่นป้ายสำหรับติดภาพ และสนทนากับนักเรียนโดยใช้คำถามดังนี้

- 1.1 นักเรียนรู้จักสัตว์หรือไม่ เรียกว่าอะไร (จำ)
- 1.2 สัตว์ทั้งหมดนั้นอยู่เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 1.3 สัตว์อะไรบ้างที่อาศัยอยู่บนบก (จัดประเภท)
- 1.4 สัตว์อะไรบ้างที่อาศัยอยู่ในน้ำ (จัดประเภท)
- 1.5 สัตว์อะไรบ้างที่อาศัยอยู่ได้ทั้งบนบกและในน้ำ (จัดประเภท)

- 1.6 ถ้าสัตว์บกอาศัยอยู่ในน้ำจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 1.7 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเรานำ กุ้ง หอย ปู ปลา ขึ้นมาอยู่บนบก (สมมติฐาน)
2. ครุณำน้ำที่มีลูกไร หรือลูกน้ำ และลูกออกไข่ชวคมาให้นักเรียนดู ปรกอบภาพ สัตว์น้ำและสนทนา โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ในชวคน้ำมีอะไรอยู่บ้าง (จำ)
 - 2.2 นักเรียนรู้จักสัตว์น้ำชนิดอื่นหรือไม่ มีอะไรบ้าง (จำ)
 - 2.3 ถ้าเรานำ (ข้อสัตว์น้ำ) ไข่บนบกจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าไม่มีน้ำให้สัตว์น้ำอยู่ (สมมติฐาน)
3. ครุณำภาพสัตว์น้ำที่มีขนาดต่าง ๆ รวมทั้ง กุ้ง หอย ปู ปลา และสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้
 - 3.1 สัตว์น้ำทั้งหมดมีลักษณะเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.2 นักเรียนชอบสัตว์น้ำอะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 3.3 นักเรียนชอกกินสัตว์น้ำอะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

1. ครุสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่อง ลักษณะของสัตว์น้ำ โดยทั่ว ๆ ไป
2. ครุและนักเรียนร้องและปรบมือเป็นจังหวะปรกอบเพลงสัตว์น้ำ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพุดและชอตอบคำถาม

สื่อการเรียน

1. ภาพสัตว์บก สัตว์น้ำ หลายชนิดหลายขนาด
2. แผนป้ายสำลี
3. ภาพการเจริญเติบโตของกบ
4. เพลงสัตว์น้ำ

เพลง

สั๓๓น้ำ

(สงวนศรี มุ๓ยามระ ๓๓๓๓๓)

มาพวกเรามา	มาเล่นน้ำเร็วไว
ไวพวกเราไว	หอย๓๓๓ปลา
เราเป็นสั๓น้ำ	อยู่ในน้ำทุกเวลา

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 32
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกรูปร่างลักษณะและประโยชน์ของปลาได้
2. เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวาได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ปลาที่มีรูปร่างและสีต่าง ๆ กัน มีครีบและหางสำหรับว่ายน้ำ ปลาบางชนิด

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง ปลา

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพปลามาติดต่าง ๆ กันขึ้นมาติดบนแผ่นป้ายดำ สี เช่น ปลาสวาย ๆ ที่เลี้ยงไว้ดูเล่น ปลาทูเป็นอาหาร ปลาทูร่าย และสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 ปลาแต่ละตัวเหมือนกันหรือไม่ ต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 1.2 ปลาปลีลักษณะอย่างไร (จำ)
 - 1.3 นักเรียนว่าปลานชนิดใดสวย ให้จัดไว้รวมกัน (จัดประเภท)
 - 1.4 ปลานชนิดใดบ้างที่กินได้ให้จัดกลุ่มไว้ด้วยกัน (จัดประเภท)
 - 1.5 ปลานชนิดใดอยู่ในน้ำจืด (จัดประเภท)
 - 1.6 ปลานชนิดใดอยู่ในน้ำเค็ม (จัดประเภท)

ครูสรุป ปลาขนาดใหญ่ - เล็ก ที่อยู่ในทะเลเราเรียกว่าปลาน้ำเค็ม ถ้าอยู่ในแม่น้ำ ลำคลอง เราเรียกว่า เป็นปลาน้ำจืด

2. ครูเล่านิทาน เรื่อง "ลูกปลาและเพื่อน" ให้นักเรียนฟัง
3. ครูและนักเรียนสรุปเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - 3.1 สัตว์ในเรื่องมีอะไรบ้าง (จำ)
 - 3.2 สัตว์ทั้ง 3 มีรูปร่างเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.3 ทำไมปลาน้อยจึงรู้สึกไม่มีความสุขเหมือนปู (จำ)
 - 3.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าลูกปลาเข้ามาอยู่บนบก (สมมติฐาน)
 - 3.5 ถ้านักเรียนเป็นลูกปลา นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 3.6 ปูและหอยเป็นเพื่อนที่ดีหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
4. ครูนำภาพอาหารหรือของจริงที่ทำจากปลาให้นักเรียนดู อธิบายถึงประโยชน์ที่ได้จากปลา และสนทนาโดยใช้คำถามดังนี้
 - 4.1 มีอะไรบ้างที่เราได้จากปลา (จัดประเภท)
 - 4.2 ปลาเป็นสัตว์มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 4.3 ถ้าเรานำลูกปลามารับประทานหมดจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 4.4 ถ้านักเรียนรับประทานปลาไม่ระวัง จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 4.5 ปูมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องลักษณะของปลาและประโยชน์ของปลา นอกจากจะรับประทานเป็นอาหาร เลี้ยงไว้ดูเล่น และยังใช้เป็นปู ทำให้พืชเจริญเติบโต

2. ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจองปลา และปรบมือประกอบจังหวะ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

เพลง

ปลา

(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

ฉันคือปลาอาศัยอยู่ในน้ำ
ฉันมีเกล็ดไวป้องกันภัย

ฉันมีครีบและหางทางแหวน
แวกรวยไปมาสำราญใจ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 33
(หน่วยสัปดาห์)
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกรูปร่างลักษณะและประโยชน์ของปู
2. เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวาได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ปูเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่งมีกระดองแข็งหุ้มตัว มีก้ามใหญ่ 2 ข้าง มีขาเล็ก ๆ 8 ขา ปูมีหลายชนิด เช่น ปูม้า ปูนา ปูทะเล ปูอาศัยอยู่ชายน้ำ ใ้ประกอบอาหารได้
2. การเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้เด็กเรียนท่องคำคล้องจองจับปูนา พร้อมให้ดูภาพประกอบ ฝึกการเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "เสกขนิณทหาบ้านใหม่"
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 เสกขนิณ เป็นปูเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
 - 2.2 ทำไมเสกขนิณทองหาบ้านใหม่ (จำ)
 - 2.3 บ้านของปูเสกขนิณทำด้วยอะไร (จำ)

- 2.4 เปลือกหอยของเส่ สวยหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.5 เพราะอะไรฉนวนจึงหุ้มบ้านเส่ไม่เจอ (จำ)
- 2.6 ถ้าเส่ไม่ทำความสะอาดบ้าน จะเกิดอะไรขึ้น (สมมติฐาน)
- 2.7 บ้านใหม่ของเส่กับฉนวนเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 2.8 ฉนวนฉนวนของบ้านของใครหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
3. กรุณานำภาพปูนิกต่าง ๆ มาให้นักเรียนดูและสนทนาถึงรูปร่าง ลักษณะ ความเป็นอยู่ของปู และใช้คำถามดังนี้
 - 3.1 ปูมีลักษณะอย่างไร (จำ)
 - 3.2 ปูอาศัยอยู่ที่ใด เหมือนกับปลาหรือไม่อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.3 ปูทุกตัวมีลักษณะเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.4 นักเรียนรู้จักอาหารอะไรบ้างที่ปูควม (จัดประเภท)
 - 3.5 นักเรียนชอบกินปูหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
4. กรุณานำภาพปูหลาย ๆ ชนิดและต่างขนาดกัน (หรือของจริง) ติดไว้บน แผ่นป้ายดำดี สนทนาถึงชนิดของปูต่าง ๆ และใช้คำถามดังนี้
 - 4.1 ปูมีสีเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 4.2 ปูมีขนาดเท่ากันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 4.3 ปูมีลักษณะเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 4.4 ปูนา กับปูทะเลเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 4.5 ปู (ในภาพ) ตัวไหนมีสีและลายเหมือนกัน (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมความที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในร่องลักษณะและ ประโยชน์ของปู
2. ครูสอนให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "จับปู"

ชั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง เสกกับฉนวนห่านใหม่
2. ภาพหลาย ๆ ชนิด ที่มีขนาดต่าง ๆ กัน
3. ปูนา ปูทะเล (ของจริง)
4. เพลงจับปู
5. คำคล้องจอง จับปูมา
6. สัญลักษณ์ 1 - 10
7. แผนป้ายสำลี

ภาคผนวก

นิทาน

เสกกับฉนวนห่านใหม่

(ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์)

ปูเสฉวน 2 ตัว ชื่อ เส และฉวน เป็นเพื่อนรักกันมากชอบไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอวันหนึ่งเส ประกาศกับฉวนว่า "บ้านเราชักรจะคับแคบไปเสียแล้ว เราออกไปหาบ้านใหม่กันดีกว่าไหมฉวน" "จริงสิ ฉวนก็รู้สึกอึดอัดเหมือนกัน เราไปกันเดี๋ยวนี้เลยนะ เส" ว่างแล้วเสกกับฉวนก็พากันเดินมุ่งหน้าไปยังชายหาดกว้าง ซึ่งมีเปลือกหอยสวย ๆ ถูกคลื่นซัดขึ้นมามากมาย

ทั้งเสและฉวนวิ่งเข้าวิ่งออกจากเปลือกหอยเปลือกหนึ่งไปยังอีกเปลือกหนึ่ง เพื่อค้นหาบ้านที่เหมาะสม แต่ก็ยังไม่เจอเปลือกหอยที่พอใจ บางครั้งทั้งสองจะวิ่งเข้าไปยังหอยตัวเดียวกัน เพราะทางก็คิดว่าสวยงามอยู่ ใครถึงก่อนจะได้ใช้ เป็นบ้านของตน แต่เมื่อสำรวจดูแล้วกลับเห็นว่าไม่น่าอยู่ บางครั้งการวิ่งแข่งทำให้ไม่ทันสังเกตหอยนั้นมีเจ้าของอยู่แล้ว เมื่อวิ่งเข้าไปก็ถูกเจ้าของเลนงานจนต้องลาถอยออกมา ในที่สุดก็พบเปลือกหอยที่ขนาดพอเหมาะ เสียแต่ภายนอก

คำ มีตะไคร้จับเต็มจนดูไม่สวย เสียดว่า เราอยู่ข้างในหากข้างในอยู่สบายถึงข้างนอกจะ
ไม่สวยก็ช่างเถิด หากซัดทำให้สะอาดเราก็พอใจแล้ว เสียดที่สนใจเลือกเปลือกหอยนั้นเป็น
บ้านของเขา ถึงแม้นวนจะคิดว่าไม่สวยก็ตาม

เจ้านวนข้างเลือกก็เลือกต่อไปเรื่อย ๆ ขณะที่เสมัวสำรวจเช็กดูบ้านใหม่ของเขาอยู่
นวนเลือกแล้วเลือกอีกจนเย็นจึงพบเปลือกหอยที่ถูกใจ เป็นหอยที่สวยงาม นวนภูมิใจเหลือเกิน
รับนำมาอวดเสมัวที่ แคว้นหาเสไม่เจอเสียแล้ว เสเปลี่ยนบ้านใหม่จำได้ว่า เป็นหอยคำ ๆ
มีตะไคร้เต็มแต่พอไปดูก็คิดว่า ไซ้ ก็กลับไม่ใช่บ้านของเส ในที่สุดนวนก็ไขว้มือเรียก "เส
เธออยู่ไหน เส" "ฉันอยู่จะ นวน" เสโผล่ออกมาจากหอยตัวใหม่สะอาดตา "อ้าวไม่ใช่หอย
ที่เลือกไว้" นวนดูตามด้วยความประหลาดใจ "ไซ้จะนวน เพียงแค่นซัดล้างให้มันสะอาด
กว่าเก่าเท่านั้น" เสอธิบาย "บ้านใหม่ของเธอสวยมากจะนวน" เสชมอย่างจริงใจ "ของเธอ
ก็สวยกว่าฉันคาดไว้" นวนชมตอบบ้าง เย็นวันนั้นปูเสนวนทั้งสองก็อยู่ในบ้านใหม่อย่างมีความสุข

เพลง

จับปู (เพื่อนใจ มารุต)

จะจับปูคำ ขยำปูนา ปูไม่เค็มมา ขยำมือเปล่า ปูจา ลูกปูหน้าเศร้า
ขยำมือเปล่า มาจับปูคำ

คำกลองจอง

คำกลองจอง

(สุกรี ไกรเลิศ)

1	2	3	4	5	จับปูมาได้อ 1 ทัว
6	7	8	9	10	ปูมันหนีฉันต้องสันทัว
					ปูหนีฉันที่หัวแม่มือ
					ลา ลัน ลา ลัน ลา
					ลา ๆ ๆ ๆ ๆ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 34
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกรูปร่างลักษณะและประโยชน์ของกุ้งได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

กุ้งเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่งมีเปลือกหุ้มตัวเป็นปล้องๆ มีก้ามหนวดขา
กุ้งใช้ประกอบเป็นอาหารรับประทานได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง "กุ้ง" พร้อมกับปรบมือให้จังหวะ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำหนังสือภาพเรื่อง "กุ้ง" มาอ่านให้นักเรียนฟัง
2. ครูนำ กุ้ง ปู ปลา ของจริง ที่มีขนาดต่าง ๆ กันมาให้นักเรียนดู พร้อมอาหารที่ประกอบจากกุ้ง เช่น กุ้งจ่อม กุ้งแห้ง กุ้งต้มสุก และใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 กุ้งมีลักษณะอย่างไร (จำ)
 - 2.2 กุ้งน้ำจืดกับกุ้งน้ำเค็ม เหมือนกันหรือไม่ เพราะอะไร (เปรียบเทียบ)
 - 2.3 กุ้งกับปูเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 2.4 กุ้งกับปลาเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 2.5 กุ้งทุกชนิดมีขนาดเท่ากัน หรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

- 2.6 นักเรียนรู้จักอาหารอะไรบ้างที่ทำด้วยกุ้ง (จัดประเภท)
- 2.7 นักเรียนชอบรับประทานกุ้งหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.8 กุ้งมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.9 กุ้งสดกับกุ้งแห้งเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
3. ครูนำภาพกุ้งขนาดต่าง ๆ กัน สีต่างกัน ให้นักเรียนดู ใช้คำถามดังนี้
 - 3.1 กุ้งบนกระดานเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.2 กุ้งมีสีเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 3.3 ภาพภาพใดเหมือนกันบ้าง ให้นักเรียนจับคู่ (จัดประเภท)
4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน 3 กลุ่ม ให้นักเรียนเล่นเกมตกเบ็ด และจัดประเภทสัตว์ที่ตกมาได้ มีจำนวนเท่าไร

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องลักษณะและประโยชน์ของกุ้ง
2. ครูและนักเรียนท่องคำคล้องจอง "กุ้ง" พร้อมปรบมือประกอบจังหวะ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรื่องกุ้ง
2. กุ้งชนิดและขนาดต่าง ๆ กัน (ของจริง) กุ้งแห้ง กุ้งต้ม กุ้งจ่อม
3. ภาพกุ้งต่างชนิด สี และขนาด จำนวน 30 ภาพ
4. เกมตกเบ็ด
5. คำคล้องจอง

ภาคผนวก

หนังสือ

กุ้ง

กุ้งเป็นสัตว์ที่อยู่ตามแนวลำคลอง หนอง บึง ท้องทะเล กุ้งเป็นสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางอาหารมากประเภทหนึ่ง คนนิยมรับประทานมากจึงมีราคาแพง กุ้งเป็นสัตว์ไม่มีกระดูก หายใจด้วยเหงือก กุ้งทุกชนิดจะมีลักษณะรูปร่างคล้ายกัน คือมีลำตัวกลม หัวเรียวไปทางหาง ลำตัวกุ้งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ หัว อก ท้อง กุ้งมีขาไขวายน้ำ ส่วนหัวมีก้ามและตมหรือขาสำหรับเดิน มีหนวดยาว ๆ หลายเส้นใช้คลำทาง วายน้ำได้ทั้งตอนหน้า ตอนหลัง เดินบนพืชร่ายหรือพืชน้ำทะเล พืชแนวลำคลองได้

กุ้งที่อยู่ตามลำคลอง หนองบึง เรียกกุ้งน้ำจืด ที่อยู่ในทะเลเรียกว่า กุ้งน้ำเค็ม กุ้งก้ามกราม กุ้งกุลาดำ กุ้งนาง

กุ้งนำมาทำอาหารได้หลายอย่าง เช่น ต้มยำกุ้ง พล่ากุ้ง ถ้าเอาเสียบไม้ย่างไฟ เรียกกุ้งไหม กุ้งต้ม ไขกุ้งหมักกับข้าว คลุกเกลือ และกระเทียม

บางคนนำกุ้งดิบใส่ไข่ นึ่ง อร่อยมาก กุ้งแห้ง คือกุ้งใส่เกลือตากแห้ง

คำคลองจอง

คำคลองจอง

(นาถวิภา ผลพิรุฬห์)

กุ้งหรือคือสัตว์น้ำ
เคยอยู่ในน้ำใส
กุ้งมีทั้งใน
ห้วยหนองคลองปะปน

รสเลิศล้ำอาหารใด
แหวกว่ายไปทุกตำบล
แม่น้ำใหญ่ทะเลวน
ทั้งเล็กใหญ่เหลือประมาณ

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 35
(หน่วยสัปดาห์)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกรูปร่างลักษณะและประโยชน์ของหอยได้
2. เปรียบเทียบจำนวนเท่ากันและไม่เท่ากัน
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. หอยเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง มีเปลือกแข็งหุ้มตัว หอยบางชนิดอยู่ในทะเล บางชนิดก็อยู่ในแม่น้ำ หอยหนอง คลอง บึง
2. ประโยชน์ของหอย : - 1) เป็นอาหาร 2) เครื่องประดับ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "ทะเลแสนงาม"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพหอยชนิดต่าง ๆ พร้อมกับของจริงมาให้นักเรียนดูและสนทนาถึงลักษณะและความเป็นอยู่ของหอยชนิดต่าง ๆ ทั้งในน้ำจืดและน้ำเค็มและใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 นักเรียนรู้จักหอยชนิดใดบ้าง (จำ)
 - 1.2 หอยแต่ละชนิดมีลักษณะเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (ให้นักเรียนลองสัมผัสผิวของเปลือกหอย) (เปรียบเทียบ)
 - 1.3 มีขนาดเท่ากันหรือไม่ (เปรียบเทียบ) (ให้นักเรียนแยกขนาดของหอย) (จัดประเภท)

- 1.4 มีสีเหมือนกันหรือไม่ (ให้นักเรียนจัดประเภทของหอยตามสี)
(เปรียบเทียบ) (จัดประเภท)
- 1.5 หอยลาย หอยแมลงภู่ กับหอยแครงเหมือนกันหรือไม่ (ให้นักเรียนจัดประเภทของหอย)(เปรียบเทียบ จัดประเภท)
- 1.6 หอยทั้งหมดยังมีจำนวนเท่าไร (จำ)
2. ครูนำภาพอาหารที่ประกอบจากหอย (ของจริง) พร้อมของประดิษฐ์
เครื่องใช้ เครื่องประดับที่ทำมาจากเปลือกหอยมาให้นักเรียนดูและสนทนาถึงประโยชน์ของหอย
และใช้คำถามดังนี้
- 2.1 เรานำหอยมาประกอบอาหารอะไรได้บ้าง (จำ)
- 2.2 นักเรียนชอบรับประทานหอยหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.3 ถ้าเรารับประทานหอยที่ไม่สุก จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.4 หอยมีประโยชน์หรือไม่ มีอะไรบ้าง (ประเมินค่า)
- 2.5 เครื่องใช้อะไรบ้างที่ทำจากหอย (จัดประเภท)
- 2.6 ถ้านักเรียนรับประทานหอยแล้วปวดท้อง นักเรียนจะทำอย่างไร
(สมมติฐาน)
- 2.7 หอยคอง หอยอม หอยตมยำ รสเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
3. ให้นักเรียนทำท่ากินหอยคอง และแสดงท่ารับประทาน แสดงท่าเคี้ยว เค็ม
รอน อร่อยมาก

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ในเรื่อง ลักษณะและประโยชน์
ของหอย และชนิดของสัตว์ในทะเล
2. ครูและนักเรียนร้องและทำท่าทางประกอบเพลง "ทะเลแสนงาม"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพหอยทางชนิดและทางขนาด
2. หอยทางชนิดและทางขนาด (ของจริง)
3. ภาพของไข่ที่ทำจากหอยหรือของจริง
4. เพลง ทะเลแสนงาม
5. อาหารที่ประกอบด้วยหอย เช่น ต้มยำใส่หอย หอยอบ หอยคอง

ภาคผนวก

เพลง

ทะเลแสนงาม

(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

โน้นทะเลแสนงาม น้ำเขียวครามสดใส แลเห็นเรือใบ
 เล่นอยู่ในทะเล
 หาดทรายงามเห็นปู กุ้งหอยปลา กุ้งหอยนานา
 อยู่ในท้องทะเล

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 36
(หน่วยนกน้อย)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกชื่อนกได้ 3 ชื่อ
2. บอกลักษณะของนกได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ชื่อและรูปร่างลักษณะของนก : นกเป็นสัตว์ปีกมีขนปกคลุมทั้งตัว มี 2 ขา บินไปไหนมาไหนได้ นกส่วนมากมีขนสีสวยงาม เช่น นกยูง นกที่เรารู้จักเห็นบ่อย ๆ เช่น นกกระจอก นกกระเจี๊ยบ นกเอี้ยง นกพิราบ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง "นกกระจอกนกกระเจี๊ยบ"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทาน "นกกระจอกน้อยเจ้าสำราญ"
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ในนิทานเรื่องนี้มีนกอะไรบ้าง (จำ) จำนวนเท่าไร
 - 2.2 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านกกระจอกสร้างรังไม่เสร็จ (สมมติฐาน)
 - 2.3 นกเอี้ยงกินอะไรเป็นอาหาร (จำ)
 - 2.4 ถ้าไม่มีควาย นกเอี้ยงจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

- 2.5 นกกระจอกนอนหลับพักผ่อนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.6 นกเป็นสัตว์ที่ขยันหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.7 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านกกระจอกไม่ยอมหาอาหารและสร้างรังเอง

(สมมติฐาน)

ดังนี้

3. ครูนำรูปนกต่าง ๆ มาสนทนากับนักเรียนถึงลักษณะของนก และใช้คำถาม

- 3.1 นักเรียน นกต่าง ๆ นี้นั้นเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.2 มีภาพนกภาพใดที่เหมือนกันบ้าง (จัดประเภท) ให้นักเรียนจับคู่
- 3.3 นกตัวใดที่มีสีเหมือนกัน (จัดประเภท) ให้นักเรียนจับคู่
- 3.4 นกตัวใดที่มีลักษณะคล้ายกัน (จัดประเภท)
- 3.5 นักเรียนชอบนกอะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 3.6 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านกไม่มีปีก (สมมติฐาน)
- 3.7 นักเรียนชอบนกอะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 3.8 ถ้านกไม่มีปีก จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 3.9 ถ้าเจอนกขาดเจ็บ นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องลักษณะของนก
2. ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือเป็นจังหวะประกอบคำคล้องจอง นกกระจอก

นกกระเจิบ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถามของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "กระจอกน้อยเจ้าสำราญ"
2. แผนป้ายคำศัพท์
3. ภาพเทคนิคต่าง ๆ
4. คำคล้องจอง นกกระจอก นกกระยิบ

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง นกกระจอกเจ้าสำราญ

ณ ชายป่าแห่งหนึ่งมีนกกระจอกน้อยอาศัยอยู่ในรังกับพ่อแม่อย่างมีความสุข ตอนเช้าพ่อแม่ก็จะออกจากรังไปหาอาหารมาป้อนลูกนก นกน้อยไม่เคยบินไปหาอาหารเลย ได้แต่นั่งเฝ้าเล่นตลอดเวลา จึงเป็นนกน้อยเจ้าสำราญมาก วันหนึ่งหลังจากกินอาหารแล้ว กระจอกน้อยก็ออกจากรังไปเที่ยวเล่น พบนกหัวขวานกำลังใช้ปากแหลมคมเจาะเข้าไปในโพรงไม้ แล้วใช้เส้นเหียงลงไปชักแมลงที่อยู่ในโพรงไม้มากิน กระจอกน้อยถามว่า "เธอทำอะไรนะ" "ฉันกำลังหาอาหาร" นกหัวขวานตอบ "ฉันอยากจะชวนเธอไปเที่ยวเล่น" "ฉันไม่ว่างหรอก เธอไปเที่ยวเองเถอะ" นกหัวขวานตอบ นกกระจอกบินไปเจอนกแก้วกำลังกินผลไม้ ก็ชวนนกแก้วไปเที่ยว นกแก้วก็ไม่ไปเพราะกำลังหาอาหารอยู่ นกกระจอกน้อยบินไปพบนกกระเจาที่กำลังสร้างรัง ก็ชวนไปเที่ยวอีก นกกระเจาก็ตอบว่า "ฉันไม่ว่างหรอกกำลังสร้างรัง" นกกระจอกก็บินต่อไปจนถึงแม่น้ำ เจอนกกระยางกำลังจับปลากิน ก็ชวนนกกระยางไปเที่ยว นกกระยางก็ไม่ยอมไป นกกระจอกน้อยก็บินต่อไป เจอนกเอี้ยงกินแมลงบนหลังควาย พบนกกระยิบจิกเมล็ดจากต้นไม้ พบนกนางนวลกำลังกินเศษขยะที่เขาโยนมาจากเรือ ไม่นานก็หัวโวกว้างเลย มันจึงคิดถึงความขยันของนกเหล่านั้นและตั้งใจว่าต่อไปมันจะขยันและหาอาหารด้วยตนเอง

คำร้องของ

นกกะจอกนกกะจิบ

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

นกกะจอกบินไปบอกนกกะจิบ
 ว่าอยากกินทองหยิมช่วยทำให้
 นกกะจิบก็ไปช้อนน้ำตาล
 เอามาทำของหวานทองหยิมอย่างดี
 เสร็จแล้วนกกะจิบก็ไปบอก
 ให้นกกะจอกแต่งตัวราตรี
 มากินทองหยิม มาจิบน้ำชา
 นกกะจอกรีบมาควยควมยินดี

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 37
(หน่วยนกน้อย)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกส่วนต่าง ๆ ของนกได้
2. นับเรียงลำดับ 1 - 30
3. ทอยคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. ลักษณะของนก นกส่วนมากมีรูปร่างลักษณะเพรียว ปากแหลม มีปีก 2 ปีก ซึ่งมีรูปร่างเหมาะแก่การเคลื่อนไหวในอากาศ นกมีส่วนปกคลุมเรียกว่า ขน ขนนกมีหน้าที่ปกคลุมร่างกาย และป้องกันความหนาวเย็น
2. นับเรียงลำดับ 1 - 30

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "นกกระยาง"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "ปลาขี้นกกระยาง"
2. ครูและนักเรียนสรุปเรื่องในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 นกกระยางกินอะไรเป็นอาหาร (จ๋า)
 - 2.2 ปลาน้อยฉลาดหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
 - 2.3 เพราะอะไรปลาน้อยถึงกลองเรียกประชุม (จ๋า)

2.4 ปลาน้อยกับนกกกระยาง มีรูปร่างเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

(เปรียบเทียบ)

2.5 ถ้าเบ็ดยังอยู่ในคอนนกกกระยาง นกกกระยางจะเป็นอย่างไร

(สมมติฐาน)

2.6 ปลาน้อย คีหรือไม อย่างไร (ประเมินค่า)

2.7 นกกกระยาง คีหรือไม อย่างไร (ประเมินค่า)

3. ครูนำภาพนกที่มีลักษณะต่าง ๆ มาและสนทนาเรื่องส่วนต่าง ๆ ของนก และใช้คำถามดังนี้

3.1 ปีกมีประโยชน์ตอนไหนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

3.2 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านกปีกหัก (สมมติฐาน)

3.3 ขนนกมีประโยชน์ตอนไหนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)

3.4 ถ้านกไม่มีขนจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

3.5 เท้าของนกกับเท้าของคนเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

4. ครูนำภาพนกที่กำลังบิน และกำลังเกาะกิ่งไม้ จำนวน 30 ตัว มาติดบนแผ่นป้ายสำลี และใช้คำถามดังนี้

4.1 นกมีทั้งหมดกี่ตัว (จำ)

4.2 นกกำลังบินเหมือนกันหมดทุกตัวหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)

4.3 นกกลุ่มไหนมาก กลุ่มไหนน้อย (เปรียบเทียบ)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ ในเรื่องส่วนต่าง ๆ ของนก

2. ครูและนักเรียนร้องและทำท่าทางประกอบเพลง "นกกกระจิบ"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานปลากันนกระยาง
2. ภาพนกหลาย ๆ ลักษณะ กำลังบิน เกาะกิ่งไม้
3. ภาพนกกำลังบิน ประมาณ 30 ตัว
4. เพลงนกกระเจิบ

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง ปลากันนกระยาง

มีนกกระยางตัวหนึ่ง ทำรังอาศัยอยู่บนต้นไม้ต้นหนึ่งข้างหนองน้ำ และจับปลาในหนองน้ำนั้นเป็นอาหาร จนฝูงปลาในหนองน้ำนั้นกลัวมาก วันหนึ่งขณะที่นกกระยางกำลังหาปลาอยู่ ชายหนองน้ำนั้นเห็นปลาว่ายตัวหนึ่งกำลังว่ายน้ำเข้ามา ฝ่ายปลาว่ายกำลังว่ายน้ำมาเพลินไม่ทันระวังตัวจึงถูกนกกระยางคว้าไว้ ปลาว่ายก็ค่อยๆ ขึ้นมาใกล้มันจึงร้องบอกว่า "ท่านนกกระยางเอ๋ย ขาเรารู้สึกเป็นบุญคุณมากที่สุดที่ท่านช่วยชีวิตเราไว้พ้นจากปลาตัวใหญ่ที่กำลังไล่ฆ่าเราเมื่อตะกี๊ มิฉะนั้น เราคงจะรอดความตายไปไม่พ้น ถ้าหากมีโอกาสเราจะตอบแทนท่านให้จงได้" "นกกระยางพอได้ยินดังนั้นก็อยากกินปลาตัวใหญ่ทันที มันจึงปล่อยปลาตัวเล็กไปพร้อมกับพูดว่า "เจ้าปลาว่ายเอ๋ย วันนี้นายจะปล่อยเจ้าไปก่อน ดวยเจายังเล็กนัก นายจะคอยจับปลาใหญ่ ตัวที่มันตัวแรงแก่เจ้าดีกว่า" ปลาว่ายพอใจแล้วก็ว่ายน้ำหายไป ปลาว่ายกลับไปเล่าให้พ่อแม่ฟังและตั้งใจไว้ว่าจะหาทางตอบแทนนกกระยางสักครั้ง เพื่อจะได้เป็นมิตรไมตรีต่อกัน ฝูงปลาจะได้ออกมาหากินกันอย่างปลอดภัย มันจึงก็ทดลองเรียกประชุมเพื่อหาทางตอบแทนนกกระยาง ขณะนั้นชายคนหนึ่งกำลังนั่งตกปลา แก่ไม่รู้ว่ายปลาไปประชุมกันหมด ในที่สุดแกก็หัวช้ำ จึงปักเบ็ดทิ้งไว้ ตั้งใจว่าจะย้อนกลับมาดูตอนค่ำ เมื่อชายหาปลาไปแล้ว นกกระยางออกมาหากินเห็นปลาที่เฝ้ารออยู่กับเบ็ด มันคิดว่า เป็นปลาว่ายตัวที่เคยโกหกให้มันปล่อยตัวลงน้ำไป มันโมโหมากจึงตรงเข้าไปจับกินแล้วเข้าคอทันที แต่เบ็ดก็เข้าไปติดที่คอ นกกระยางเจ็บปวดมาก เพราะมันยังดันเบ็ดก็ยังเฝ้ารอว่ามันแน่นขนัดเช่นนั้น

แรงที่นกกระยางคันทำให้หนองน้ำเป็นระลอกไปทั่ว ผู่งปลาเล็กประหลาดว่ายกันมาหา ซึ่งปลาน้อย
ก็อยู่ในฝูงปลานั้นด้วย พวกปลาทั้งหลายช่วยกันพานนกกระยางขึ้นบก เพราะนกกระยางกำลังจะจมน้ำตาย
และช่วยเอาเบ็ดออกจากคอนนกกระยางได้ นกกระยางรู้สึกขอบคุณมันจึงบอกว่า "เพื่อนปลา
ทั้งหลายเอ๋ย พวกเจ้ามีบุญคุณต่อเรามาก เราจะไม่จับพวกเจ้ากินเป็นอาหารอีกแล้ว เราจะไป
หากินที่หนองน้ำอื่น และจะคอยระวังอันตรายให้พวกเจ้าอีกด้วย" พวกปลาเมื่อได้ยินก็เปล่งเสียง
"ไชโย ไชโย ไชโย" แล้วก็พากันว่ายน้ำอย่างสนุกสนานตลอดทั้งคืน

เพลง

นกกระเจิบ

(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

นั้นนก บินมาด๊ับ ๆ นกกระเจิบ 1 2 3 4 5 อีกฝูงบินลงลอยมา 6 7
8 9 10 ตั้ว (ซ้ำ)

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 38
(หน่วยนกน้อย)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกได้ว่าที่อยู่ของนกเรียกว่ารัง
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ที่อยู่อาศัยของนกเรียกว่ารัง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน บางชนิดทำรังบนต้นไม้บนพื้นดิน หรือบางทีก็เจาะต้นไม้เป็นโพรงใหญ่ เช่น นกหัวขวาน
นกบางชนิด เช่น นกนางแอ่นสร้างรอก้น้ำลายทำรัง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนร้องและปรบมือประกอบจังหวะเพลง “นกการ้อง”

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง “ทำรัง”
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องในนิทาน และใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ในนิทานมีนกอะไรบ้าง ทั้งหมดมีกี่ตัว (จำ)
 - 2.2 รังของนกนางแอ่นทำด้วยอะไร (จำ)
 - 2.3 นกหัวขวานทำรังที่ไหน (จำ)
 - 2.4 รังของนกกระเต็นกับนกเงือกเหมือนกันหรือไม่
อย่างไร (เปรียบเทียบ) ให้นักเรียนดูภาพหน้า 6 และ 7 เวลาที่ใช้คำถาม

- 2.5 นกดูเหวว่ายขึ้นหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.6 ถ้านกไม่มีรังอยู่ จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
3. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องรังนก โดยใช้ของจริงและภาพประกอบจากหนังสือ "บ้านของนก"

- 3.1 บ้านของนกเราเรียกว่าอะไร (จำ)
- 3.2 รังนกมีลักษณะเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- 3.3 นกอะไรบ้างที่สร้างรัง ด้วยต้นไม้ใบหญ้า (จัดประเภท)
- 3.4 รังนกมีประโยชน์หรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 3.5 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเราทำลายรังนก (สมมติฐาน)
- 3.6 นกเป็นสัตว์ขยันหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 3.7 นักเรียนชอบนกอะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
4. ครูให้นักเรียนเล่นเกมพื้นฐานบวกลบภาพนก 1 - 10 ตัว

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องที่อยู่อาศัยของนก
2. ครูให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "นกการ้อง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง ทำรัง
2. ภาพนกและรังนกชนิดต่าง ๆ
3. ภาพนกต่างชนิดต่างขนาด 20 ตัว
4. เพลง "นกการ้อง"

ภาคผนวกเพลง

นกการ้อง (อ.เตือนใจ มารุต)

บนท้องฟ้า นกกาโบยบิน เช้าออกหากิน เย็นกลับมารัง นกการ้อง เสียงก้องชวนฟัง
มันร้องเสียงดังทว่า

จิบ จิบ จิบ เสียง จิบ จิบ จิบ กา กา กา เสียง กา กา กา
กรุก กรุก กรุก กา กา กา กรุก กรุก...

นิทาน

นิทานเรื่องทำรัง

ฤดูใบไม้ผลิมาแล้ว นกนางแอณูทำหน้าที่เป็นนักอุทุนิยมในป่าไม้ ก็พูดกระจายเสียงอยู่
แจ้ว ๆ ว่า "อีกสองวันให้หลังฝนจะตก ขอให้ท่านทั้งหลายจงรีบทำรังเสียโดยเร็ว" เมื่อกระจาย
เสียงเสร็จ นกนางแอณูไปสาละวนอยู่กับงานคาบโคลนคาบเส้นหญ้ามาคลุกผสมกับน้ำลายและ
สร้างขึ้นเป็นรังใหม่อันประณีต เมื่อนางนกกูเหวมาเยี่ยม บ้านนกนางแอณูบอกว่า "ฝนจะตกแล้ว
รีบกลับไปทำรังเดี๋ยววันหลังลูกเตาจะได้อยู้อย่างสุขสบาย" นางนกกูเหวพูดยาวอารมณ์เสียว่า
"อีกสองวันฝนถึงจะตก รีบร้อนอะไรกัน" พูดแล้วก็บินไป เสียง "โปก ๆ ๆ" ดังขึ้นในป่าไม้
นางนกกูเหวบินเข้าไปดู เห็นลูกนกหัวขวานกำลังใช้ปากแหลมสับต้นไม้เพื่อจับแมลง ขณะเดียวกัน
ก็ทำรังตรงโพรงผิวนอกต้นไม้ด้วย นางนกกูเหวบินไปข้างหน้า เห็นนางนกกกระแตกำลังทำรังอยู่
ในโพรงคินริมธารน้ำ ทั้งยังเอาเมล็ดและกิ่งปลาทูกันเลื้อยมาปะปรังด้วย นางนกกูเหวบินไป
ข้างหน้าอีก เห็นนกเงือกเยื้องกำลังใช้ปากแทงเข็มเย็บใบไม้ 2 ใบให้ติดกันเพื่อทำเป็นรัง
นางนกกูเหวยังเห็นนกแซงแซวสองตัวเมียกำลังช่วยกันทำรังอยู่ ณ ที่สูง ๆ บนต้นไม้หยาง
ทั้งสองใช้กิ่งไม้ใบหญ้าและโคลนมาก่อขึ้นเป็นรัง แล้วปูพื้นรังด้วยขนนกและรากหญ้า บรรดา
นกทั้งหลายต่างก็ยุ่งอยู่กับการทำรัง มีแต่นางนกกูเหวเท่านั้นที่ร้องเพลงบินไปบินมาอย่าง
เพลิดเพลิน ฤดูใบไม้ผลิที่แจ่มใสงดงามอย่างนี้ มันจะต้องเที่ยวเล่นให้สบายใจสักหน่อย

ฝนตกแล้ว ฝนในฤดูใบไม้ผลิตกพรำ ๆ ไม่รู้จักหยุด นกต่าง ๆ พากันบินเข้าไปในรังที่ตนทำขึ้น
 พวกมันรู้สึกทั้งอบอุ่นและสบาย มีแต่นางนกคูเหวเท่านั้นที่จับกิ่งไม้ตัวสั่นริก ๆ อยู่กลางลมฝน
 พลังรูงอย่างน่าสงสารว่า "ลำบาก ลำบาก " เมื่อใบไม้ทำรังจะไขว่ไขว่ไหนกันเล่า ?
 นกคูเหวใดที่เผลอบอกไขว่ในรังนกแซงแซว และไหนกแซงแซวช่วยกันพักไขว่เลยงูให้
 สภาท้าวรวงคงอยู่ตราบนานนั้น

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 39
(หน่วยนกน้อย)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกชื่ออาหารของนกได้
2. บอกความหมายเพิ่ม - ลดได้
3. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

1. อาหารของนก นกกินอาหารไม่เหมือนกัน บางชนิดกินปู ปลาเป็นอาหาร พวกที่ปากแข็ง เช่น นกกระยาง นกนางนวล บางชนิดกินเนื้อเป็นอาหาร เช่น เหยี่ยว นกฮูก บางชนิดกินแมลง หนอน ผัก ผลไม้ เมล็ดพืช เช่น นกเอี้ยง นกเขา นกกระจอก
2. ความหมายเพิ่ม - ลด

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง "นกกระเจี๊ยบ - นกกระเจียว" พร้อมปรบมือให้จังหวะ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "นกแก้วหาเพื่อน" พร้อมภาพประกอบ และแผ่นป้ายคำ
2. ครูและนักเรียนสรุปเนื้อหาในนิทาน โดยการใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 ในนิทานเรื่องนั้นทำอะไรบ้าง (จำ) จำนวนเท่าไร
 - 2.2 นกกินอาหารเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร (เปรียบเทียบ)
 - 2.3 ทำไมนกแก้วจึงไม่ออกไปหาอาหาร (จำ)

- 2.4 นักพิราบเป็นนักที่ขยันหรือไม่ ขยันอย่างไร (ประเมินค่า)
- 2.5 ถ้าแก่นักพิราบไม่ไปหาอาหาร ดูนักพิราบจะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.6 ถ้านกแก้วไม่ออกไปหาอาหาร จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 2.7 นกกาสวหรือไม่ว่า เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.8 นกแก้วกับนกเหยี่ยว กินอาหารเหมือนกันหรือไม่ (เปรียบเทียบ)
- 2.9 นักเรียนชอบนกอะไรมากที่สุด เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 2.10 มีนกอะไรบางที่กินเมล็ดพืช เป็นอาหาร (จัดประเภท)
- 2.11 มีนกอะไรบางที่กินสัตว์เป็นอาหาร (จำ)

3. ครูสนทนาจากภาพนกที่ติดอยู่บนแผ่นป้ายสำลี ว่าเขารับหน้าที่นกบินออกไปหาอาหารด้วย ครูหยิบนกออกทีละตัว ๆ ให้เด็กสังเกตว่า นกไม่ออกไปหาอาหารแล้วก็ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ พอตกเย็นนกทั้งหมดก็บินกลับรัง จำนวนก็เพิ่มขึ้น

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดให้สมบูรณ์ในเรื่องอาหารของนกชนิดต่าง ๆ
2. ครูให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "นกการอง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "นกแก้วหาเพื่อน"
2. แผ่นป้ายสำลี
3. เพลง "นกการอง"
4. คำคล้องจอง นกกระจอกนกกระเจิบ

ภาคผนวก

นิทาน

นกแก้วหาเพื่อน

เช้าวันหนึ่งนกพิราบ ปลูนกแก้วแต่เช้าให้รีบตื่นเพื่อจะได้ไปหาอาหาร นกแก้วขี้เกียจ และเห็นว่ายังเช้ามากจึงบอกนกพิราบว่าตนยังอึมอยู่ และวันนี้นกแก้วมีธุระต้องไปหาเพื่อน ๆ นก แลวนกแก้วก็หลับต่อไป จนสายนกแก้วตื่นขึ้นและรู้สึกหิวจึงบินออกจากรังไปหานกพิราบ นกแก้วเจอ ลูกนกพิราบ ลูกนกพิราบบอกว่าแม่นกพิราบไม่อยู่บนไปหาเมล็ดพืชเพื่อมาเป็นอาหาร นกแก้ว บินไปหานกกา ลูกนกกาบอกว่า แม่นกกาไม่อยู่บนไปหาข้าวหนอนเพื่อมาเป็นอาหาร นกแก้วจึงบินไป นกแก้วไปหานกเหยี่ยว ลูกนกเหยี่ยวบอกว่า แม่เหยี่ยวไม่อยู่บนไปหาเนื้อสัตว์คือ หนูหรือกระต่าย เพื่อ มาเป็นอาหาร นกแก้วเหียวบินไปหาคนอื่น ๆ แต่ก็ไม่พบแม่นกชนิดใดเลย นกแก้วจึงคิดว่าตนเองก็ รู้สึกหิวน่าจะบินไปหาอาหารกินบ้าง นกแก้วนึกอยากกินผลไม้สุก เช่น มะเดื่อ หรือ กล้วยสุก นกแก้วจึงเลอกลึกคิดที่จะบินหาเพื่อนแล้วเปลี่ยนเป็นอาหารกินแทน

คำคล้องจอง

นกกระเจี๊ยบ นกกระจอก

(ไม่ว่าใครนามผู้แต่ง)

มีนกสองตัว เกาะอยู่บนกิ่งไม้

ตัวหนึ่งชื่อนกกระเจี๊ยบ

ตัวหนึ่งชื่อนกกระจาย

บินไปนกกระเจี๊ยบ

บินไปนกกระจาย

บินมานกกระเจี๊ยบ

บินมานกกระจาย

เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ
เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ
จาย	จาย	จาย	จาย
จาย	จาย	จาย	จาย
เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ
เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ	เจี๊ยบ
จาย	จาย	จาย	จาย
จาย	จาย	จาย	จาย

แผนการจัดประสบการณ์ แผนที่ 4๐
(หน่วยกนอย)

กิจกรรมในวงกลม

จุดประสงค์

1. บอกประโยชน์และโทษของนกได้
2. ตอบคำถามหลายระดับได้

เนื้อหา

ประโยชน์และโทษของนก ชนกเป็นปุ๋ยได้และนกยังจับสัตว์ที่เป็นศัตรูของพืชมากินเป็นอาหาร นกบางชนิดมีโทษนำเชื้อโรคมารู เช่น นกกระจอก นกพิราบ ฯลฯ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสอนให้นักเรียนร้องและทำท่าประกอบเพลง "ความเมตตากรุณา"

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "นกน้อย" ให้นักเรียนฟัง พร้อมภาพประกอบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 2.1 แก้วเป็นเด็กดีหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.2 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าแก้วไม่ช่วยนกเล็กไว้ (สมมติฐาน)
 - 2.3 ถ้านักเรียนเห็นนกตกมาจากรัง นักเรียนจะทำอย่างไร (สมมติฐาน)
 - 2.4 นกเล็กดีใจหรือไม่ที่แก้วปล่อยให้มันเป็นอิสระ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
 - 2.5 จะเกิดอะไรขึ้นถ้าแก้วเอานกเล็กมาเลี้ยง (สมมติฐาน)
 - 2.6 ถ้านักเรียนเป็นนกเล็ก นักเรียนจะชอบหรือไม่ที่คนนำมาเลี้ยง

เพราะอะไร (ประเมินค่า)

3. ครูนำภาพสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำจากนก เช่น พัด หางนกยูงตกแต่งบ้าน
เตียงไว้อวดเล่น และสนทนากับประโยชน์ของนก โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนชอบนกหรือไม่ เพราะอะไร (ประเมินค่า)
- 3.2 ถ้าเรานำนกมาใส่ไว้ในกรง จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)
- 3.3 นกมีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)
- 3.4 จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเรานำนกมาใช้เป็นเครื่องประดับกันมาก ๆ

(สมมติฐาน)

- 3.5 ถ้าโลกนี้ไม่มีนก จะเป็นอย่างไร (สมมติฐาน)

4. ครูนำภาพนกที่หน้าชื่อโรคมานักเรียน เช่น นกกระเจอก นกพิราบ ฯลฯ
และสนทนากับโทษของนกที่หน้าชื่อโรคมานักเรียนได้ และใช้คำถามดังนี้

- 4.1 จะเกิดอะไรขึ้นถ้านักเรียนชอบเล่นนก (สมมติฐาน)
- 4.2 นกอะไรบ้าง ที่หน้าชื่อโรคมานักเรียน (จำ)

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเรื่องประโยชน์และ
โทษของนก

2. ครูและนักเรียนร้องเพลง "ความเมตตากรุณา" และปรบมือให้จังหวะ

ขั้นประเมินผล

สังเกตการพูดและการตอบคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง "นกน้อย"
2. ภาพประกอบนิทานเรื่อง "นกน้อย"
3. แผนป้ายคำดี
4. ภาพนกชนิดต่าง ๆ เช่น นกกระเจอก นกพิราบ

5. พดชนนง

6. ภาพเครื่องใช้ที่ทำจากนก

ภาคผนวก

นิทาน

นกน้อย

บนต้นไม้ใหญ่ในป่าแห่งหนึ่งมีนกสองตัวพี่น้อง พี่ชื่อใหญ่ น้องชื่อเล็ก ใหญ่กับเล็ก อาศัยอยู่ในรังบนต้นไม้ วันหนึ่งในตอนบ่ายอากาศมีครม ขณะที่ใหญ่กับเล็กกำลังนอนหลับอยู่ มีพายุพัดมาอย่างแรงทำให้รังนกตกลงมากระแทกกับพื้นดิน เล็กปีกหักบินไม่ได้ แ้วใหญ่บินพุงตัวไปไค ขณะนั้นเด็กชายคนหนึ่งชื่อแก้วผ่านมาเห็นเข้า จึงวิ่งไปอุ้ม เล็กนำไปที่บ้านให้คุณแม่ดู คุณแม่บอกให้เอาไปเลี้ยงไว้ก่อน แล้วให้อาหารกินและดูแลอย่างดี จนกระทั่งปีกแข็งแรง คุณแม่ของแก้วจึงบอกกับแก้วว่า เอาลูกนกไปปล่อยเถอะมันจะได้ไปหากินอย่างอิสระ และการที่แก้วได้ช่วยเหลือลูกนกให้ปลอดภัยนั้นหมายความว่า แก้วมีเมตตา กรุณาต่อสัตว์ แก้วจงจำไว้นะลูก แก้วจึงนำเด็กไปปล่อยในสวนหลังบ้าน เด็กก็ออกบินอย่างดีใจที่ได้พบกับพี่ใหญ่

เพลง

ความเมตตา กรุณา (อ.ศรีนวด รัตนสุวรรณ)

ความเมตตา กรุณาเป็นสิ่งที่ ฝึกให้มีในดวงจิตเป็นนิสัย ใครทุกคนก็อยากลำบากกายช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ภัยเลย

บรรณานุกรม

นิทานประกอบแผนการจัดประสบการณ์

- กิตติวดี บุญซ้อ. ฉันชอบดอกไม้. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2528.
- จารุพงษ์ จันทรเพชร. ดอกไม้ของใคร. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2527.
- จาว, ชิน ชิน. ทำรัง. สงขลา : ไทเฟื่อง, 2530.
- จิตอารมณ สวัสดิ์ชิตัง. อาชีพของฉัน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2528.
- จิ๋ว, จ้อ. บ้านของนก. สงขลา : ไทเฟื่อง, 2530.
- ชอทิพย์ สิริลักษณ์. เด็กเอ๋ยเด็กดี. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2528.
- เชค, เขียว เอ็น. จะไปไหนดี. แปลโดย กานต์ฉวี ศักดิ์เจริญ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2527.
- เดิม แยม. ปลาก้นกระด้าง. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2524.
- นพมาศ ชูรวะ และวินัย หอดจาย. สุขบัญญัติ 10 ประการ สำหรับคุณหนู. กรุงเทพฯ : ทนอ, 2531.
- นิรชา อภิรัตน์. วันขึ้นปีใหม่. กรุงเทพฯ : กิจศึกษาเทรคดิง, 2518.
- ประทุมพร สุวรรณครา. ครู. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2526.
- _____. มารยาทคุณหนู. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2527.
- _____. 12 เดือนของไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- พงษ์วุฒิ สิทธิพล. มารยาทและวินัยในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ, 2529.
- พรจันทร์ จันทวิมล. บ้านฉันดีที่สุด. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, ม.ป.ป.
- _____. หนูนิว ชุดดอกไม้และแมลง. กรุงเทพฯ : ทนอ, 2531.
- _____. หนูนิว ชุดอาชีพสัตว์และชุดโครเออ. กรุงเทพฯ : ทนอ, 2531.
- _____. หนูนิว ชุดนิทานอีสป. กรุงเทพฯ : ทนอ, 2531.

- มนตรี แพทย์เพียร. หุบเขาแห่งความดี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- มัลลิกา आयुวัฒน์. ดอกไม้กับแมลง. กรุงเทพฯ : ศีกษาพร, 2525.
- วรรณิ์ สิริสุนทร. นกกระจอกน้อยเจ้าสำราญ. กรุงเทพฯ : คั่นออ, 2529.
- วราภรณ์ รักวิชัย. ชีวิตในบาน : แบบฝึกหัดเตรียมความพร้อม สร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต. กรุงเทพฯ : คั่นออ, 2531.
- วีรวัฒน์ เสถียรทิพย์. น้ำเปลี่ยนสี. กรุงเทพฯ : สิริสาสน, 2529.
- ศรีสุรางค์ พูนทรัพย์. เสกกับจวนหาบ้านใหม่. กรุงเทพฯ : ปาณยา, 2524.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และคนอื่น ๆ. ชุดเตรียมความพร้อม สร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิตชั้นอนุบาลปีที่ 1 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ฝ่ายนวัตกรรม สำนักพิมพ์
 ประสานมิตร, น.ป.ป.
- สิรินทร์ ชวงโชติ. พืชที่เป็นพิษ. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2529.
- อามน (นามแฝง) ผู้เรียบเรียง เขาทำอะไร. กรุงเทพฯ : นานมี, 2530.
- _____. เจ้ากินอะไร. กรุงเทพฯ : นานมี, 2530.
- _____. อะไรเอ่ย. กรุงเทพฯ : นานมี, 2530.
- อารณี ขวัญใจ. ของขวัญปีใหม่. กรุงเทพฯ : พี.พี. 2521.
-

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เยี่ยมชม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

แผนการจัดประสบการณ์

อาจารย์ราศรี	ทองสวัสดิ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลสามเสน
อาจารย์พิกุล	ภวภูตานนท์	อาจารย์ประจำภาควิชาการอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตน โกสินทร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต
อาจารย์วัฒนา	บุญญฤทธิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตอนุบาลระยอง สหวิทยาลัยรัตน โกสินทร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต
อาจารย์ประภาพันธุ์	นิลอรุณ	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรและสื่อทาง การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ
อาจารย์ ดร.วรรณาท	รักสกุลไทย	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน

แบบทดสอบการแก้ปัญหา

อาจารย์พิกุล	ภวภูตานนท์	อาจารย์ประจำภาควิชาการอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตน โกสินทร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต
อาจารย์ประภาพันธุ์	นิลอรุณ	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรและสื่อทาง การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ
อาจารย์ ดร.วรรณาท	รักสกุลไทย	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสุชาดา สุทธาพันธ์

เกิดวันที่ 24 พฤษภาคม 2495

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 125 บ้านสมพร ถ.แสงสุโขทัย อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์

สถานที่ทำงานปัจจุบัน ภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูกาญจนบุรี
อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2513 เติร์ยมอุดมศึกษา (แผนกศิลปศาสตร์) จากโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

พ.ศ. 2518 ศศ.บ. (วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2532 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานมิตร

การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถาม
หลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บทคัดย่อ
ของ
สุชาดา สุทธาพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน ๒๕๓๒

การศึกษาค้างนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 2 ห้องเรียนจาก 4 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มอีกครั้งเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองจำนวน 36 คน ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับ กลุ่มควบคุมจำนวน 36 คน ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 ทั้ง 2 กลุ่มนี้ดำเนินการสอนโดยครูประจำชั้น ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 40 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 แผนการจัดประสบการณ์ประกอบคำถามหลายระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวทางจากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531 และแบบทดสอบการแก้ปัญหาซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของ อรชา วราวิทย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการทดสอบค่าที

(t-test for independent samples)

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARATIVE STUDY OF PROBLEM SOLVING ABILITY OF PRESCHOOL
CHILDREN USING DIFFERENT LEVELS OF QUESTIONS AND
PRESCHOOL CHILDREN USING EXPERIENCE LESSON
PLANS BY THE OFFICE OF THE NATIONAL
PRIMARY EDUCATION COMMISSION

AN ABSTRACT

BY

SUCHADA SUTHAPAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1989

The purpose of this study was to compare the problem-solving ability of preschoolers using different levels of questions, using experience-lesson plans by the Office of the National Primary Education Commission.

Sample groups were seventy two second-year preschoolers of Kanchanaburi Preschool, Amphoe Muang, Kanchanaburi in the 1988 academic year randomly selected into 2 groups; the experimental group and the controlled group. The experimental group was provided experiences from the Different Levels of Questions Lesson Plans while the controlled group was provided experiences from the 1988 Experience Lesson Plans by the Office of the National Primary Education Commission. This study was undertaken for 8 weeks. Each group was taught for 40 periods of 20 minutes by classroom teacher.

The instruments of this study were the 1988 Experience-Lesson Plans by the Office of the National Primary Education Commission for Grade-Two preschoolers, the Different Levels of Questions Lesson Plans constructed by the research, modelling on the 1988 Experience-Lesson Plans by the Office of the National Primary Education Commission for Grade-Two Preschoolers, and the Problem-Solving Ability Test developed by the researcher based on the Problem-Solving Ability Test of Oracha Warawit. The t-test for independent samples was used in this study.

It was revealed that the problem-solving ability of preschoolers using Different Levels of Questions Lesson Plans was significantly higher than the group using the Experience Lesson Plans by the Office of the National Primary Education Commission at the .01 level.